

**ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ
УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
СУБОТИЧКЕ ПУСТАРЕ И ЈЕЗЕРА
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ - НОВИ САД

Е -2499/1

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА

др Тамара Зеленовић Васиљевић

ДИРЕКТОР

Владимир Зеленовић, дипл.инж.маш.

НОВИ САД, 2015. године

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА:	др Тамара Зеленовић Васиљевић
СТРУЧНИ ТИМ:	
Посебна намена простора, општа концепција развоја и заштита природних добара:	Славица Пивнички, дипл.инж.пејз.арх.
Заштита предела:	мр Владимир Пихлер, дипл.инж.арх.
Природни услови и ресурси:	др Оливера Добривојевић, дипл.пр.план. Бранко Миловановић, дипл.инж.мелио. Мирољуб Љешњак, дипл.инж.пољ. Милан Жижић, дипл.инж.маш.
Мрежа насеља и јавне службе:	Бранислава Топрек, дипл.инж.арх. Мина Миличић, дипл.инж.арх.-мастер
Непокретна културна добра:	Бранислава Топрек, дипл.инж.арх.
Регионални и прекогранични аспекти развоја:	Теодора Томин Рутар, дипл.правник и Славица Пивнички, дипл.инж.пејз.арх.
Становништво и привреда:	Љиљана Јовичић Малешевић, дипл.екон.
Пољопривреда:	Мирољуб Љешњак, дипл.инж.пољ.
Туризам:	др Оливера Добривојевић, дипл.пр.план.
Саобраћајна инфраструктура:	Зоран Кордић, дипл.инж.саоб.
Водопривредна инфраструктура:	Бранко Миловановић, дипл.инж.мелио.
Електроенергетска и електронска комуникациона инфраструктура:	Зорица Санадер, дипл.инж.елек.
Термоенергетска инфраструктура:	Милан Жижић, дипл.инж.маш.
Заштита животне средине:	др Тамара Зеленовић Васиљевић
Заштита од елементарних непогода:	Теодора Томин Рутар, дипл.правник
Одбрана земље:	Радованка Шкрбић, дипл.инж.арх.
Правна регулатива:	Бранка Митровић, дипл.правник Теодора Томин Рутар, дипл.правник
Геодетско документациона и аналитичко информациона основа:	Милко Бошњачић, мастер дипл.инж.геод. Јурица Далибор, дипл.инж.геод. Оливера Његомир, дипл.матем. Злата Хома Будински, геод.техн. Дејан Илић, арх.техн. Драгана Матовић, дактилограф Аљоша Дабић, копирант Ђорђе Кљајић, геод.техн.

КОНСУЛТАЦИЈЕ И САРАДЊА:

Шумарство и предели:

Здравко Ристивојевић, дипл.инж.шум.

Основна и посебна
намена простора:

Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад
ЈП "Палић-Лудаш", Палић
ЈП "Завод за урбанизам Града Суботице", Суботица

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ 1

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ 5

1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	5
1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ	5
2. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА	7
2.1. САДРЖАЈ ПЛАНА	7
2.2. ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПЛАНА	8
2.3. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПЛАНА	8
2.3.1. Заштита и коришћење природних вредности	8
2.3.2. Становништво	11
2.3.3. Мрежа насеља и јавне службе	11
2.3.4. Привреда	12
2.3.5. Инфраструктурни системи	13
2.3.6. Заштита непокретних културних добара	15
2.3.7. Заштита животне средине	15
3. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПЛАНА	16
3.1. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	16
3.1.1. Природни ресурси	16
3.1.2. Природна добра	20
3.1.3. Предеона разноврсност	28
3.1.4. Експлоатација минералних сировина	30
3.2. ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	30
3.3. СТВОРЕНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	30
3.3.1. Отпад	30
3.3.2. Становништво	31
3.3.3. Мрежа и функције насеља и јавне службе	32
3.3.4. Јавне службе	33
3.3.5. Привреда	33
3.3.6. Инфраструктура	36
3.3.7. Заштита непокретних културних добара	43
4. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ	43
5. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ	44
6. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА (НАЈПОВОЉНИЈЕ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПЛАНА)	45
7. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА	46

II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА 48

1. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА	51

III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ 53

1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	54
2. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА И ОГРАНИЧАВАЊА НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА	65
2.2.1. Мере заштите ваздуха	66
2.2.2. Мере заштите вода	67
2.2.3. Мере заштите земљишта	67

2.2.4. Мере за управљање отпадом	68
2.2.5. Мере заштите од буке	68
2.2.6. Мере заштите од јонизујућег и нејонизујућег зрачења	70
2.2.7. Мере заштите шума и шумског земљишта	71
2.2.8. Мере заштите и уређења природних добара	72
2.2.10. Мере заштите и уређења непокретних културних добара	83
2.2.11. Мере заштите живота и здравља људи	83
2.2.12. Уређење простора од интереса за одбану земље	87

IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ

УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	88
1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР И УЧЕСНИЦИ ПЛАНА	88
2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ И СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	88
2.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	88
2.2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ПРОСТОРА	89
2.2.1. Едукативно-спортско-рекреативни и туристички локалитети	89
2.2.2. Нови радни комплекси	90
2.2.3. Саобраћајна инфраструктура	90
2.2.4. Водопривредна инфраструктура	91
2.2.5. Електроенергетска инфраструктура	92
3. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА	95
4. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	95

V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

96	
1. ОПИС ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	96
2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	97
3. ЗАКОНСКИ ОКВИР	98
4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА	100
5. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА	102

VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

102	
1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ	102
2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	105

VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СУБОТИЧКЕ ПУСТАРЕ И ЈЕЗЕРА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

СПИСАК ТАБЕЛА И СЛИКА

ТАБЕЛЕ

Табела 1. Укупан број становника	31
Табела 2. Величинска дистрибуција насеља према укупном броју становника	32
Табела 3. Мрежа категорисаних путева на територији општина у оквиру обухвата	36
Табела 4. Списак ДВ преносне мреже на подручју Просторног плана	41
Табела 5. Преглед Посебних циљева стратешке процене и индикатора заштите	50
Табела 6. Компатибилност циљева Просторног плана и СПУ	52
Табела 7. Процена утицаја сектора плана у односу на циљеве стратешке процене утицаја у односу на варијантна решења	55
Табела 8. Критеријуми за оцењивање величине утицаја	56
Табела 9. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја	56
Табела 10. Скала за процену вероватноће утицаја	57
Табела 11. Планска решења у Нацрту плана обухваћена проценом утицаја	58
Табела 12. Процена величине утицаја планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја	60
Табела 13. Процена просторних размера планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја	61
Табела 14. Процена вероватноће утицаја планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја	62
Табела 15. Вредновање карактеристика утицаја Плана	63
Табела 16. Идентификација могућих кумулативних и синергетских ефеката	64
Табела 17. Највиши дозвољени нивои спољашње буке	69
Табела 18. Препоруке за асеизмичну градњу	69
Табела 19. Препоруке за дефинисање мера заштите од утицаја инфраструктуре	71
Табела 20. ПДР за гранични друмски прелаз Бачки Виногради	91
Табела 21. Спровођење Просторног плана у оквиру посебне намене простора	94

СЛИКА

Слика 1. Режији заштите и заштитна зона ПИО "Суботичка пешчара"	22
Слика 2. ПИО "Суботичка пешчара"	22
Слика 3. Режији заштите и заштитна зона СРП "Лудашко језеро"	24
Слика 4. СРП "Лудашко језеро"	25
Слика 5. Режији заштите и заштитна зона СРП "Селевењске пустаре"	27
Слика 6. СРП "Селевењске пустаре"	28
Слика 7. Саобраћајна мрежа, мрежа категорисаних путева,	36
Слика 8. Везе између фаза израде Просторног плана и Стратешке процене	51
Слика 9. Синтезни тим Просторног плана	105
Слика 10. Инститucionalно окружење	106

A) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Изради Просторног плана подручја посебне намене Суботичке пустаре и језера (у даљем тексту: **Просторни план**) приступило се на основу Одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене "Суботичке пустаре и језера" ("Службени лист АПВ", број 36/13), док се на основу Одлуке о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене "Суботичке пустаре и језера" на животну средину ("Службени лист АПВ", број 36/13), приступило изради овог Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене "Суботичке пустаре и језера" на животну средину (у даљем тексту: Извештај) који је предмет овог елабората.

Носилац израде Просторног плана је Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине. Припрему, координацију и праћење израде Просторног плана врши Републичка агенција за просторно планирање, Организациона јединица за територију Аутономне Покрајине Војводине у Новом Саду. Обрађивач Просторног плана је Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање "Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад.

Прелиминарна граница обухвата Просторног плана која је дефинисана Одлуком, у току израде Концепта Просторног плана је проширена на катастарску општину Мале Пијацие у Општини Кањижа.

Посебну намену због које се ради овај Просторни план чине три заштићена подручја (ПИО "Суботичка пешчара", СРП "Лудашко језеро" и СРП "Селевењске пустаре"), а разлог проширења границе обухвата Просторног плана је укључивање водоток Кереш и станишта јужно од СРП "Селевењске пустаре" у посебну намену. Водоток Кереш је међународни еколошки коридор и чини окосницу природних добара која су предмет овог Просторног плана, а станишта јужно од СРП "Селевењске пустаре" су предмет ревизије овог заштићеног подручја. Просторни план ће представљати плански основ за заштиту, уређење и коришћење посебне намене, као и за стварање планске целине за прекограничну сарадњу.

Израда Просторног плана – претходне активности

Прву фаза израде Просторног плана представља Концепт плана, који је заснован на анализи постојеће документације и експертизама урађеним за све области од значаја за планско подручје и дефинисање планских решења. Концепт Просторног плана је верификован и прихваћен од стране Комисије за стручну контролу планских докумената коју је образовао Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине Нови Сад (Извештај о извршеној стручној контроли Просторног плана подручја посебне намене "Суботичке пустаре и језера" број: 130-06-52/2014-01 од 24.02.2014. године).

Упоредо са Концептом Просторног плана, припремљена је и документациона основа планског документа, која се састоји од пристиглих услова и мишљења надлежних органа и организација, студија, стратешких докумената општина и других експертиза.

Нацрт Просторног плана је друга фаза у изради планске документације. Саставни део Просторног плана је Стратешка процена утицаја ППППН "Суботичке пустаре и језера" на животну средину.

У припреми и изради Просторног плана успостављена је сарадња са стручним институцијама и организацијама, као и предузећима који имају надлежност на планском подручју, у оквиру које су добијени услови за израду Просторног плана.

Овај просторни план се ради у GIS-у, технологији намењеној управљању просторно орјентисаним подацима, што ће омогућити једноставнију размену просторних података, формирање информационог система планских докумената и стања у простору као и ефикаснију контролу спровођења Просторног плана.

Током израде Просторног плана узета су у обзир решења и одређења из секторских стратегија развоја и осталих стратешких докумената:

- Национална стратегија одрживог развоја ("Службени гласник РС", бр. 57/08);
- Национални програм заштите животне средине ("Службени гласник РС", бр. 12/10);
- Стратегија водоснабдевања и заштита вода у АП Војводини ("Службени лист АПВ", бр. 1/10);
- Стратегија развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта у Републици Србији од 2008. до 2015. године ("Службени гласник РС", бр. 4/08);
- Стратегија развоја туризма Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 91/06);
- Стратегија развоја туризма Војводине-Маркетинг стратегија туризма Војводине ("Службени лист АПВ", бр. 6/10);
- Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2015. године ("Службени гласник РС", бр. 44/05);
- Стратегија развоја електронских комуникација у Републици Србији од 2010. до 2020. године ("Службени гласник РС", бр. 68/10);
- Стратегија развоја шумарства Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 59/06);
- Стратегија развоја пољопривреде Србије ("Службени гласник РС", бр. 78/05);
- Стратегија управљања отпадом за период 2010-2019 ("Службени гласник РС", бр. 29/10);
- Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара ("Службени гласник РС", бр. 33/12);
- Стратегија заштите од пожара за период 2012-2017. године ("Службени гласник РС", бр. 21/12);
- Национална стратегија заштите и спашавања у ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС", бр. 86/11);
- Стратегија биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011. до 2018. године ("Службени гласник РС", бр. 13/11);
- Основни правци технолошког развоја у АПВ (Нови Сад, март 2007.год.).
- Програм развоја АПВ 2014-2020 ("Службени лист АПВ", број 13/14);

Извештај о стратешкој процени представља саставни део Просторног плана.

Израда Стратешке процене утицаја на животну средину

Одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10) успостављена је обавеза израде стратешке процене утицаја за просторне планове. На основу чл. 22 ст. 2. Закона о планирању и изградњи стратешка процена утицаја на животну средину је саставни део плана.

Спроведен је поступак припреме одлуке за израду стратешке процене и донета је Одлука о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Просторног плана подручја посебне намене Суботичке пустаре и језера на животну средину ("Службени лист АПВ", број 36/13). Израда стратешке процене поверена је "ЈП Завод за урбанизам Војводине" - обрађивачу Просторног плана.

Стратешка процена је процес којим се интегришу циљеви и принципи одрживог развоја у просторним плановима, с циљем избегавања, спречавања или ограничења негативних утицаја на животну средину, здравље људи, биодиверзитет, природна, културна и друга створена добра. Представља инструмент којим се стварају услови за оптималну заштиту животне средине у процесу просторног планирања.

Значај овог процеса је због тога што се обрађују утицаји ширег значаја - кумулативни и социјални ефекти, утврђују одговарајући контексти за анализу утицаја конкретних пројеката, укључујући и претходну идентификацију проблема и утицаја који заслужују виши степен детаљности у истраживању, утврђује хијерархијски оквир за даље спровођење поступка и активности заштите животне на планском подручју и омогућава се варијантна провера концепата, сценарија, стратешких опредељења и планских решења.

У процедуралном смислу, стратешка процена утицаја на животну средину је поступак којим се обезбеђује адекватна заштита животне средине у току израде планског документа. Стратешка процена утицаја на животну средину као свеобухватан, комплексан и јединствен поступак, уводи се у праксу просторног планирања с циљем територијалне анализе планског подручја, са једне стране, и дефинисање решења и мера, којима ће заштита животне средине бити остварена на оптималан начин, са друге стране.

Принципи одрживог развоја, социјалне прихватљивости, економске оправданости и еколошке одрживости су законски дефинисани у смислу полазних основа просторног планирања. Са друге стране, одредбама Закона о стратешкој процени утврђена су начела стратешке процене, и то:

- одрживог развоја,
- интегралности,
- предострожности,
- хијерархије и координације,
- јавности.

Наведеним начелима обезбеђује се свеобухватни инструментаријум и оквир за усклађивање техно-економских, друштвених и природних система у целокупном развоју, укључујући и локационе факторе, односно просторни развој. На принципима економичности користе се природне и створене вредности, са циљем да се сачува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације. То се између осталог постиже разматрањем и укључивањем кључних аспеката животне средине у припрему и усвајање планова, пројеката и програма, утврђивањем услова за очување природних и створених вредности. Укључивањем услова заштите животне средине у просторни план кроз инструмент стратешке процене, даје се обавезујући, интегрални оквир заштите, реализацијом кроз одговарајуће међусекторске планове, програме и пројекте.

У превентивном смислу, свака активност је планирана, односно свако планско решење је дефинисано са циљем да се спрече или смање негативни утицаји, обезбеди рационално коришћење ресурса, а ризик од акцидената и негативних утицаја на људе сведе на минимум. Са друге стране, циљ је да се оживи депопулационо подручје, рационалним коришћењем потенцијала и обновљивих ресурса. У поступку стратешке процене остварује се координација између заинтересованих органа и организација, иако су у поступку израде Просторног плана прибављени неопходни услови. У поступку разматрања и усвајања Просторног плана обезбедиће се учешће јавности у поступку јавног увида и стручне расправе о Просторном плану.

У изради Просторног плана, с обзиром на карактер подручја посебне намене, пошло се пре свега, од критеријума заштите, односно избегавања и спречавања могућих утицаја на животну средину. Са друге стране, полазећи од начела одрживог развоја и актуелних проблема и процеса у друштвено – економском смислу на планском подручју, Просторним планом су дата решења за активирање развојних потенцијала уз поштовање услова заштите.

У складу са Законом о планирању и изградњи и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину, Стратешка процена утицаја Просторног плана подручја посебне намене Суботичке пустаре и језера на животну средину (у даљем тексту: Стратешка процена) је саставни део овог Просторног плана, чиме је омогућено њено интегрисање у свим фазама израде планског документа (од почетне циљне, преко дефинисања стратешких опредељења и утврђивања планских решења).

Стратешка процена утицаја је урађена у складу са Законом о заштити животне средине и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину, као и Одлуком о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене "Суботичке пустаре и језера" на животну средину ("Службени лист АПВ", број 36/13).

У складу са законским одредбама и праксом стратешке процене у Европи, Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину структурално обрађује:

- (1) полазне основе стратешке процене;
- (2) циљеве и индикаторе (аналитички и циљни оквир за анализу и дијагнозу стања, дефинисања проблема и проналажења решења);
- (3) стратешку процену утицаја (стратешка процена утицаја на животну средину у ужем смислу – дефинисање матричног оквира процене);
- (4) смернице за ниже хијерархијске нивое (утврђивање смерница, стратешког и хијерархијског оквира за обављање процена утицаја у току спровођења плана);
- (5) програм праћења стања животне средине (мониторинг – оквир за праћење спровођења плана, односно очекиваних ефеката, стварних утицаја и новог стања на планском подручју);
- (6) коришћену методологију и тешкоће у изради (концептуални и методолошки оквир коришћен у току израде стратешке процене, односно објективне тешкоће које су утицале на стратешку процену);
- (7) начин одлучивања (оквир у коме су доношене одлуке, односно учешће јавности у поступку стратешке процене);
- (8) закључна разматрања и напомене (синтезни оквир стратешке процене са визијом за спровођење и унапређења стратешке процене).

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни план дефинише стратешки прихватљиве, просторно оствариве и плански осмишљене пропозиције и управљачке механизме, заснивајући се на интегралној валоризацији свих релевантних фактора у доменима заштите, коришћења, организовања и уређења простора, са циљем одржавања еколошке равнотеже подручја кроз интерактивни повратни приступ. Будући концепт развоја се базира на принципима интегралног приступа простору и основним структурама (економска, социјална и еколошка), односно на принципима одрживог развоја.

Непосредан повод за израду предметног Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину је обавеза произашла из Одлуке о приступању изради стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана.

Просторни план је дугорочни плански документ којим се разрађује Просторни план Републике Србије, утврђују планска решења, смернице и правила за коришћење, организацију, уређење и заштиту простора, као и правила за изградњу на подручју обухвата Просторног плана.

1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ

Просторни план подручја посебне намене се доноси за подручје које због природних вредности захтева посебан режим организације, уређења, коришћења и заштите простора, у складу са чланом 21. Закона о планирању и изградњи.

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године ("Службени гласник РС", број 88/10) и Регионалним просторним планом АПВ ("Службени лист АПВ", број 22/11), утврђено је да ће се развој, заштита и уређење заштићених природних добара вршити на основу просторних планова подручја посебне намене, на основу чега су се стекли услови за израду Просторног плана подручја посебне намене „Суботичке пустаре и језера“.

Основни разлог за израду Просторног плана, је стварање услова за реализацију националних, регионалних и локалних интереса у оквиру граница посебне намене у складу са заштитом природе. С обзиром на положај, један од разлога израде је и дефинисање активности у области заштите природе, туризма и руралног развоја, ради повезивања групе заштићених подручја која су дефинисана плановима вишег реда (ПИО "Суботичка пешчара", СРП "Селевењске пустаре", СРП "Лудашко језеро" и ПП "Палић"), са прекограничним природним добрима у Републици Мађарској.

Просторно планска решења су усклађена са прописима који, посредно или непосредно, регулишу ову област. Основни прописи који регулишу област просторног и урбанистичког планирања су:

- Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14 и 145/14);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената ("Службени гласник РС", бр. 31/10, 69/10 и 16/11);
- Закон о регионалном развоју ("Службени гласник РС", бр. 51/09 и 30/10);
- Закон о територијалној организацији Републике Србије ("Службени гласник РС", број 129/07);
- Закон о заштити државне границе ("Службени гласник РС", број 97/08);

- Закон о државном премеру и катастру ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 18/10 и 65/13);
- Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 129/07 и 83/14-др. Закон);
- Закон о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине ("Службени гласник РС", број 99/09 и 67/12-УС);
- Закона о јавним службама ("Службени гласник РС", бр.42/91, 71/94 и 79/05-др. закон, и 83/14-др.закон);
- Закон о експропријацији ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 23/01-СУС, ("Службени лист СРЈ", број 16/01-СУС и "Службени гласник РС" број 20/09 и 55/13-УС);
- Закон о пољопривредном земљишту ("Службени гласник РС", бр. 62/06, 65/08-др. закон и 41/09);
- Закон о пољопривреди и руралном развоју ("Службени гласник РС", бр. 41/09 и 10/13-др.закон);
- Закон о сточарству ("Службени гласник РС", бр. 41/09, 93/12);
- Закон о ветеринарству ("Службени гласник РС", бр. 91/05, 30/10 и 93/12);
- Закон о водама ("Службени гласник РС", бр. 30/10 и 93/12);
- Закон о водама ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 53/93, 53/93-др.закон, 67/93-др.закон, 48/94-др.закон, 54/96, 101/05-др.закон, престао да важи осим одредаба чл. 81. до 96.);
- Закон о јавним путевима ("Службени гласник РС", бр. 101/05, 123/07, 101/11, 93/12 и 104/13);
- Закон о безбедности саобраћаја на путевима ("Службени гласник РС", бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13-УС и 55/14);
- Закон о ваздушном саобраћају ("Службени гласник РС", бр. 73/10, 57/11 и 93/12);
- Закон о железници ("Службени гласник РС", број 45/13);
- Закон о безбедности и интероперабилности железница ("Службени гласник РС", број 104/13);
- Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон и 43/11-УС);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине ("Службени гласник РС", број 135/04);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о заштити ваздуха ("Службени гласник РС", број 36/09 и 10/13);
- Закон о заштити од буке у животној средини ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о здравственој заштити ("Службени гласник РС", број 107/05, 72/09-др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12, 45/13-др. закон, 93/14 и 45/13);
- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења ("Службени гласник РС" број 36/09);
- Закон о управљању отпадом ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о биоцидним производима ("Службени гласник РС", бр. 36/09,88/10 и 92/11);
- Закон о хемикалијама ("Службени гласник РС", бр. 36/09,88/10, 92/11 и 93/12);
- Закон о заштити од јонизујућих зрачења и нуклеарној сигурности ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 93/12)
- Закон о сахрањивању и гробљима ("Службени гласник РС", бр. 20/77, 24/85-др.закон и 6/89-др.закон, "Службени гласник РС", бр. 53/93- др.закон, 67/93-др.закон, 48/94- др.закон, 101/2005 - др. закон, 120/12-УС и 84/13-УС);
- Закон о туризму ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 99/11-др. закон и 93/12);
- Закон о културним добрима ("Службени гласник РС", бр. 71/94, 52/11- др. закон, 52/11- др. закон и 99/11-др. закон);

- Закон о спорту ("Службени гласник РС", бр. 24/11, 99/11-др.закон и 99/11-др.закон);
- Закон о рударству и геолошким истраживањима ("Службени гласник РС", број 88/11);
- Закон о електронским комуникацијама ("Службени гласник РС", бр. 44/10, 60/13-УС 62/14);
- Закон о енергетици ("Службени гласник РС", број 145/14);
- Закон о енергетици ("Службени гласник РС", бр. 57/11, 80/11-исправка, 93/12 и 124/12, престао да важи осим одредаба члана 13. став 1. тачка б) и став 2. у делу који се односи на тачку б) и члан 14. став 2.);
- Закон о шумама ("Службени гласник РС" бр. 30/10 и 93/12);
- Закон о шумама ("Службени гласник РС" бр. 46/91, 83/92, 53/93-др.закон, 54/93, 60/93-исправка, 67/93-др. закон, 48/94-др.закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредби чл. 9. до 20.);
- Закон о заштити природе ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10 и 91/10-исправка);
- Закон о дивљачи и ловству ("Службени гласник РС", број 18/10);
- Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", број 41/09);
- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда ("Службени гласник РС", број 128/14);
- Закон о ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС", бр. 111/09, 92/11 и 93/12);
- Закон о одбрани ("Службени гласник РС", бр. 116/07, 88/09, 88/09-др.закон и 104/09-др.закон);
- Закон о заштити од пожара ("Службени гласник РС", број 111/09);
- Уредба о класификацији вода ("Службени гласник РС", број 5/68);
- Уредбе о еколошкој мрежи ("Службени гласник РС", број 102/10);
- Уредба о режимима заштите ("Службени гласник РС", број 31/12);
- Уредба о заштити Предела изузетних одлика "Суботичка пешчара" ("Службени гласник РС", бр. 127/03 и 113/04),
- Уредба о заштити Специјалног резерваат природе "Лудашко језеро" ("Службени гласник РС", број 30/06)
- Уредба о заштити Специјалног резервата природе "Селевењске пустаре" ("Службени гласник РС", број 37/97).

2. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА

2.1. САДРЖАЈ ПЛАНА

Просторни план се израђује у складу са Законом о планирању и изградњи и Правилником о садржини, начину и поступку израде планских докумената. Текстуални део Нацрта Просторног плана садржи следећа главна поглавља:

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. Обухват и опис граница подручја Просторног плана, границе целина и подцелина посебне намене и специфичности подручја Просторног плана
2. Обавезе, услови и смернице из Просторног плана Републике Србије и других развојних докумената
3. Скраћени приказ и оцена постојећег стања
4. SWOT анализа

II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. Принципи просторног развоја
2. Општи и оперативни циљеви просторног развоја
3. Општа концепција развоја подручја посебне намене
4. Регионални аспекти развоја, функционалне везе и међусобни односи са окружењем

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СА УТИЦАЈЕМ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ

IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

Графички прилог Нацрта Просторног плана обухвата 5 рефералних карата и једна прегледна карта.

2.2. ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПЛАНА

Општи циљеви просторног развоја подручја посебне намене који проистичу из усвојених циљева и одређења просторног развоја планова вишег реда, усвојених стратегија и специфичности овог подручја у просторно-функционалном смислу су:

- Заштита и одрживо коришћење свих природних вредности кроз заштиту предела, заштићених подручја и природних ресурса;
- Заштита, рационално коришћење и унапређење стања пољопривредног и шумског земљишта, вода и популације флоре и фауне;
- Дефинисање начина коришћења грађевинског подручја у границама посебне намене у складу са условима заштите природе;
- Постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и са потребама дугорочног социјалног и економског развоја;
- Обезбеђење просторних услова за реализацију концепта трајно одрживог (уравнотеженог) развоја подручја, као дела интегралног управљања у оквиру целокупног система заштите животне средине;
- Обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања.

2.3. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПЛАНА

2.3.1. Заштита и коришћење природних вредности

Заштита предела и природних добара

Заштита природних добара

Општи циљеви заштите природе су:

- унапређење и побољшање општих еколошких услова у заштићеним подручјима, њиховој заштитној зони и зонама утицаја на заштићена подручја;
- стварање услова за развој специфичних функција у заштићеним подручјима и њиховим заштитним зонама у складу са условима заштите и одрживим развојем;
- унапређење стања заштићених подручја, станишта заштићених врста од националног значаја и еколошких коридора;

- сарадња у оквиру националне и регионалне мреже заштићених подручја, нарочито у установљивању прекограничног заштићеног добра са Републиком Мађарском.

У ПИО "Суботичка пешчара" оперативни циљеви су:

- заштита специфичних и посебних типова пешчарских, степских и влажних станишта, популација ретких и угрожених врста флоре и фауне,
- активна заштита екосистема, санација и ревитализација станишта,
- усклађивање дозвољених видова коришћења природних ресурса (пољопривреда, шумарство, ловство, туризам), са потребама заштите и очувања заштићеног подручја, развијање принципа одрживог развоја,
- успостављање мониторинга стања екосистема, угрожавајућих фактора, ефеката мера активне заштите и утицаја дозвољених активности,

У СРП "Лудашко језеро" оперативни циљеви су:

- очување биодиверзитета кроз унапређивање управљања, спровођење активних мера заштите и реализацију посебних пројеката (измуљивање, водни режим, развој органске производње, развој екотуризма),
- унапређење досадашњих активности кроз летње радне и истраживачке кампове и пројекте прекограничне сарадње,
- примена концепта активне заштите кроз укључивање локалног становништва у традиционалне видове коришћења простора и природних ресурса (кошење, испаша, сеча трске),
- ревитализација природних станишта кроз откуп и ревитализацију, заштиту хидролошких целина и формирање и одржавање еколошких и зелених коридора (нарочито дуж Кереша).

У СРП "Селевењске пустаре" оперативни циљеви су:

- заштита специфичних и посебних типова влажних, пешчарских, степских и слатинских станишта са популацијама ретких и угрожених врста флоре и фауне,
- активна заштита екосистема, ревитализација станишта, реинтродукција врста,
- повезивање са екокоридорима у окружењу,
- успостављање мониторинга стања екосистема, угрожавајућих фактора, ефеката мера активне заштите и утицаја дозвољених активности,
- усклађивање дозвољених видова коришћења природних ресурса (водопривреда, шумарство, пољопривреда) са потребама заштите и очувања природног добра и развијање принципа одрживог развоја,

Оперативни циљеви за заштиту станишта и еколошких коридора су:

- унапређења стања станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста и еколошких коридора кроз спровођење мера за њихову заштиту,
- успостављање еколошке мреже, кроз повезивање и очување делова еколошки значајног подручја и
- заштита и очување биолошког диверзитета и угрожених врста.

Заштита предела

Општи циљ је интегративно уређење и одрживо коришћење простора који има природни, културно-историјски, туристички, рекреативни и пољопривредни значај, како се очувале и унапредиле предеоне вредности.

Оперативни циљеви су:

- очување заступљених типова предела у оквиру подручја посебне намене, пре свега предела блиских природи;
- постизање равнотеже између активности у простору и предеоних елемената, ради минимизирања оптерећења на заступљене типове предела и очувања и унапређења предеоне разноврсности;
- уређење предела ради оптимизације стања и заштите животне средине;

- дефинисање и карактеризација предеоних образаца и режима заштите;
- успостављање мера заштите и уређења предеоних елемената у циљу очувања локалног идентитета и подизања атрактивности подручја;
- интеграција у међународне мреже: културне стазе и еколошке мреже.

Заштита и коришћење природних ресурса

Пољопривредно земљиште

Општи циљ је усмеравање коришћења пољопривредног земљишта према алтернативним видовима, који мање оптерећују земљиште и животну средину у целини, а при том омогућују обнављање природних ресурса у складу са принципима одрживог развоја.

Оперативни циљеви су:

- заштита и рационално коришћење пољопривредног земљишта у границама заштићених подручја;
- заштита пољопривредног земљишта од неконтролисане примене хемијских сретстава за заштиту биља;
- екстензивирање коришћења пољопривредног земљишта у границама заштићених подручја, односно сетва адекватних врста намењених кошењу или претварању у пашњачке и медоносне површине, уз постепено потискивање инвазивних врста, чиме се омогућава очување биодиверзитета;
- заштита и коришћење пољопривредног земљишта ван заштићених подручја, у складу са мерама заштите природе (станишта врста и еколошки коридори) и принципима одрживог развоја.

Шуме и шумско земљиште

Општи циљ је газдовање шумама у складу са одрживим развојем, еколошким принципима и условима заштите природних добара.

У оквиру подручја посебне намене оперативни циљеви су:

- одржавање оптималног односа обраслих и необраслих површина, сагласно станишним и условима заштите у заштићеним подручјима;
- повећање и успостављање аутохтоних облика биљног заједништва и смањење учешћа алохтоних врста дрвећа;
- очување предеоних елемената (шикаре, шумарци и мозаичност предела, дрвеће са значајним врстама дрвећа);
- успостављање мера за санирање изразито лоших и нарушених узгојних стања;
- међусобно усаглашавање основа газдовања шумама, ловне основе и планова управљања заштићеним подручјима;
- Формирање заштитних појасева зеленила на простору посебне намене, ван заштићених подручја, у складу са условима заштите природе.

Ловна и риболовна фауна

Општи циљ је унапређење стања ловишта и популације крупне и ситне дивљачи.

Оперативни циљеви заштите ловне и риболовне фауне су:

- заштита станишта алохтоних врста;
- вештачко насељавање млађи аутохтоних и рибљих врста;
- редукација и излов алохтоних, инвазивних врста;
- едукација спортских риболоваца у циљу очувања природне средине, заштићених подручја и аутохтоне ихтио фауне.

Водни ресурси

Општи циљ је одрживо коришћење вода уз адекватне мере заштите.

Оперативни циљеви заштите водних ресурса су:

- успостављање интегралног и интерсекторског планирања коришћења и заштите водних ресурса;
- рационално коришћење водних ресурса и обједињавање корисника у регионалне водопривредне системе;
- смањење и контрола тачкастих и дифузних извора загађења;
- рецикулација коришћених вода;
- унапређење система заштите од вода.

Минерални и енергетски ресурси

Општи циљ: функционално коришћење и штедња необновљивих ресурса, штедња произведене енергије и стимулисање примене нових технологија производње енергије, нарочито оних које доприносе рационалном коришћењу, штедњи енергије и заштити животне средине, као и коришћењу обновљивих извора енергије.

Оперативни циљеви заштите су:

- строго контролисана експлоатација неметаличних минералних сировина и њено ограничавање просторно и по обиму у складу са заштитом природе, уз обавезну рекултивацију простора након завршетка активности;
- извођење геолошких истраживања (основних и детаљних) у складу са условима заштите природе.

2.3.2. Становништво

Општи циљ демографског развоја насеља у окружењу посебне намене, односи се на успоравање негативних тенденција и спречавање даљег погоршања виталних карактеристика популације.

Оперативни циљеви будућих демографских кретања у насељима у окружењу посебне намене, односе се на побољшање старосне и образовне структуре, као и на стварање услова за повећање степена запослености становништва, односно смањивање степена дневних миграција.

2.3.3. Мрежа насеља и јавне службе

Општи циљ је да се успостави и очува равнотежа између просторног развоја подручја посебне намене и мреже насеља и јавних служби у окружењу посебне намене.

Оперативни циљеви су:

- забрана ширења грађевинских подручја насеља у простор посебне намене;
- дефинисање грађевинског земљишта (целина, зона и локалитета) у подручју посебне намене у којима ће важити специфични услови уређења и изградње, прилагођени режимима и условима заштите;
- строга контрола и ограничени услови изградње салаша и других садржаја на пољопривредном, водном и шумском земљишту у границама посебне намене;
- очување и подстицање традиционалног вида становања, рада и начина градње са истицањем њихових квалитета и предности;
- побољшање квалитета локалне путне мреже, као и развој различитих видова немоторног саобраћаја (бицикличке, пешачке и јахачке стазе), чиме би се остварила боља комуникација, како садржаја унутар подручја посебне намене, тако и свих насеља у непосредном окружењу;

- побољшање опремљености насеља у окружењу посебне намене комуналном инфраструктуром и јавним службама, што би посредно и непосредно утицало на комуналну опремљеност и просторни развој подручја посебне намене;
- очување и унапређење еколошких, културолошких и других вредности у насељима у окружењу посебне намене.

2.3.4. Привреда

Општи циљ развоја привреде:

- Динамичнији и складнији развој привреде, привредне и друштвене инфраструктуре, подизање укупног друштвеног стандарда и животног стандарда локалног становништва.

Оперативни циљеви развоја привреде:

- развојну политику дефинисати у складу са принципима рационалног коришћења и заштите постојећих природних ресурса и добара,
- развој мањих погона у области агрокомплекса, као и широког комплекса активности које се могу организовати у сеоским домаћинствима (разне одгајивачке и прерађивачке делатности),
- преиспитивање могућности постојећих капацитета за прераду у циљу повећања обима прераде трске, заснованом на планираним мерама за ревитализацију СРП "Лудашко језеро". Коришћење површина Резервата под трском у смислу обезбеђења основних сировина за производњу и редовног спровођења мера за одржавање еколошке равнотеже Резервата,
- комплексна валоризација најзначајнијих природних и створених потенцијала туристичке понуде подручја, којом ће се обезбедити услови за бржи развој подручја у целини.

Пољопривреда

Општи циљ развоја пољопривреде у посебној намени је остварење производних резултата, уз очување осетљивог еко-система и усклађивање активности у области пољопривреде са принципима одрживог развоја.

Оперативни циљеви развоја пољопривреде су:

- афирмација овог подручја као потенцијалног произвођача органске хране,
- очување и реинтродукција аутохтоних врста биљака (воћа и поврћа) и домаћих животиња и њихова пуна валоризација кроз туристичку понуду,
- брендирање производа са заштићеног подручја (вино, мед) и њихова презентација,
- што већи степен финализације пољопривредних производа и њихова већа тржишна оријентација.

Шумарство и лов

Општи циљ је развој шумарства као привредне гране у складу са условима заштите природе.

Оперативни циљеви развоја шумарства су:

- стварање услова за коришћење шумских и ловних потенцијала по принципу усмереног, одрживог и мудрог коришћења у складу са условима заштите,
- дефинисање радњи и мера (станишни услови, технички објекти, и др.) за повећање учешћа бројности аутохтоних врста дивљачи у ловиштима,
- међусобно усаглашавање основа газдовања шумама, ловних основа и планова управљања заштићеним подручјима.

Туризам

Општи циљ је развој туризма у оквиру расположивих потенцијала на одрживим премисама и заштити природне и културне баштине у оквиру посебне намене простора.

Оперативни циљеви су:

- развој туризма у заштићеним подручјима у складу са уредбама о заштити,
- дефинисање приоритетних облика туризма, обима туристичких активности и подручја на којима ће се спроводити,
- формирање и уређење едукативних и визиторских центра у заштићеним подручјима,
- уређење локалитета намењених за остале облике туризма у складу са условима заштите природе,
- инфраструктурно опремање простора у функцији развоја туризма,
- изградња и уређење смештајних капацитета различитог нивоа услуга (еко-камп, салаши...).

2.3.5. Инфраструктурни системи

Саобраћајна инфраструктура

Општи циљ је:

- утврђивање оптималне интегралне саобраћајне мреже која ће третирати све видове саобраћаја и опслуживати све садржаје и локалитете у оквиру подручја посебне намене, уз уважавање економских, техничко-технолошких, просторно-функционалних и еколошких критеријума.

Оперативни циљеви су:

- план развоја саобраћајне инфраструктуре у складу принципима интегралног/мултимодалног саобраћаја;
- формирање саобраћајне матрице тако да саобраћајни правци према постојећим и новоустановљеним локалитетима у оквиру подручја посебне намене, представљају важне-засебне саобраћајне правце, како би се задовољили сви нивои будућег интеррегионалног и локалног повезивања овог простора са окружењем;
- стварање услова за развој саобраћајних капацитета заснованих на европским стандардима, тј. стратешким принципима одрживог развоја животне средине.

Водопривредна инфраструктура

Општи циљ је: уређење, заштита и коришћење интегралних водопривредних система и усклађивање са заштитом животне средине и осталим корисницима у простору, ради заштите вода и заштите од вода.

Оперативни циљеви су:

- интегрално, комплексно, рационално и јединствено коришћење водних ресурса, како за водоснабдевање становништва, тако и за подмирење потреба осталих корисника вода;
- изградња и ревитализација регионалних система за обезбеђење воде за наводњавање, технолошке потребе индустрије и друге садржаје;
- доградња, реконструкција и ревитализација хидросистема ДТД;
- спровођење мера контроле емисије из расутих и других извора загађења са циљем побољшања квалитета воде у водотоцима;
- спровођење контролисаног прихватања, спровођења и пречишћавања отпадних вода од свих потрошача воде, у циљу заштите квалитета подземних и површинских вода;

- ревитализација и реконструкција система за одвођење унутрашњих атмосферских вода са пољопривредних и других површина;
- ревитализација хидролошког режима заштићених подручја кроз прописивање и одржавање оптималног водног режима;
- осигурање повољног режима коришћења и заштите подземних вода;
- обезбеђење двонаменске функције канала.

Енергетска инфраструктура

Општи циљеви су:

- сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом и енергентима кроз технолошку модернизацију енергетских објеката, смањење и рационализација потрошње енергије и смањење негативних утицаја енергетских објеката на животну средину и
- утврђивање програма и смерница развоја термоенергетске инфраструктуре, синхронизација њеног развоја са свим активностима на овом подручју и њен даљи развој.

Електроенергетска инфраструктура

Оперативни циљеви су:

- реконструкција, ревитализација и модернизација постојеће инфраструктуре;
- повећање сигурности напајања корисника електропреносног система, повећање поузданости рада и смањење губитака у преносном систему.

Термоенергетска инфраструктура

Оперативни циљеви су:

- побољшање рада и поузданости постојеће гасоводне и нафтоводне инфраструктуре, као и њихов даљи развој у оквиру подручја посебне намене,
- усклађивање активности у области термоенергетске инфраструктуре са мерама заштите у заштићеним подручјима.

Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

Оперативни циљ је стварање услова за повећање коришћења обновљивих извора енергије у оквиру подручја посебне намене, пре свега соларне енергије и биомасе.

Енергетска ефикасност

Општи циљ је повећање енергетске ефикасности у свим секторима зградарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга, што је и у економском интересу, од значаја за заштиту животне средине, а у контексту одрживог коришћења и очувања природних ресурса.

Оперативни циљеви су:

- детаљно сагледавање стања потрошње енергената (према структури и врсти енергетских услуга);
- пројектовање нових енергетски ефикасних зграда и реконструкција постојећих уз поштовање принципа енергетске ефикасности;
- утврђивање ефеката мера које се спроводе у погледу рационалне употребе енергије.

Електронска комуникациона инфраструктура

Општи циљ је уравнотежен развој електронске комуникационе инфраструктуре, као једног од значајног покретача нове економије и обележја савременог друштва засноване на ICT технологији.

Оперативни циљеви су:

- потпуна дигитализација електронске комуникационе инфраструктуре,
- развој широкопојасне мреже на целом подручју,
- увођење савремених електронских комуникационих услуга,
- обезбеђивање бежичне електронске комуникационе мреже за ретко насељена и удаљена подручја и насеља, као и садржаје ван насеља.

2.3.6. Заштита непокретних културних добара

Општи циљ је валоризација, заштита, коришћење и презентација непокретних културних добара као развојног ресурса за потребе истицања локалног идентитета, а нарочито идентитета подручја посебне намене.

Оперативни циљеви у области заштите непокретних културних добара су:

- интегрална заштита непокретних културних добара са простором посебне намене у коме се налазе, што подразумева усклађивање презентације непокретних културних добара са принципима очувања природних вредности окружења;
- дефинисање непокретних културних добара као развојног потенцијала подручја посебне намене, а не као ограничавајућег фактора;
- прописивање детаљних услова заштите непокретних културних добара од свих облика неконтролисаних промена намене и непримерене реконструкције и изградње;
- коришћење непокретних културних добара у едукативне, културно-уметничке, рекреативне и туристичке сврхе, уз напомену да се интегритет културних и природних вредности морају сачувати;
- усклађивање потреба за оживљавањем и модернизацијом објеката, са једне стране, са принципима очувања културног наслеђа и традиције, са друге стране.

2.3.7. Заштита животне средине

Општи циљ просторног развоја предметног подручја је усклађивање интереса и рационално коришћење потенцијала планског подручја, водећи рачуна о еколошким условима и просторним ограничењима, односно захтевима уређења подручја посебне намене.

Оперативни циљеви у погледу заштите животне средине, у односу на подручје посебне намене су:

- заштита и очување постојећих природних вредности и природних ресурса;
- одрживо коришћење простора заштићених природних добара у циљу њиховог очувања и унапређења;
- Санација и рекултивација еколошки најугроженијих подручја, пре свега свих спонтано насталих неуређених депонија, као и других деградираних простора;
- израда локалних регистра извора загађивања животне средине, као дела националног регистра за подручје обухвата Плана;
- успостављање континуалног мониторинга угрожених врста;
- успостављање континуалног мониторинга емитера загађујућих материја, чији се посредан утицај одражава или може одразити на подручје посебне намене;
- рационално коришћење природних ресурса, уз фаворизовање коришћења обновљивих извора енергије;
- предтретман и пречишћавање свих отпадних вода (комуналних и индустријских) пре упуштања у реципијент;

- снабдевање свих корисника потребном количином квалитетне воде за пиће;
- едукација грађана и подстицање развоја еколошке свести;
- одлагање отпада животињског порекла у складу са Законом о ветеринарству;
- управљање комуналним и другим врстама отпада према Регионалном плану за управљање отпадом за територијалне јединице чији су делови у обухвату овог Просторног плана;
- успостављање система за управљање посебним токовима отпада;
- промоција и подстицање кућног компостирања у циљу очувања природних ресурса и животне средине;
- примена БАТ технологија.

3. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПЛАНА

Преглед постојећег стања на територији обухвата Просторног плана односи се на целокупан обухват плана а не само на посебну намену, што је случај са циљевима, планским решењима и мерама датим у Стратешкој процени, ради сагледавања ширег простора у непосредној контактної зони са Посебном наменом плана, и бољим увидом у окружење.

3.1. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

3.1.1. Природни ресурси

Пољопривредно земљиште

Заједничка карактеристика посматраног простора свакако је изразито равничарски рељеф, са земљиштем велике плодности и високе производне вредности.

Пољопривредно земљиште у оквиру обухвата Просторног плана и граница посебне намене, представља свакако најважнији природни ресурс. Високе производне вредности карбонатног чернозема и ливадске црнице представљају изузетан основ за све видове пољопривредне производње, са превасходним акцентом на ратарство.

Са друге стране велика вредност песковитог земљишта као подлоге за воћарску и виноградарску производњу, комплетира палету производних могућности овог подручја.

Ретко где у Бачкој се може наћи тако комплементарно подручје, где се на релативно малој површини могу наћи врхунска производна земљишта и за ратарску и повртарску производњу, односно за виноградарску и воћарску производњу, као што је овде случај.

Пољопривредно земљиште у посебној намени

Пољопривредно земљиште у ПИО "Суботичка пешчара" обухвата отприлике трећину површине заштићеног подручја. Екстензивирање коришћења некавалитетног пољопривредног земљишта (6, 7 и 8 класе преовладавају на већини парцела пољопривредног земљишта унутар заштићеног подручја), постиже се сејањем адекватних врста намењених кошењу и претварањем пољопривредног земљишта, недовољно квалитетног за модерну производњу, у кошанице и пашњаке уз истовремено потискивање инвазивних врста (дивљи дуван, артемизија), чиме ће омогућити очување биодиверзитета.

У заштитној зони СРП "Лудашко језеро" заступљено је песковито пољопривредно земљиште, које је квалитетније него у окружењу, а углавном се користи за традиционалну воћарско-виноградарску производњу.

Пољопривредно земљиште обухвата већи део површина СРП "Селевењске пустаре". Већином је то државно или друштвено власништво. Преовлађују површине регистроване у катастру као ливаде и пашњаци али има и њива. У заштитној зони доминирају њиве. Интензивно обрађиване површине на песковитој подлози су врло деградиране, јер је песковита подлога изложена сталној дефлацији, а подземне воде су изложене загађивању и прекомерној потрошњи. Доста је плантажних засада воћа, али и њива са ратарским културама. Сви делови Резервата, осим Селевењске шуме, су травнате површине. Оне су значајан пољопривредни ресурс за сточарство и то за традиционалне видове коришћења (кошанице и пашњаци).

Шуме и шумско земљиште

На подручју обухвата Просторног плана налазе се већи комплекси шума и шумског земљишта којима газдују ЈП "Војводинашуме" и ЈВП "Воде Војводине". Шуме у оквиру граница посебне намене се налазе у склопу заштићених подручја, у ПИО "Суботичка пешчара" и СРП "Селевењске пустаре", док на подручју СРП "Лудаш" нема регистрованих шума и шумског земљишта. Поред ових шума, у оквиру обухвата Просторног плана је Келебијска шума као део Газдинске јединице (ГЈ) "Суботичке шуме" и шуме уз Тису, којима којима газдују ЈП "Војводинашуме" и ЈВП "Воде Војводине" (Водопривредна организације "Сента" из Сенте).

У Келебијској шуми преовлађују багрем и копривић, са малим учешћем црног и белог бора, а уз водоток Тисе су шуме које штите одбрамбени насип и друге водопривредне објекте од високих вода, утичу на смањење воденог таласа и регулишу климатске факторе (ублажавају екстремне температуре и смањују ударе кошаве). То су мешовите и делом аутохтоне шуме тополе, врбе, јасена, лужњака и клонова ЕАТ.

Шуме и шумско земљиште у посебној намени

Шумама у посебној намени ЈП "Војводинашуме" газдује у складу са прописаним условима у донетим Уредбама о заштити и под надзором надлежне установе заштите природе. Највећи део површина у ПИО "Суботичке пешчаре" (68%) је по намени шумско земљиште чији корисник је ЈП "Војводинашуме", Шумско газдинство "Сомбор" из Сомбора, а непосредни извршилац је Шумска управа Суботица. На основу Закона о шумама, ово је Севернобачко шумско подручје и припада ГЈ "Суботичке шуме" са површином од 3899,30 ха, подељеном у три шумска комплекса: Криво Блато-Дашчан, Храстовача-Букваћ и Радановац-Хајдуково. Распоред зона заштите унутар ГЈ је следећа:

I степен заштите природе	130.56 ha
II степен заштите природе	571.07 ha
III степен заштите природе	3207,14 ha
Укупно	3908,77 ha

Мање од 9% шума чине састојине аутохтоних врста док монокултуре алохтоних врста (багрем, црни бор, копривић) чине већину. Иако су плантажни засади веома ниског биолошког диверзитета, имају одређену заштитну улогу, значајну за околину.

У оквиру СРП "Селевењске пустаре" налази се субјединица Резервата под називом Селевењска шума и то је уједно и шумско земљиште и део је Газдинске јединице "Селевењска шума" са површином од 85,15 ха. "Агропрестиж" ДОО који је преузео коришћење осталих површина некадашње ПД "Бачка", ову површину не користи.

Део Резервата који има функцију шумског земљишта од 75,35 ha обухвата одељења 1, 2 и 3 Газдинске јединице. То су углавном мешовите шуме лошег уређајног и здравственог стања, са великим процентом страних врста (багрем, копривић, црни бор), али и присуством беле тополе.

Процес зарастања у коме доминирају инвазивне стране врсте (нарочито копривић), нарушио је како структуру шуме тако и фрагменте аутохтоне вегетације. Током времена нарушена је и заштитна и производна функција шуме, а осетљиви фрагменти аутохтоне вегетације у којима се појављује већина природних реткости Резервата су деградирани и угрожени.

Ове шуме су привредно уређиване у два наврата. Прва Шумска основа урађена је за период 1989 –1998. године са обухватом још неких површина и под називом ГЈ "Шуме АИК Кањижа", а циљеви заштите природних вредности њоме нису били обухваћени. По истеку ове основе постоји прекид у уређајном раздобљу од 3 године, јер корисник шума није израдио одмах нову. Последња Посебна шумска основа урађена је за период 2001-2010. године, одобрена је од стране Министарства за пољопривреду, шумарство и водопривреду (бр. 322-02-00285/01-06) и ускладила је своје циљеве и смернице са Уредбом о заштити Резервата.

Ловна и риболовна фауна

Ловна фауна

У оквиру заштићеног подручју ПИО "Суботичка пешчара", налази се већи део ловишта "Суботичке шуме" којим газдује Шумско газдинство "Сомбор", Шумска управа "Суботица" на основу годишњих Планова који су у складу са Ловном основном ловишта "Суботичке шуме" за период 2007—2017. године. Укупна површина ловишта је 4771 ha. Према важећој ловној основи у ловишту су заступљене следеће врсте: срнећа дивљач, дивља свиња, јелен лопатар, зец и фазанска дивљач.

Субјединице Специјалног резервата природе СРП "Селевењске пустаре" су обухваћене површинама два ловишта у две јединице локалне самоуправе, Кањижа и Суботица. Већи део припада Општини Кањижа и ловишту "Капетански рит". У ловишту су заступљене врсте крупне и ситне ловне дивљачи. Ово ловиште обухвата следеће субјединице: Селевењска шума (II степен заштите), Богарзо (II степен заштите), Темпломпарт (III степен заштите), Дегелица (II степен заштите), Волујски пашњак (III степен заштите), Ченгеш рампа (III степен заштите), Сточни пашњак (III степен заштите), Килапош (II степен заштите), Траћик (II степен заштите). Овим деловима ловишта непосредно газдује Ловачко друштво из Хоргоша.

Субјединица Лофеј (III степен заштите) је у ловишту „Суботичка пешчара“ и њиме непосредно газдују Ловачка друштва у Бачким Виноградима и Хајдукову.

Риболовна фауна

На простору обухвата Просторног плана, осим водотока Тисе и рибњака у источном делу обухвата, су Лудашко и Палићко језеро која представљају специфичност овог краја. Природна плиткост Палићког и Лудашког језера, чини их еколошки прилично осетљивим и спречава формирање ихтио фауне у већем обиму, тако да улов рибе нема економски значај.

У Палићком језеру забележено је 19 врста риба, од којих је већина алохтоних. Од аутохтоних врста економски значај има само шаран, док су лињак, штука, смуђ и чиков прилично ретки. Од алохтоних врста преовлађују бабушка, амур и толстолобик.

Лудашко језеро које је у оквиру граница посебне намене, има чак 20 рибљих врста, од којих алохтона бабушка преовлађује. Ипак, у језеру још увек живе врло ретке аутохтоне врсте: златни караш, лињак, чиков и црвенперка.

Подземне воде

За водоснабдевање становништва и индустрије пијаћом и санитарном водом, изузетно важну улогу имају артеске издани, формиране у водоносним срединама млађег плиоцена, пре свега у палудинским слојевима и старијем квартару (плеистоцену).

Њихов значај треба посебно истаћи због тога што су заштићене дебелим водонепропусним наслагама од разних загађења са површине терена. Високо квалитетне подземне воде акумулиране су у водопрпусним песковитим хоризонтима. Акумулације слободних подземних вода налазе се под различитим притиском (артеске издани). На подручју Бачке се из артеских издани користи просечно дневно $1,4 \text{ m}^3/\text{s}$. Овај тип издани формиран је у песковима различите гранулације, ређе шљунковитим песковима насталим у језерско-барским условима, у завршној фази егзистенције Панонског мора.

Прихрањивање прве артеске издани врши се и делимичном инфилтрацијом вода из слободне издани и претакањем из дубљих артеских издани у зависности од притисака и њихових међусобних односа. Тамо где је издан ближе подини слободне издани, повећава се утицај инфилтрације вода из једне издани у другу.

Пражњење прве артеске издани врши се у корито или савремене речне наносе површинских водотока, у деловима терена где њихов нижи водостај условљава функцију дрена. У различитим хидролошким условима површински водотоци мењају улогу, од прихрањивача до дрена. Дренирање издани вештачким путем добија све већи значај када се има у виду да ова издан представља основни извор снабдевања пијаћом водом становништва и индустрије на читавој површини распрострањења. Досадашњом експлоатацијом већ су узрокована снижења притиска изданских вода скоро на читавом простору. Снижавање у подручју западне Бачке достигло је 20,0 m. Прецрпљивање је довело до измене у режиму изданских вода.

Када се говори о режиму издани, пре свега се мисли на режим нивоа издани. Исти је карактеристичан за седиментационе басене геосинклиналног типа. Посматрано кроз дужи временски период, може се рећи да се ради о стабилном режиму. Вишегодишње промене режима се могу везати, углавном, на вештачко настале услове изазване деловањем човека. Током године се осећају промене у зависности од метеоролошких и хидролошких услова. Такве промене су веће у плићим деловима издани, док се са дубином значајно смањују.

Артеуска издан формирана у седиментационом комплексу плиоценско-плеистоценске старости у досадашњем периоду представља основну издан из које се врши снабдевање пијаћом водом становништва и индустрије. Имајући у виду експлоатацију вода из ове издани и ефекте исте, изражене кроз изнете промене у режиму издани, јасно је да се мора успоставити равнотежа између експлоатације и могућности природног обнављања резерви.

За потребе водоснабдевања већих градова у Војводини у досадашњој пракси формирана су изворишта на ограниченом простору, експлоатационих резерви од више стотина l/s. Код неких изворишта, регистрована су локална прецрпљивања у већем степену. Нека од постојећих изворишта имају могућности за проширење капацитета. Знатно је већи број изворишта реда величине од неколико десетина до неколико стотина l/s.

Експлоатација подземних вода из артеских (и субартеских) издани одвија се путем бушених бунара различитих пречника и конструкција. Њихова дубина најчешће се креће од 60- 160 m, у ређим случајевима прелази 200 m.

Генерални пад статичког нивоа изданских вода, односно смањење резерви подземних вода, споро обнављање динамичких резерви и стално повећање обима експлоатације из овог комплекса, налажу да се убудуће са потрошњом мора рационалисати и боље газдовати. Воде ове издани треба искључиво користити за водоснабдевање становништва.

На просторима Телечке заравни, Суботичко-Хоргошке пешчаре у подинским деловима леса и еолских пескова, на контакту са квартарним песковитим седиментима језерско-барске фаације, могу се формирати јединствене издани са слободним нивом изданске воде. Режим издани је у функцији атмосферских падавина, при чему горње партије леса и еолских пескова врше улогу проводника атмосферских вода.

Прихрањују се на рачун инфилтрације атмосферског талоба, а празне се на ободу лесних заравни у виду извора, затим преливањем у друге издани са којима су у директној вези, отицањем путем канала и језера и евапорацијом. Ниво изданских вода варира од неколико метара до више десетине метара испод површине терена. Имају ограничене резерве и могу се користити за локалне потребе за појединачне копане или бушене бунаре мањег капацитета.

3.1.2. Природна добра

Подручја значајна за очување биолошке разноврсности

На простору обухвата Просторног плана се налази шест заштићених подручја. Поред заштићених подручја у оквиру посебне намене: ПИО "Суботичка пешчара", СРП "Лудашко језеро" и СРП "Селевењске пустаре", остала заштићена подручја у обухвату Просторног плана су: Парк природе (ПП) "Палић" ("Службени лист Града Суботице" бр.15/13), Парк природе (ПП) "Камараш" ("Службени лист Општине Кањижа" бр. 4/05) и Споменик природе (СП) "Парк у Хоргошу" ("Службени лист Општине Кањижа" бр. 10/77). На простору обухвата Просторног плана је и део подручја планираног за заштиту под називом Капетански рит, станишта заштићених и строго заштићених врста на више локалитета и еколошки коридори (међународни – Тиса и Кереш, прекогранични - канал Мадарас-Црвени крст и Волујски пашњак и локални еколошки коридори).

Подручја од међународног значаја за очување биолошке разноврсности

На подручју обухвата Просторног плана **подручја од међународног значаја за очување биолошке разноврсности су:**

- *Лудашко језеро* - уписано на листу **Рамсарских подручја** на основу **Конвенције о мочварама које су од међународног значаја нарочито као станишта птица мочварица** ("Службени лист СФРЈ - међународни уговори". бр. 9/77), којом се обезбеђује оквир за мудро управљање влажним стаништима кроз локалне и међународне активности, како би се обезбедио одрживи развој и мудро коришћење влажних станишта. У смислу одредби Рамсарске конвенције, подразумева одржавање еколошког карактера влажних станишта кроз примену екосистемског приступа, а за добробит људске заједнице (уз снажан фокус на локалне заједнице);
- *Лудашко језеро RS0000013, Суботичка пешчара RS0000016, Селевењске пустаре RS0000023, Палић RS0000029* - подручја од међународног значаја за очување биолошке разноврсности **EMERALD мреже** - еколошке мреже подручја од посебне важности за заштиту природе (Areas of Special Conservation Interest -

- ASCI), која укључује подручја од посебног еколошког значаја за угрожене врсте и типове станишта заштићених иа основу Закона о потврђивању **Конвенције о очувању европске диоље флоре и фауне и природних станишта** ("Службени гласник РС - Међународни уговори", бр. 102/2007);
- *Суботичка пешчара, Палић, Лудаш, Селевењске пустаре* - подручја од међународног значаја за биљке (**IPA - Important Plant Area**), издвојена међународним пројектом **Plantlife**;
 - *Суботичка језера и пустаре RS002IBA* - подручје од међународног значаја за птице (**IBA - Important Bird Area**), издвојено по строгим критеријумима IBA пројекта чији је носилац међународна организација **Bird Life International**;

Еколошки значајна подручја еколошке мреже Републике Србије

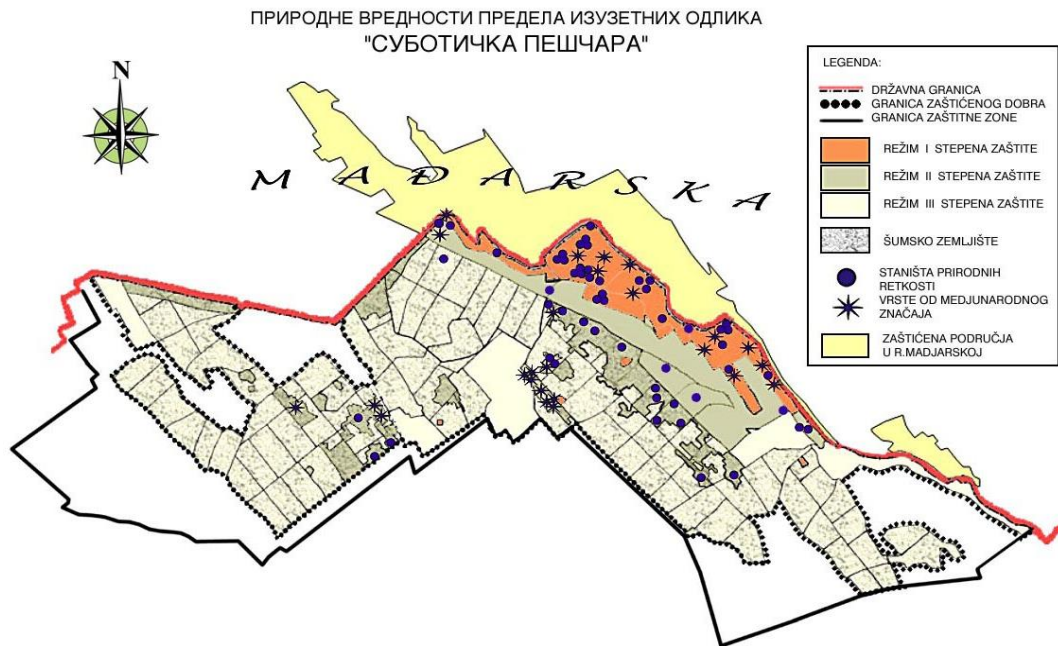
Суботичка језера и пустаре - **део еколошки значајног подручја бр. 1** утврђеног Уредбом о еколошкој мрежи ("Службени гласник РС" бр 102/2010), које обухвата заштићена подручја СРП "Лудашко језеро", СРП "Селевењске пустаре", ПИО "Суботичка пешчара", ПП "Палић"; део подручја у поступку валоризације ради стављања под заштиту Капетански рит; подручја ЕМЕРАЛД мреже Суботичка пешчара, Палић, Лудашко језеро и Селевењске пустаре; IPA подручја Суботичка пешчара, Палић, Лудаш, Селевењске пустаре и Северна Бачка II; део IBA подручја Суботичка језера и пустаре и Рамсарско подручје Лудашко језеро.

Заштићена подручја у оквиру граница посебне намене

ПИО "Суботичка пешчара"

Суботичка пешчара је део географске целине Суботичко-Хоргошке пешчаре, најјужнијег дела пешчарског комплекса у међуречју Тисе и Дунава. Део подручја Суботичко-хоргошке пешчаре стављен је под заштиту као предео изузетних одлика и сврстан у II категорију заштите, као природно добро од великог значаја. Подручје обухвата територију Града Суботица и то катастарске општине Стари Град, Нови Град и Палић. Налази се северно од насеља Суботица и простира се од Келебије до Хајдукова, дуж границе са Републиком Мађарском на површини од 5.369,90 ha са заштитном зоном од 2772,97 ha.

На заштићеном подручју Уредбом је установљен тростепени режим заштите. Најстрожији режим I степена заштите у коме нема експлоатације ни коришћења обухвата 447,51 ha (8,33%). Режим II степена са ограниченим коришћењем, обухвата 1.161,16 ha (21,62%). Режим контролисаног коришћења, III степен заштите, захвата 3.761,23 ha (70,04%) укупне површине ПИО "Суботичка пешчара" (Слика 1).

Слика 1. Режији заштите и заштитна зона ПИО "Суботичка пешчара"¹

Према класификацији Међународне уније за заштиту природе (IUCN) ПИО "Суботичка пешчара" спада у IV категорију – подручја управљања стаништима и врстама (Habitat and species management area).

Основна вредност подручја је висока биолошка разноврсност као последица мозаичног распореда станишта које је узроковано динамичношћу песковите подлоге и близином подземних вода. Континенталне пешчаре су у Европи високо вредноване као станишта у нестајању, угрожена људским развојем (пројекат "Natura 2000"). ПИО "Суботичка пешчара" је један од два заштићена пешчарска комплекса у нашој земљи. По својим карактеристикама се разликује од Делиблатске пешчаре, захваљујући близини подземних вода и особинама генезе рељефа.

Слика 2. ПИО "Суботичка пешчара"

¹ Извор: План управљања ПИО "Суботичка пешчара" за период 2011.-2020., ЈП "Палић-Лудаш" 2011.

Суботичка пешчара се одликује јединственим еколошким приликама у условима благо заталасаног динског рељефа, мозаичног распореда пешчаних и лесних оаза, сложених педолошких творевина које су детерминисане карбонатним песковима, а пре свега режимом, површини тла блиских подземних вода. Некада је подручје обиловало и површинским водама, што је резултирало појавом бројних језера у депресијама, а у источном делу пешчаре и низијских тресетишта у некадашњој плавној зони речице Кереш (Слика 2).

Разноврсност природних екосистема Суботичке пешчаре, одраз је специфичног мозаика станишта у ком се пешчарске и степске чистине преплићу са засадама багрема и бора, сађеним храстовим шумама, малим оазама аутохтоних шума беле и сиве тополе, као и посебно вредним исконским тресетним екосистемима. Њихова местимична очуваност на својеврстан начин доприноси да ово природно добро буде у европским размерама значајно подручје и несумњив пункт специфичног флористичко-вегетацијског, али исто тако, и фаунистичког диверзитета. Висок степен разноврсности биљних заједница различитих типова посебно оних које припадају крхким (фрагилним) екосистемима, са око 20 издвојених фитоценоза барске, мочварне, ливадске, пешчарске, степске и шумске вегетације на релативно ограниченем простору, даје специфичан печат заштићеном подручју.

Као важна природне реткости међу биљним врстама је шафрањика, која у нашој земљи једино још овде расте на микростаништима, затим пешчарска перуника, пешчарски мразовац, ковиље, црвена стежица, гороцвет, зимзелен плавичасти, сибирска перуника, многе орхидеје.

Реткости међу животињским врстама су: слепо куче, смук, жаба чешљуша, степски гуштер, одређене врсте инсеката и птица (орао белорепан, осичар, кобац, јастреб, степска трепетљика, мали сврчак, златоврана, пупавац и др.).

Уредбом Владе о проглашењу заштите за Суботичку пешчару, утврђено је да функцију управљача извршава ЈП "Палић-Лудах", из Палића. Послове непосредног управљања ПИО "Суботичка пешчара" обавља Сектор за заштиту природе Јавног предузећа "Палић-Лудах", који располаже стручном и чуварском службом.

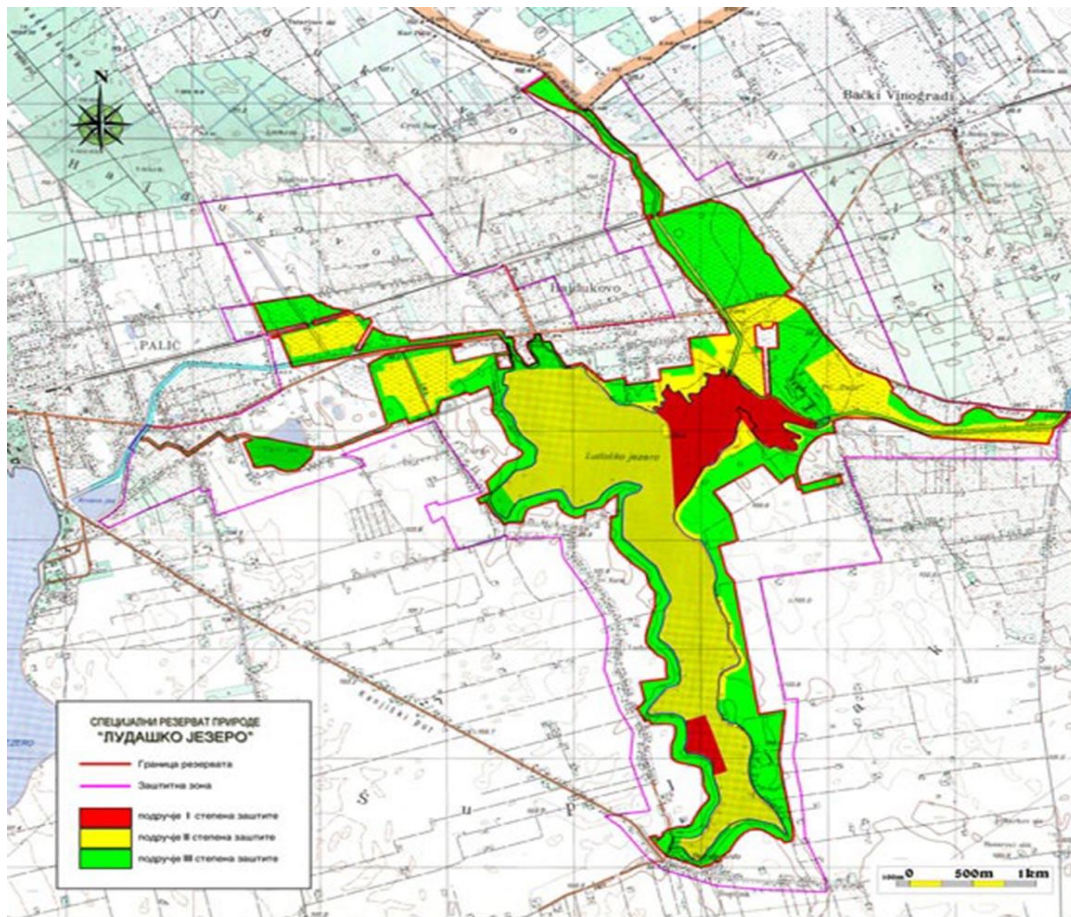
СРП "Лудашко језеро"

Лудашко језеро са влажним стаништима и степским фрагментима стављено је под заштиту као СРП "Лудашко језеро" и сврстан је у заштићена природна добра од изузетног значаја, односно у природно добро I категорије.

СРП "Лудашко језеро" ставља се под заштиту ради очувања екосистема влажних станишта пешчарског и степског простора с високим предеоном и специјским диверзитетом, реликтном степском заједницом и биотопом ретких врста флоре и фауне. Као такав, једини је представник плитких, семистатичних језера степске области у Републици Србији и представља место окупљања и боравка миграторних врста птица, због чега има међународни значај.

СРП "Лудашко језеро" се налази на подручју територије Града Суботица, односно катастарским општинама Палић и Бачки Виногради, површине 846,33 ha. Заштитна зона Специјалног резервата "Лудашко језеро" обухвата површину од 2002,00 ha.

На подручју Специјалног резервата "Лудашко језеро" установљава се режим заштите I степена на површини од 70,29 ha, режим заштите II степена на површини од 399,27 ha и режим заштите III степена на површини од 376,77 ha (Слика 3).

Слика 3. Режији заштите и заштитна зона СРП "Лудашко језеро"²

СРП „Лудашко језеро“ је комплекс влажних станишта који садржи отворене водене површине, тршћаци, и разне врсте травних заједница (влажне, степске и слатинске ливаде). Степско језеро Лудаш, величине 328 хектара је јединствено у Републици Србији. Његово плитко корито, формирано је радом ветрова на додиру пешчаре и лесне зарави. Различити типови земљишта и близина подземне воде формирају предео мозаичног типа, велике биолошке разноврсности унутар малог подручја. Лудашко језеро било је регионално познато по богатој фауни птица већ у прошлом веку. Данас је важан локалитет за одмор и исхрану на источном миграционом путу птица. Редовно истраживање миграције (станица за прстеновање,) организује се од 1985. Године (Слика 4).

Поред птица, међу реткости подручја се убрајају и друге животиње, као што је видра, корњаче, ретке врсте инсеката, али су присутне и ретке врсте биљака (мочварне орхидеје), које се наводе у Црвеној књизи флоре Србије.

Околина језера насељавана је још у камено доба, о чему сведоче археолошка налазишта на источној обали код Носе, а затим у разним историјским периодима. Данашњи становници околних насеља, потичу од досељеника из 19. века из околине данашњег Сегедина. Око језера постоји још неколико старих салаша са очуваном традиционалном градњом, тршчаним крововима, помоћним зградама од плетера и блата и понеком старом алатком. Католичка црква и Парохија на Лудашком шору се такође сматрају вредним културним споменицима.

² Извор: План управљања СРП "Лудашко језеро" за период 2010.-2019.год., ЈП "Палић-Лудаш", 2010. год.

Слика 4. СРП "Лудашко језеро"

Флора и вегетација овог подручја имају све типичне одлике панонског сектора у оквиру средњеевропске провинције еуро-сибирско северноамеричке регије (или по неким ауторима панонске провинције). Климатона вегетација припада шумо-степи, односно мозаику шумских заједница свезе *Aceri tatarico-Qercion Zóluomi et Jakucs* 1957. и степских фитоценоза свезе *Festucion rupicolae* Soó (1940.) 1964. Повећању специјског и екосистемског диверзитета су допринели и елементи контактеног балканског подручја тј. илирске и мезијске флорне провинције, као и присутан утицај субмедитеранских елемената флоре.

Преовлађујућу компоненту у биљном покривачу представљају травна и мочварна вегетација, док су шумске заједнице опстале само у фрагментима. У питању су едафске шуме чија је појава одраз капацитета простора за изузетно велику акумулацију воде и у постојећим условима аридне степске климе.

Узроци овог обиља воде су вишеструки: велика сабирна количина песка у мађарском делу међуречја Дунава и Тисе, пад терена ка југу и југоистоку, као и непропусни слој алкализованог леса испод песка.

Сложеност физичко-географских одлика средине, условила је на релативно малом простору појаву и опстанак различитих типова станишта: водена (језерско - - барско), мочварна, ливадска, слатинска и степска станишта. Отуда, у складу са биљногеографским положајем овог подручја и велика разноврсност аутохтоне вегетације са читавим низом заједница као што су (поред већ поменутих фитоценоза акватичних цветница), заједнице мочварног типа вегетације, хидрофилне, долиנסке и слатинске ливаде, а на косинама источне лесне обале Лудашког језера и фрагменти степе. Уз пољске путеве, риболовачке стазе које воде ка обали, везишта чамаца, старе салаше и њихове ограде, развијене су и састојине рудералног карактера.

Од значајне фауне поред одређених врста из групе бескичмењака, пијавица, неких врста инсеката од међународног значаја, регистровано је 19 врста риба. Број алохтоних врста је 6 (међу њима су и сиви и бели толстолобик). Доминантна врста је алохтони сребрни караш, у одређеној количини је присутан шаран, док су све остале врсте присутне са малом бројношћу. Од врста које су заштићене као природне реткости а налазе се у Лудашком језеру, треба поменути чикова (*Misgurnus fossilis*) који је присутан али са мањим бројем примерака, а више пута је констатован и у Керешу.

Група водоземаца и гмизаваца, која није довољно истражена у Резервату, броји 13 врста водоземаца и 9 врста гмизаваца.

Орнитофауна је свакако најбројнија групација, а важан фактор бројности птичијих врста је присуство различитих типова станишта. Мозаик поплавних ливада, шумарака и степских станишта чини са језером недељиву целину значајну за живот бројних врста птица. На Лудашком језеру је према досадашњим истраживањима регистровано 238 врста птица. Лудашко језеро значајно је гнездилиште птица водених станишта, које су веома угрожене услед све раширеније појаве нестајања и деградације адекватних гнездилишта. Ово подручје је изузетно значајна миграторна тачка.

Фауну сисара подручја Лудашког језера одликује присуство врста везаних непосредно уз језеро - воду и тршћак, те фауна наслањајућих агробиоценоза. Повезаност језера са околним стајаћим водама преко канала и речице Кереш, има важну улогу у одржавању метапопулације видре у долини Кереша.

Уредбом Владе о проглашењу заштите, за стараоца Резервата одређено је Јавно предузеће "Палић-Лудаш".

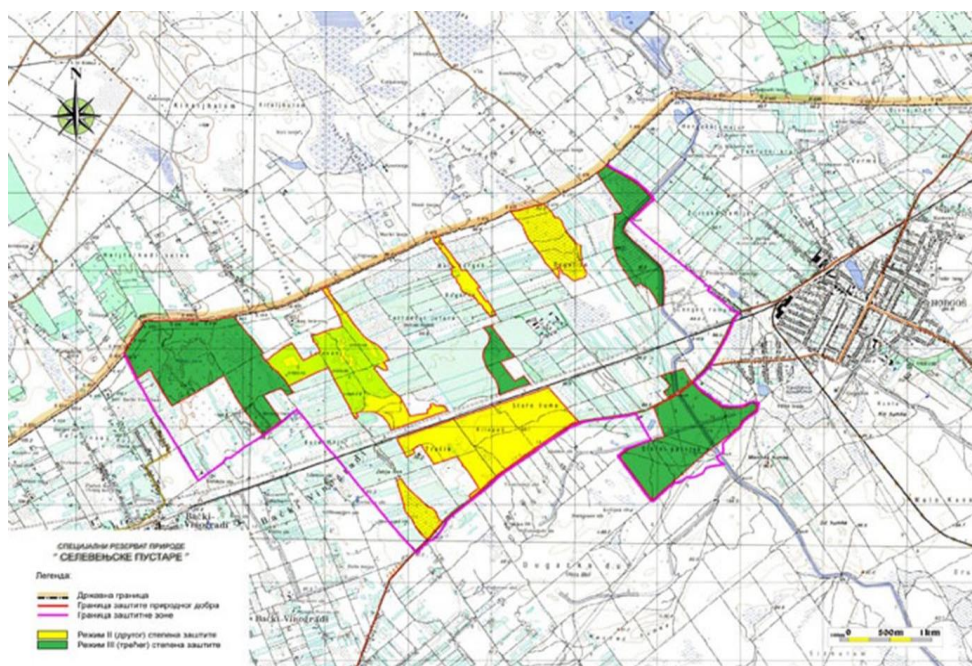
СРП "Селевењске пустаре"

Подручје Селевењских пустара је стављено под заштиту као природно добро од великог значаја и сврстано је у II категорију заштите, као специјални резерват природе и са заштитном зоном чини јединствену целину.

Има посебну природну вредност коју чини висока разноликост станишта равничарског типа предела са мозаично распоређеним животним заједницама степског, слатинског, пешчарског и мочварног карактера које су специфичне за ово подручје, као и изузетно високи степен флористичког диверзитета са значајним бројем најугроженијих врста изворне панонске флоре и фауне.

СРП "Селевењске пустаре" је на подручју територије Града Суботица и Општине Кањижа, односно катастарских општина Хоргош и Бачки Виногради, површине 677,03,53 ха. Заштитна зона специјалног резервата "Селевењске пустаре" обухвата површину од 1.172,96,47 ха.

На подручју специјалног резервата "Селевењске пустаре" установљава се: режим заштите II степена који обухвата подручја Дегелице, Богарзо, Селевењска шума, Траћик и Килапош површине 301,12,73 ха и режим заштите III степена који обухвата подручја Волујски пашњак, Темпломпарт, Лофеј, Сточни пашњак и Ченгеш рампа, површине 375,90,80 ха (Слика5).

Слика 5. Режији заштите и заштитна зона СРП "Селевењске пустаре"¹³

Селевењске пустаре леже између насеља Бачки Виногради и Хоргош. Резерват чини 10 подручја очуваних природних вредности са ретким биљним и животињским врстама влажних, пешчарских, слатинских и степских ливада, које су мозаично распоређене међу воћњацима, њивама и виноградима.

Ова подручја су величине од 10 ха до 100 ха, од којих се само два просторно додирују. Остала су одвојена обрадивим површинама и саобраћајницама. У оквиру Резервата се налази и Селевењска шума, са површином око 90 ха, док остале делове Резервата чине слатине и влажне ливаде са фрагментима степске вегетације.

Подручје се пружа дуж границе Суботичко-Хоргошке пешчаре и лесног платоа Бачке. Као гранична зона две географске области, припада подручјима повезаног биодиверзитета. Близина подземне воде, која на таласастом терену ствара мочваре и слатине у непосредној близини екстремно сувих пешчарских станишта, додатно повећава разноврсност. Истиче се својим флористичким вредностима, међу њима су веома атрактивне врсте из породице орхидеја и перуника.

За неке биљне врсте, Резерват је једино налазиште у нашој земљи или је једно од постојећих малобројних налазишта (22 врсте су заштићене законом, а 14 се сматрају угроженим по међународним мерилима и заштићене су и у суседним земљама). Од животињских врста, такође, присутне су врсте од међународног значаја, међу њима су барска жаба, пешчарски гуштер, слепи мишеви и неке ретке птице гнездарице на слатинама и у Селевењској шуми (Слика 6).

Све ове врсте насељавају специфична станишта степе, пешчаре, слатине и фрагмената шумске вегетације, карактеристичних за овај регион.

3 Извор: План управљања СРП "Селевењске пустаре" за период 2012.-2021., ЈП "Палић-Лудаш" 2011.

Слика 6. СРП "Селевењске пустаре"

Главне природне и створене вредности и природни ресурси су: степа на песку и лесним острвцима, поплавне шуме, Селевењска шума, шумске пешчарске чистине, биљни и животињски свет пешчаре и животињски свет влажних ливада.

Уредбом Владе о проглашењу заштите, за стараоца Резервата одређено је Јавно предузеће "Палић-Лудаш".

3.1.3. Предеона разноврсност

С обзиром да није заступљена терминологија у Закону о планирању и изградњи и да не постоји одговарајућа информациона основа у виду Студије карактеризације предела која би обухватила подручја ПИО "Суботичка пешчара", СРП "Лудашко језеро" и СРП "Селевењске пустаре", а која би требало, пре свега, да успостави оквире – методолошке и процедуралне – за укључивање планирања предела у процес израде овог Просторног плана, опредељење је да се Концептом Просторног плана предложи процена карактера предела за простор обухвата Просторног плана. Ова процена даје и концептуалне одреднице за дефинисање простора посебне намене.

Простор који обухвата Просторни план припада регионалном карактеру предела који се сагледава на нивоу војвођанско–панонско–подунавске макрорегионалне географске целине. Препозната су три предеона обрасца дефинисана карактеристичним предеоним елементима који су груписани око три заштићена подручја: ПИО "Суботичка пешчара", СРП "Лудашко језеро" и СРП "Селевењске пустаре". Овако диференцирани подели пружају и основу за успостављање подручја посебне намене.

Скуп ова три предеона обрасца, карактеришу комплексне интеракције између специфичних природних карактеристика (геоморфологија, вегетација), активности у простору (коришћење и управљање земљиштем), као и одреднице специфичног културноисторијског развоја (карактеристична линија разграничења и спајања различитих друштвеноекономских система).

То је довело до тога да простор уз ток водотока *Кереш*, карактеришу феномени који чине јединствени доживљај низа различитих предеоних елемената чија препознатљивост се огледа у релативно високом степену очуваности и атрактивности. Природни континуитет овог низа прелази државну границу наглашавајући *међународни карактер* еколошког коридора водотока Кереш.

Карактер подручја са једне стране дефинишу специфични природногеографски услови, а са друге стране саобраћајни токови, гравитационо подручје урбане агломерације Суботице, рационалност пољопривредне производње и различите аграрне политике које су утицале на начин коришћења земљишта и распоред, величину, међусобне релације и морфологију насеља на подручју обухвата Просторног плана.

Валоризација просторних структура у оквиру посебне намене у обухвату Просторног плана, као елемената идентитета ширег простора, заснива се на идентификацији основних, кључних квалитета предеоних елемената које ће се размотрити у односу на:

- природно-географске услове и геоморфолошке карактеристике,
- квалитет предеоних карактеристика у блиско-природним, руралним, периурбаним и урбаним подручјима у оквиру посебне намене и
- интерпретациони капацитет предеоног обрасца и могуће моделе управљања пределом.

Предходно идентификовани предеони обрасци издвајају се и као три карактеристичне просторне целине по геоморфологији терена: Суботичка пешчара, Лудашко језеро и Селевењске пустаре.

Суботичка пешчара је део Суботичко-Хоргошке пешчаре. Налази се северно од Суботице и простире се од Келебије до Хајдукова. Предеона вредност ово пешчаре одликује се мозаичним распоредом релативно хомогених песковитих и лесних површина прекривених наизменичном шумском и степском вегетацијом. Граница геолошких форми леса и карбонатног песка, утицала је и на формирање насеља (Келебија, Суботица, Палић, Хајдуково).

Лудашко језеро представља јединствену предеону целину која је настала као еолска акумулација на контакту двеју геоморфолошких целина леса и песка. Овај предеони образац карактерише бујна вегетација претежно мочварног и забареног језера са спорадичним наносима леса у облику мањих острва. Како је Лудашко језеро повезано комплексним системом депресија и влажних ливада са Суботичком пешчаром, Селевењским пустарама и водотоком Кереш, оно представља важну карику у низу формираних предеоних образаца.

Селевењске пустаре обухватају простор дуж границе Суботичко-Хоргошке пешчаре и лесног платоа Бачке. Специфичност овог предела карактерише мочварни терен и слатинасто земљиште које постепено прелази у пешчарско прекривено степском вегетацијом. У оквиру предеоног обрасца Селевењских пустара, као специфични предеони елементи састају се просторне целине влажних станишта слатина и екстремно сувих пешчарских станишта.

Специфичност и јединственост овог подручја, утемељена је на чињеници да ова три скупа предеоних елемената представљају природно наслеђе које је сведочанство геолошке историје, диверзитета и развоја панонске низије, али и наслеђе, које сведочи о условима формирања насеља и живота на овим просторима.

Посебна вредност система предеоних елемената у обухвату Просторног плана проистиче из интеракције веома контрастних природних услова овог подручја. Управо овим драматичним алтернацијама предеоних типова, чије судбине су међусобно повезане, створен је мозаик вегетација који данас обухвата, са једне стране тршћаче, плавне ливаде и типове станишта изразито сланих земљишта које представља сведочанство о некадашњем богатству у површинским водама и високом нивоу подземних вода, а са друге стране, ова структура влажних станишта нагло је прекинута системима сувих станишта и наглашеним дефицитом воде.

3.1.4. Експлоатација минералних сировина

На простору обухвата Просторног плана налазе се објекти са пратећом инфраструктуром у власништву "НИС" а.д. Нови Сад и то нафтно поље НП "Келебија" величине 149 ha и нафтно поље НП "Палић" величине 325 ha, гасно поље "Мартонош", гасно поље "Мартонош-запад".

У оквиру подручја посебне намене се налазе: нафтно поље НП "Келебија", нафтно поље НП "Палић" и део гасног поља "Мартонош-запад".

3.2. ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

У Регионалном просторном плану АП Војводине извршена је просторна диференцијација животне средине територије АП Војводине на 4 категорије загађености, и у том контексту су дефинисана решења, мере и приоритети очувања и унапређења животне средине.

Територије Града Суботице и Општине Кањижа, издиференциране су на подручја и локалитете угрожене животне средине, подручја и локалитете деградиране животне средине (грађевинска подручја насеља), подручја и локалитете квалитетне животне средине и подручја и локалитете веома квалитетне животне средине (заштићена подручја). Посебно је потребно истаћи да подручје Суботичко-хоргошке пешчаре спада у категорију подручја квалитетне животне средине са преовлађујућим позитивним утицајима на човека, живи свет и квалитет живота.

У области управљања отпадом, РПП АПВ је дефинисао неопходност удруживања општина, у складу са одредбама Стратегије управљања отпадом и ППРС, ради заједничког управљања отпадом чиме ће се успоставити систем регионалних центара за управљање отпадом. Подручје Просторног плана припада региону Суботице са планираном регионалном депонијом на територији Града Суботица.

Процена утицаја планова и програма на животну средину представљају значајан основ за планирање мера заштите животне средине. Кроз инструменте процене утицаја (СПУ за планове и програме, ПУ за пројекте), вршиће се интегрисање заштите животне средине у секторе планирања, пројектовања и изградње.

3.3. СТВОРЕНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

3.3.1. Отпад

Комунални отпад настао на територији града Суботице и општине Кањижа одлаже се на општинским депонијама (Град Суботица- на градској депонији, на локацији на јужном ободу града која није у обухвату овог Просторног плана).

На територији Општине Кањижа званична депонија отпада налази се на простору обухвата Просторног плана у посебној намени простора, у КО Мартонош, на кат. парцелама бр. 6015, 6013 и 6014 на државном земљишту, и њоме управља Јавно комунално предузеће из Кањиже (површина депоније износи 50400 m²). Планирано је њено затварање, рекултивација и изградња трансфер станице на делу локације.

Као деградациони пунктови, у погледу угрожености земљишта као природног ресурса идентификују се неуређене депоније комуналног отпада, које се налазе и на простору посебне намене. Такође, неадекватним одлагањем комуналног отпада и животињских лешева, угрожава се земљиште и водоносни слојеви, а индиректно и ваздух, као природни ресурс.

Одлуком о одређивању локације за изградњу регионалне санитарне депоније за Град Суботицу и општине Сента, Кањижа, Бачка Топола, Мали Иђош и Чока ("Сл.гласник РС", бр. 47/2010), формиран је регион за управљање отпадом за наведене општине и одређена је локација регионалне санитарне депоније на територији Града Суботица, катастарска општина Биково, ван обухвата Просторног плана. Успостављањем оваквог вида управљања отпадом, проблем несанитраног одпагања отпада на територији обухвата Просторног плана биће решен.

3.3.2. Становништво

Анализа демографског развоја подручја обухваћеног изградом Просторног плана извршена је на основу званичних статистичких података пописа становништва у периоду 1991.-2002. године, као и на основу до сада објављених података из књига Пописа становништва, домаћинстава и станова у Републици Србији 2011. године. Подручје обухваћено изградом Просторног плана чини шест насеља Града Суботица и четири насеља Општине Кањижа. Осам насеља је у целини у обухвату Просторног плана и делови два насеља (насеља Суботица и Палић су највећим делом у оквиру границе обухвата Просторног плана). У посматраном подручју, у укупно 10 насеља, према попису становништва 2011. године, живи 122775 становника (Табела 1).

Табела 1. Укупан број становника

Град/Општина	Насеље	Број становника		
		По методологији пописа 2002. године		
		1991.	2002.	2011.
Суботица	Бачки Виногради	2220	2039	1922
	Келебија	1967	2168	2142
	Палић	7128	7745	7771
	Суботица	98996	99981	97910
	Хајдуково	2583	2482	2313
	Шупљак	1421	1310	1115
Кањижа	Мале Пијаци	2144	1988	1811
	Мали Песак	150	115	94
	Мартонош	2397	2183	1988
	Хоргош	7099	6325	5709
УКУПНО		126105	126336	122775

У периоду 1991.-2011. године, укупан број становника посматраног подручја смањено се за 2,6% или 3300 лица. Између пописа 1991.- 2002.године дошло је до депопулације у свим насељима, осим Келебије (+201 лице), Палића (+617 лица) и Суботице (+985 лица), где је забележен благи пораст укупног броја становника, а што је резултирало незнатним порастом популације посматраног подручја, за 231 лице. Погоршање демографске ситуације и пад укупног броја становника забележен је према резултатима пописа становништва 2011. године, тако да је популациона величина смањена за 3561 лице, или за 2,8%. Депопулација је сада присутна у свим насељима посматраног подручја, осим насеља Палић, где је забележен минималан пораст популације (+26 лица).

Подручје обухваћено изградом Просторног плана у целини карактерише негативан природни прираштај, што је последица високог морталитета и недовољног рађања. Природно кретање становништва имало је изражене негативне карактеристике, а механичка компонента није утицала позитивно на кретање укупног броја становника (сем незнатно, у набројаним насељима 2002. год. делимично ублажавајући последице негативног природног прираштаја, али на кратак рок).

Становништво на подручју обухвата Просторног плана има неповољна демографска обележја. У свим насељима присутна је депопулација, становништво перманентно стари, неповољна је старосна структура, са високим индексом старења.

Проблеми у области демографског развоја, на подручју обухвата Просторног плана, везани су за очекивано даље старење популације и последице које оно може имати по привредни развој подручја, због промена у економској структури становништва у којој јача удео издржаваног становништва, затим наставак концентрације становништва у Суботици, смањење просечне величине домаћинства и све раширенији самачки живот. Посебно питање се односи на квалитативне демографске промене с обзиром на биолошку депопулацију која утиче на старење становништва, а са тенденцијом интензивирања овог процеса заоштраваће се проблеми обезбеђивања довољног броја радно способног, квалификованог становништва, попуњавања пензионих фондова и збрињавања остарелог становништва.

Становништво насеља у обухвату Просторног плана, у извесној мери, а посебно кроз задовољавање својих рекреативних, едукативних, активности у оквиру руралног, ловног, риболовног, манифестационог и еко туризма, утиче на заштићена подручја која чине посебну намену. У оквиру граница посебне намене су: североисточни делови насеља Суботица (у заштитној зони ПИО "Суботичка пешчара"), делови насеља Шупљак (они делови насеља који су у режиму III степена заштите СРП "Лудашко језеро") и делови насеља Бачки Виногради и Мале Пијаце (они делови насеља кроз које пролази еколошки коридор међународног значаја-водоток Кереш). Посебно је изражен утицај становника насеља Шупљак и Хајдуково на заштићено подручје, јер се налазе у непосредном окружењу СРП "Лудашко језеро".

3.3.3. Мрежа и функције насеља и јавне службе

У оквиру границе обухвата Просторног плана мрежу насеља чини укупно десет насеља од којих шест насеља припада Градској општини Суботица (Келебија, Суботица, Палић, Хајдуково - Носа, Шупљак и Бачки Виногради), а четири припадају општини Кањижа (Мале Пијаце, Мали Песак, Хоргош и Мартонош).

Табела 2. Величинска дистрибуција насеља према укупном броју становника

Величинска категорија	Број насеља	Број становника	% укупног броја становника подручја
до 1000	1	94	0,1
1001-3000	6	11291	9,2
5001-10000	2	13480	11,0
50000-100000	1	97910	79,7
Укупно	10	122775	100,00

Дистрибуција становништва према величинским категоријама ових 10 насеља указује да је просечна популациона величина 12278 становника, што је значајно више у односу на просек у АП Војводини који износи 4351 становник (Табела 2). С обзиром на то да је изузетна концентрација у само једном насељу (Суботица), где живи око 80,0% популације, изузимањем овог насеља добија се реална просечна популациона величина која износи 2763 становника. Једно насеље посматраног подручја има свега 94 становника, највећи број насеља посматраног подручја је у величинској категорији од 1001-3000 становника, два насеља су у величинској категорији од 5001-10000 становника, а једно насеље је у величинској категорији од 50000-100000 становника.

У оквиру обухвата Просторног плана се налази један град – Суботица, која је према Регионалном просторном плану АП Војводине дефинисана и као центар државног значаја.

Локални центар је и насеље Хоргош, насеља са развијеним центром су Келебија, Бачки Виногради и Шупљак, центри заједнице насеља су Мартонош и Мале Пијаце, а сеоско насеље је Мали Песак.

3.3.4 Јавне службе

С обзиром на величину и карактер насеља која се налазе на подручју обухвата Просторног плана, мрежа објеката намењена јавним службама углавном задовољава потребе становништва.

У свим насељима постоје **предшколске установе** за васпитање и образовање деце од 1 до 6 година. Основно школско образовање од првог до осмог разреда је обезбеђено у девет насеља (осим у Малом Песку). Када је реч о наставку образовања, односно о средњим и високошколским установама, ђаци су упућени на најближе центре - Суботицу (у којој се налазе средње школе, више школе и факултети) и Кањижу (у којој се налазе средње школе).

Здравствена заштита становништва је организована као примарна здравствена заштита, у којој је стално запослен лекар опште праксе. Апотеке немају сва насеља, али је у последње време све више присутно отварање апотека у приватном власништву, што ће побољшати стање у овој области.

Делатност **културе** није на одговарајућем нивоу. Сва насеља имају домове културе, али се они ретко користе за потребе организовања неких културних догађања (приредбе, манифестације, гостовања позоришних група и сл.). Библиотеке су формиране у свим насељима било да имају своја одељења, било да се налазе у оквиру школа.

Када је реч о објектима физичке културе, они су изграђени у сваком насељу. У питању су углавном отворени спортски терени, док у Суботици и Хоргошу постоје и додатни садржаји попут базена и спортских хала.

Поред ових објеката јавних служби, у сваком насељу осим у Носи које статистички припада насељу Хајдуково, налазе се и просторије месне заједнице, месне канцеларије и поште.

3.3.5. Привреда

У геосаобраћајном смислу, подручје обухваћено израдом Просторног плана има повољан положај (са севера државна граница према Републици Мађарској, ауто-пут Е-75, међународни државни пут Е-660, пруга Београд-Будимпешта, најфреквентнији гранични прелази Хоргош, Келебија...), који треба да искористи као потенцијални фактор развоја, као основу привредног, саобраћајног, а нарочито туристичког развоја.

У обухвату Просторног плана, изразита је поларизација између регионалног центара Суботице и остатка подручја, које је чисто пољопривредно подручје. Доминира Суботица, као центар индустрије, док су остала насеља руралног типа са пољопривредом, као основном привредном граном. Пољопривредна производња је оријентисана на производњу сировина за прехранбену индустрију. Индустрија Суботице је диверзификована и поред прехранбене развијена је и електромашинска, хемијска и текстилна индустрија, као и производња обуће, чарапа, прерада коже и др. Прехранбена индустрија се скоро без изузетка, ослања искључиво на богато сировинско залеђе. Заступљени су капацитети за прераду сировина пољопривредног порекла (прерада млека и меса, производња хлеба и пецива, сокова, и др.).

У већини насеља изражен је проблем прерађивачких и складишних капацитета (мањи део пољопривредне производње се претвара у финални производ). Мањи прерађивачки погони у Хајдукову, Шупљаку, Мартоношу и Хоргошу, према капацитетима и садржајима нису такви да формирају значајнији обим и структуру привреде подручја, али стварањем услова за развој нових производно-прерађивачких активности у овим, али и осталим насељима, поспешило би се формирање микроразвојних центара.

Могућности за развој привреде у подручју обухвата Просторног плана нису у потпуности искоришћене и поред, у геосаобраћајном смислу, повољног положаја па се може констатовати да се ради о простору који има потенцијал за развој малих и средњих предузећа у области агробизниса (прерада поврћа и воћа, мини млекаре, кланице, пекаре...), а нарочито у погледу развоја туризма, јер поседује туристички атрактивно природно и културно наслеђе.

У оквиру заштићених подручја која чине посебну намену, присутна је традиционална пољопривреда (ратарска производња, виноградарство, воћарство, гајење белог лука, дувана итд.), а привредни простор представља и језеро, преваходно због трске и рогоза (прерада трске у насељу Шупљак).

Пољопривреда и риболов

Пољопривреда је значајна грана привреде у оквиру обухвата Просторног плана. Природне предиспозиције у оквиру граница посебне намене, пружају као ретко где, велике могућности различитих видова пољопривредне производње од ратарске до воћарске и виноградарске.

Ратарска производња је и даље преовлађујућа, а тако ће остати и у наредном периоду, али оно што чини ово подручје карактеристичним јесте значајна улога производње воћа, пре свега јабука и кајсија и нарочито производња вина.

У оквиру посебне намене, такође, је заступљено пољопривредно земљиште. Заштићено подручје ПИО "Суботичка пешчара" је било први пункт у Србији на ком је заживела интегрална пољопривредна производња и основана прва биодинамичка фарма код нас.

Преорјентација становништва на производњу здраве хране која је заснована на еколошким принципима, екстензивно воћарство и традиционално сточарство су услов усклађене делатности човека и опстанка исконских екосистема у истом миљеу.

Северне обале језера Палић и Лудаш и насеља Палић, Хајдуково и Бачки Виногради, обилују многобројним породичним винаријама, заснованим на сопственој производњи, најчешће аутохтоних сорти, које се јако ретко срећу ван овог подручја. Ове винарије обично нису великих капацитета, али су савремене са укусно уређеним угоститељским објектима, тако да пружају комплетну услугу и обезбеђују пласман основних производа на месту настанка, кроз туристичку понуду.

Риболов у границама посебне намене у оквиру СРП "Лудашко језеро", нема економски значај, јер је заступљен као спортски риболов.

Шумарство и лов

Шумарство као привредна грана је заступљено на простору обухвата Просторног плана, ван граница посебне намене. У оквиру посебне намене шуме и шумско земљиште су у оквиру заштићених подручја, те се не може говорити о привредној функцији шума, већ само о умереном и плански ограниченом коришћењу простора, а према степенима заштите и ограничењима који су прописани од стране надлежних институција.

Лов на простору обухвата Просторног плана нема привредни значај и одвија се у планским и одређеним количинама и вредностима.

У границама посебне намене на простору ПИО "Суботичка пустара", у режиму I и II степена заштите је забрањен лов. На свим деловима СРП "Селевењске пустаре" у оба ловишта забрањен је редован лов осим санитарног и селективног одстрела. За овакве активности је потребно тражити услове и сагласност Покрајинског завода за заштиту природе.

Туризам

Вредности подручја које је обухваћено Просторним планом, са аспекта његове туристичке валоризације могу се оценити као значајне у погледу еколошке очуваности, природне и културне баштине, богатства мотива и приступачности дестинацији.

У односу на садржаје боравка у оквиру посебне намене, од облика туризма заступљени су: *рурални туризам* (салаши са локалитетима око Лудашког језера и између Палића и Лудаша – Рока салаш који је културно добро које ужива претходну заштиту, Гујаш, Мајки, Цветни салаш и др. и ергеле коња), *културно-манифестациони туризам* (бројна непокретна културна добра, фестивал рок музике на Сунчаном салашу у ПИО "Суботичка пешчара" и Дани белог лука у Хајдукову), *рекреативни* (излетнички локалитети на простору Суботичке пешчаре - Тресетно језеро), *еко туризам* (посматрање птица, научно истраживачке активности и едукација – визиторски центар "Палић – Лудаш" у Хајдукову), *ловни и риболовни туризам* (ловачка кућа "Храстовача" у ПИО "Суботичка пешчара", спортски риболов на Лудашком и Тресетном језеру) и *вински туризам* коме доприноси хоргошко и палићко виногорје, као и вински пут.

Сагледавањем климатских прилика на датом простору може се оценити њихов повољан утицај на боравак људи на отвореном. Наиме, просечни годишњи и месечни климатски услови, генерално посматрано погодују развоју многобројних активности човека у периоду од маја до октобра месеца, док у зимским месецима климатски услови нису погодни за развој одређених зимских спортова.

Специјални резерват природе "Лудашко језеро", који обухвата језеро и обалу уз насеља Шупљак (стари назив насеља је Лудаш) и Хајдуково, поред очуваних природних вредности (бројне птичије, рибе и биљне врсте, типичне за барско-мочварне екосистеме), има и очуване културне вредности, археолошка налазишта, сеоска и црквену архитектуру, традиционалне занате. Појединачни објекти-салаши, куће у насељима (Шупљак), представљају особености народног градитељства овог краја.

У погледу материјалне базе развоја туризма, може се оценити да постојећи туристичко-угоститељски смештајни капацитети ни по комфору ни по опремљености не задовољавају потребе туристичког развоја.

Велики недостатак туристичке понуде је слаба туристичка опремљеност простора. У целини, инфраструктурна опремљеност није на задовољавајућем нивоу и не одговара савременим захтевима развоја туризма. Такође, осећа се недостатак усклађивања режима заштите са просторном развојем туризма као и недовољна пропаганда и информисање о туристичком потенцијалу датог простора.

3.3.6. Инфраструктура

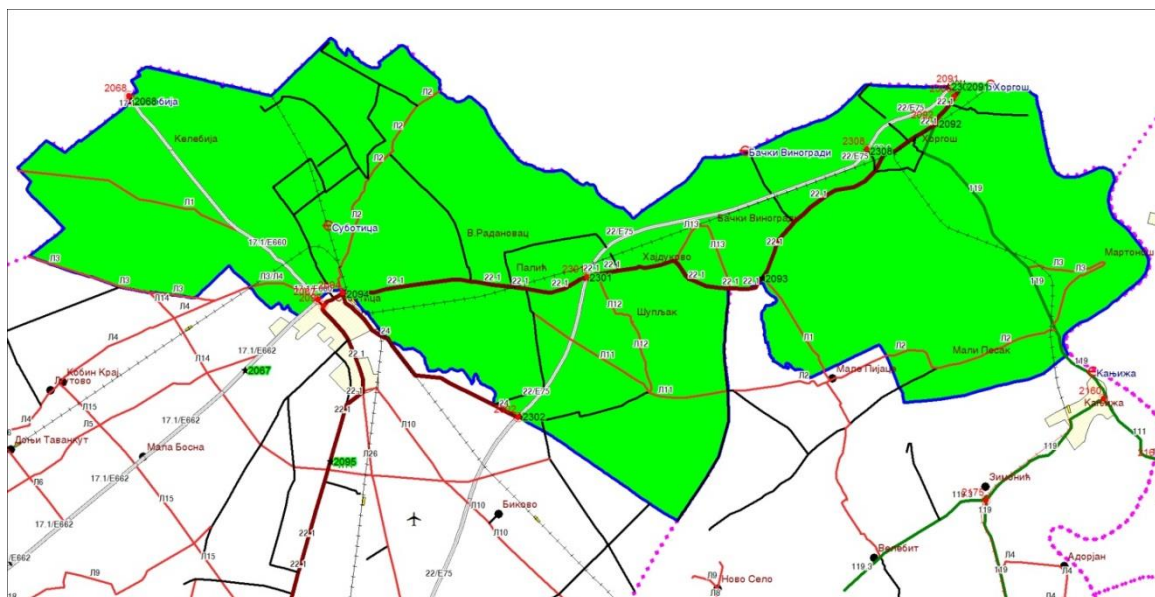
Саобраћајна инфраструктура

Путна инфраструктура

Геосаобраћајни положај АП Војводине на саобраћајној карти Европе је врло значајан јер овим простором пролазе важне трасе европских путева у оквиру коридора X који својим значајем, својим захтевима, као и својом изграђеношћу овај простор стављају на лествицу врло значајних простора са саобраћајног аспекта остварења комуникација средње Европе са југоисточном Европом и Малом Азијом. За простор обухвата Просторног плана најважнија је веза са путним правцем коридор Xб - ауто-пут E-75.

Саобраћајне везе између насеља у обухвату Просторног плана се остварују преко досад успостављених мрежа државних путева I и II реда (Слика 7).

За остваривање интерречне везе користе се углавном постојећи изграђени мостови на реци Тиси, тако да и то утиче на повећање других итинерера кретања, као и на стварање потенцијалних саобраћајних уских грла на појединим местима у појединим временским периодима.

Слика 7. Саобраћајна мрежа, мрежа категорисаних путева, пруга и водотока у обухвату Просторног плана

Табела 3. Мрежа категорисаних путева на територији општина у оквиру обухвата Просторног плана за 2011. годину у km⁴

ОПШТИНА	ДП I РЕДА		ДП II РЕДА		Општински путеви		Укупна дужина
	Свега	Савремени коловоз	Свега	Савремени коловоз	Свега	Савремени коловоз	
Кањижа	9	9	44	31	58	48	111
Суботица	77	77	19	19	121	113	217
Укупно	86	86	63	50	179	161	328
Војводина	1568	1529	1752	1673	2266	1701	5586

4 Извор: општине АПВ, студија категорисане путне мреже АПВ стање 2011.

На основу података из Табеле 3. може се закључити да се 5% укупне дужине друмских саобраћајница АП Војводине налази на територији у оквиру обухвата Просторног плана. Највећу укупну дужину путева има простор Града Суботице (217 km), док је Општина Кањижа у обухвату заступљена са (111 km).

Територијом која је обухваћена овим Просторним планом пролази делимично или целом својом трасом више државних путева. Од државних путева I реда⁵-магистралних праваца најважнији су путеви:

- ДП Ia реда бр.1 (M-22) (E-75), државна граница са Мађарском (гранични прелаз Хоргош) - Нови Сад - Београд - Ниш - Врање - државна граница са Македонијом (гранични прелаз Прешево);
- ДП Ib реда бр.11 (M-17.1) (E-660), државна граница са Мађарском (гранични прелаз Келебија) - Суботица - веза са државним путем A1;
- ДП IIa реда бр.100 (M-22.1), Хоргош – Суботица - Бачка Топола - Мали Иђош – Србобран -Нови Сад - Сремски Карловци – Инђија - Стара Пазова - Београд;
- ДП IIb реда бр.300 (M-24), Суботица-Велебит - веза са државним путем 102;

Саобраћајни подсистем који се налази у обухвату Просторног плана је релативно повољан. Слика саобраћајног оптерећења путних коридора који секу или тангирају обухват је врло различита, што је проузроковано сезонским и месечним варијацијама у оптерећењу, посебно на транзитном правцу – аутопуту E-75, односно утицајем избегавања аутопутског режима наплате и разливање токова на магистралне и регионалне правце.

Државни путеви II реда⁶- регионални путни правци имају велики значај за повезивање насеља у обухвату Просторног плана. Најзначајнији међу њима, који је по новој категоризацији прешао у ДП I реда, је:

- ДП Ib реда бр.13 (P-119), Хоргош – Кањижа - Нови Кнежевац – Чока – Кикинда – Зрењанин – Чента - Београд.

Одређен број праваца категорисаних државних путева I и II реда представљају и прилазне путеве појединим локалитетима у оквиру СРП "Селевењске пустаре", СРП "Лудашког језера" и ПИО "Суботичка пешчара" који чине посебну намену. Државни путеви бр.100¹⁰, бр.11¹⁰ и бр.13¹⁰ у одређеним деловима својих траса секу или тангирају предметне локалитете, што се може сматрати повољним. Аутопут E-75, мада сече предметни обухват на правцу југ-североисток, није значајан у функцији приступа предметним садржајима, јер је искључиво у транзитној функција даљинског саобраћаја.

Општа карактеристика свих категорисаних путева (изузетак аутопута E-75), је да су на крају експлоатационог периода и да су у врло лошем стању (коловозне површине, банке, одводни канали). Разлози таквог стања су углавном неодржавање, и огромно саобраћајно оптерећење за које ови путни капацитети нису пројектовани, што је резултирало значајним смањењем њихове пропусне моћи и нивоа услуге.

Општински (локални) путеви, као значајан део капиларне путне мреже осим примарне функције повезивања унутаропштинских и делимично међуопштинских насеља и локација, такође, повезују значајан број туристичких и излетничко-рекреативних локалитета (Тресетно језеро, Палићко и Лудашко језеро, визиторски центар "Палић- Лудаш", већи број салаша и винарија и др.) и представљају потенцијал који би се морао искористити.

5 Донета је Уредба о категоризацији државних путева; у недостатку графичког дела Уредбе, у складу са текстом је направљена паралела са постојећим ДП:

- M.24 је ДП IIb реда бр.300;M-.22 (E-75) је ДП Ia реда бр.1;M-22.1 је ДП IIa реда бр.100; M-17.1 је ДП Ib реда бр.11;
- P-119 је ДП Ib реда бр.13;

6 Донета је Уредба о категоризацији државних путева; у недостатку графичког дела Уредбе, у складу са текстом је направљена паралела са постојећим ДП:

- бр.13;

Већи део локалних (општинских) путева је са савременим коловозом, али због немогућности локалних самоуправа у чијој су надлежности, да квалитетно и редовно одржавају ове саобраћајнице, у овом моменту су у врло лошем експлоатационом стању.

Стање путне мреже (посебно регионалних и општинских путних праваца) је врло значајан ограничавајући фактор за развој туризма на одређеном простору.

Туристичка саобраћајна мрежа обухвата објекте везане за одређене видове туризма: спортско-рекреативни локалитети, стазе кретања ловаца у оквиру ловишта, риболовни терени и сл. Постојећа мрежа је недовољна и готово сасвим неизграђена и као таква представља лимитирајући фактор развоја туризма у обухвату Просторног плана.

Железничка инфраструктура

Железнички саобраћај је својевремено одиграо врло важну улогу у развоју туризма, пре свега за туристичка кретања широких слојева становништва, као и путовања на другим релацијама. Међутим, са експанзијом друмског саобраћаја, железнички саобраћај, због својих одређених недостатака (фиксирани линије кретања, потребе преседања при промени правца кретања и друго), изгубио је позиције које је некад имао.

У ранијем периоду (седамдесетих и почетак осамдесетих година прошлог века), знатан број пруга регионалног и локалног значаја је укинут. Од пруга које су магистралног и регионалног значаја, које тренутно функционишу на простору обухваћеном Просторним планом, треба издвојити правце:

- магистрална пруга бр.4 (Е-85), (Београд) - Стара Пазова - Нови Сад - Суботица - државна граница - (Kelebia);
- магистрална пруга бр. 9 (Е-771), Суботица – Богојево - државна граница - (Erdut);
- регионална пруга бр. 1, Суботица – Хоргош – државна граница – (Rösztke);
- регионална пруга бр. 3, (Ново) Банатско Милошево – Сента – Суботица и
- локална пруга бр. 3, Кањижа - Хоргош;

Железнички саобраћај има мали удео у туристичким кретањима на подручју обухваћеном Просторним планом. Уз бољу организацију и модернизацију капацитета (пруге, постројења и превозна средства), због веће удобности у односу на аутобуски превоз, могао би имати значајно учешће у туристичким кретањима првенствено код путовања већег броја путника.

Немоторни саобраћај

Немоторни саобраћај у обухвату Просторног плана је значајно заступљен, углавном кроз унутарнасељска (пешачка и бициклистичка) кретања, док у међунасељским комуникацијама, туристичким и рекреативним кретањима није развијен и поред утврђене међународне бициклистичке стазе бр.11. Основни проблем који је евидентан је питање безбедности, као и трасе кретања, које углавном нису дефинисане.

Водни саобраћај

Тиса као међудржавни (у перспективи међународни) пловни пут IV категорије, тангира предметни простор који је у обухвату Просторног плана и даје изванредне претпоставке за развој пловидбе, теретног и путничког саобраћаја, а такође за развој наутичког туризма. Садашње стање је такво да путнички саобраћај Тисом и саобраћај за туристичке потребе практично не постоји.

Ваздушни саобраћај

Ваздушни саобраћај у обухвату Просторног плана је заступљен преко капацитета летишта у непосредној близини језера Палић ("МБМ Кронос"). Инфраструктурно овај садржај није посебно захтеван, па самим тим ни посебно опремљен (травната писта). Коришћење овог летишта углавном је везано за повремене активности у сврху пољопривредног, спортског и рекреативног летења мањих, лаких и ултралаких летелица. Друмски-путни приступ је обезбеђен преко насељске путне мреже.

Водопривредна инфраструктура

На простору обухвата Просторног плана становништво и већи део индустрије снабдевају се водом захватањем подземних вода основног водоносног комплекса и артерских и субартерских издани.

На територији Града Суботица, становништво и већи део индустрије снабдевају се водом захватањем подземних вода основног водоносног комплекса. За индивидуална водоснабдевања захватају се подземне воде у водоносним срединама речно-барских наслага. Укупна просечна експлоатација, према процени, износи око $Q=380$ l/s. Захвати су искључиво типа бушених бунара.

Град Суботица за становништво и индустрију организовано обезбеђује воду из два изворишта градског водовода, а на изворишту су данас активна 28 бунара којим су захваћене подземне воде основног водносног комплекса. Кота терена изворишта је 119.5-121.7 mАНВ. Квалитет подземних вода не одговара нормативима за воду за пиће - садржај гвожђа је знатно изнад МДК, а констатован је и повећан садржај мангана, амонијака и арсена. На територији града постоје још изворишта са којих се, под контролом водовода, захвата подземна вода и убацује у водоводну мрежу. Што се тиче индустријских потрошача и привредних субјеката, на њиховим извориштима, захваћене су подземне воде основног водоносног комплекса. Остали привредни субјекти који имају значајније потребе у води, прикључени су на јавни водовод Суботице. Поједине фирме и фабрике су задржале своје водозахватне објекте (бунаре) из претходног периода у резерви, односно у случају престанка допремања потребних количина вода, мањак потребне воде обезбедили би из старих бунара.

Насеље Палић организовано снабдевање водом за пиће становништва и привредних субјеката врши се из правца Суботице као и са бунара у Палићу. Кота терена локације бунара у Палићу је 102,20 mАНВ. Захваћене су подземне воде основног водоносног комплекса. Квалитет подземних вода не задовољава у потпуности нормативе за воду за пиће - садржај гвожђа, амонијака и арсена је преко МДК. Пољопривредни погони имају своја сопствена изворишта са једним до два бушена бунара. Захватају се подземне воде из истих водоносних средина основног комплекса, као и за јавно водоснабдевање.

На територији Општине Кањижа, становништво се снабдева водом захватањем подземних вода артерских и субартерских издани. За индивидуално водоснабдевање индустријских погона, захватају се углавном подземне воде основне издани. Водозахватни објекти су искључиво типа бушених бунара. У бунарима се каптира водоносни слој на дубини између 75 и 146 m и на дубини између 170 и 220 m. Према расположивим подацима, водоносни слој на наведеним дубинама изграђен је од разноврсних пескова и песковите глине. Повлату и подину слоја чине глине разних варијанти и представљају хидрогеолошке изолаторе који условљавају појаву воде под притиском са пијезометарским нивоом испод површине терена.

Генерално узевши, сва насеља у Општини Кањижа користе исти ресурс подземних вода, те је сходно овоме проблематика квалитета захваћене воде приближно иста у свим насељима. Квалитет воде је релативно константан, с обзиром на хидрогеолошке и хидрохемијске карактеристике водоносног слоја. Постоји извесна разлика у карактеру вода захваћеног на плићем хоризонту у односу на квалитет воде на дубљем хоризонту. О квалитету воде се цени на основу појединачних тзв. "великих анализа", које се раде непосредно након израде бунара и на основу тзв. "кратких анализа" које се систематски раде, ради праћења санитарно хигијенске исправности воде за пиће од стране овлашћених институција.

Критични параметри у саставу захваћене воде системом водоснабдевања су амонијак, гвожђе, арсен, утрошак KMnO_4 , боја и др. Степен прекорачења граничних концентрација је различит од насеља до насеља.

Што се одвођења и пречишћавања отпадних вода тиче, слабост тренутног стања хидротехничких система је пракса да се отпадна вода не пречишћава – изузев ППОВ Суботица, где се врши терцијарно пречишћавање. Стање погоршава повезаност канала површинских вода и канализације у исти систем (нарочито у Суботици) и чињеница да се ресурс приповршинских вода загађује отпадном водом.

Неосматрање приповршинских водоносних слојева под притиском, спречава утврђивање и праћење проширења загађења из фреатске воде у правцу основног водоносног комплекса. Утврђивање потребних димензија еколошких коридора, отежава смањење броја осматрачких бунара фреатске воде.

Досадашња испитивања су показала да квалитет отпадних вода ни једног контролисаног индустријског загађивача не испуњава Одлуком прописане услове о упуштања отпадних вода у градску канализацију. Након третмана делом пречишћене воде се уливају у канализациону мрежу и евакуишу до главног постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ). У зони ППОВ налазе се 3 лагуне и 9 касета за муљ, што уз отворени канализациони канал представља изузетно велики еколошки проблем, посебно за становништво у непосредној близини.

Већина насеља на територији Града Суботица, изузев насеља Суботице, Палића и Келебије, нема изграђену канализациону мрежу па се отпадне воде из домаћинства упуштају у септичке јаме, које не задовољавају санитарне критеријуме и представљају опасност по загађивање земљишта и подземних вода.

Каналисање насеља у Општини Кањижа се спроводи по принципу сепаратне канализације, а само у насељима Кањижа и Хоргош постоји изграђена канализациона мрежа и то у врло скромном обиму у односу на систем водоснабдевања.

Само у протеклих неколико година вршена је интензивна градња ове инфраструктуре, али је још увек веома мали проценат прикључивања на мрежу у односу на могућности при изградњи уличних колектора.

Са аспекта пречишћавања отпадних вода у насељу Хоргош изграђен скромнији уређај. У осталим насељима не врши се прикупљање и одвођење отпадних вода фекалног порекла и употребљена вода се упушта у септичке јаме, а атмосферска вода се одводи отвореним јарковима или се разлива по околном терену.

Одвођење атмосферских вода у насељима се одвија преко отворене каналске мреже положене уз уличне саобраћајнице. Мрежа канала је на појединим местима у лошем стању (канални су затрпани или обрасли растињем) и функционише као упојни канал. Постигнути степен изграђености је веома низак.

Енергетска инфраструктура

Електроенергетска инфраструктура

Сви потрошачи у обухвату Просторног плана, како постојећи садржаји ван насеља, тако и насеља су покривени дистрибутивном мрежом и објектима за снабдевање електричном енергијом.

Дистрибутивна мрежа (Табела 4) обухвата електроенергетску мрежу напонског нивоа до 110 kV, односно мрежу 10 kV и 20 kV, ТС 20/0,4 kV и 110/x kV. Јавно предузеће "Електропривреда Србије" (ЈП ЕПС) у складу са Законом о енергетици, надлежно је за редовно снабдевање електричном енергијом тарифних и других купаца на територији Републике Србије са јасно дефинисаним пословима. На подручју Просторног плана за дистрибуцију електричне енергије, управљање дистрибутивним системом надлежност има "Електровојводина", организована као Привредно друштво са ограниченом одговорношћу и има статус зависног привредног друштва у односу на ЈП ЕПС.

Покривеност простора је обезбеђена, али не и потребна сигурност и квалитет снабдевања електричном енергијом.

Табела 4. Списак ДВ преносне мреже на подручју Просторног плана

Ред. бр.	Ознака ДВ	Назив ДВ	Дужина (km)	Тип и број проводника	Год. изг.	Год. рек.
ДВ 400 kV						
1	454	Суботица 3 – Шандорфал	27,585	Ал/Че 2x 490/65	1988	2003
ДВ 110 kV						
7	135/4	ЧВ. Шупљак – Граница (Мађ.)	20,753	Ал/Че 150/25	1960	1996
15	160/3	Кањижа-Суботица	25,392	Ал/Че 240/40	1975	
16	160/4	Суботица 3 – Суботица 1	2,317	Ал/Че 240/40	1975	

Ред. бр.	Корисник објекта	Објекат	Бр. ТР	Преносни однос	Инсталисана снага (MVA)	У погон у од
ТС 110/x kV					322,5	
1	ЕПС	КАЊИЖА	ТР1	110/20	31,5	2004
			ТР2	110/20	31,5	1985

Основна карактеристика свих делова енергетског система је технолошка застарелост, ниска енергетска ефикасност, веома неповољно стање са становишта заштите животне средине, нерационално коришћење енергије и заостајање у енергетским индикаторима за чланицама ЕУ и земљама у окружењу.

Термоенергетска инфраструктура

На простору обухвата Просторног плана изграђени су следећи гасоводи са пратећим објектима (ГМРС-главне мернорегулационе станице, МРС-мернорегулационе станице, чистачка места и сабирно отпремно место):

- магистрални гасовод МГ-06 Хоргош-Сента,
- разводни гасовод РГ-06-01 МГ-06-Кањижа,
- разводни гасовод РГ-06-02 за Суботицу,
- магистрални гасовод МГ-07 Хоргош-Госпођинци,
- разводни гасовод за насеље Мале Пијаце,
- разводни гасовод од СС Адоријан до СС Хајдуково,
- разводни гасовод за насеље Мартонош,
- разводни гасовод за гранични прелаз Хоргош,
- разводни гасовод МГ-06-Хоргош.

У оквиру простора посебне намене се налазе гасоводи високог притиска са својим заштитним коридорима: магистрални гасовод МГ-06 Хоргош-Сента, разводни гасовод РГ-06-02 за Суботицу, магистрални гасовод МГ-07 Хоргош-Госпођинци, разводни гасовод од СС Адоријан до СС Хајдуково и разводни гасовод РГ-06-01 МГ-06-Кањижа.

Обновљиви извори енергије

На простору обухвата Просторног плана за сада не постоји организовано коришћење овог ресурса.

Енергетска ефикасност

Ниска енергетска ефикасност је карактеристика целокупног енергетског система, производног, преносног и дистрибутивног, као и целокупна секторска потрошња као и нерационална потрошња енергената:

- велики губици који настају у дистрибуцији топлотне енергије у системима даљинског грејања, услед дотрајалих и лоше изолованих цеви;
- ниска ефикасност инсталација климатизације, грејања и хлађења;
- велики топлотни губици зграда услед лошег квалитета прозора (неодговарајући коефицијент пролаза топлоте, ваздушна пропустљивост и др.);
- лоша изолованост омотача зграда;
- непостојање термостатских радијаторских вентила за радијаторе који би регулисали потрошњу у складу са температуром;
- коришћење застарелих, енергетски неефикасних електричних уређаја у домаћинствима и др.;
- загађења животне средине, посебно у урбаним подручјима, услед велике потрошње фосилних горива, пре свега у секторима зградарства и саобраћаја;
- старост возног парка који утиче на смањење енергетске ефикасности, заштиту животне средине и безбедност;
- енергетски неефикасна инфраструктура уличног осветљења;
- неадекватна технологија у системима јавног водоснабдевања;
- недовољно развијена свест грађана о томе да је енергија вредан ресурс који треба трошити рационално.

Електронска комуникациона инфраструктура

Развој електронског комуникационог система на подручју обухвата Просторног плана се реализује у складу са Генералним плановима електронске комуникационе мреже надлежних предузећа. Изграђени су нови капацитети уз главне, као и саобраћајне правце нижег ранга све до општинских. Као главни медиј, поред постојећих спојних кабловских веза и РР система, коришћен је оптички кабл. У протеклом периоду су обезбеђени савремени дигитални комутациони системи, чиме је постигнуто знатно повећање капацитета мреже, обезбеђење високог квалитета, поузданости и расположивости, као и увођење савремених електронских комуникационих услуга (широкопојасни сервис).

На већем делу простора путем радио преноса, мањим делом оптичким кабловима, уведене су услуге мобилних комуникација, изградњом радио-релејних и базних радио-станица.

Простор је у целости покривен радиодифузним системом путем радио-релејних репетитора и емисионих радио-станица. У току је изградња микроталасних система за дистрибуцију радио и телевизијских програма, као и могућност пружања других сервиса, путем кабловског дистрибутивног система.

3.3.7. Заштита непокретних културних добара

Међуопштински завод за заштиту споменика културе из Суботице је евидентирао непокретна културна добра (НКД) на подручју обухвата Просторног плана, како у насељима тако и у атару, и прописао мере и услове њихове даље заштите. У обухвату Просторног плана се налазе:

- 2 просторне културно-историјске целине,
- 5 просторних целина под претходном заштитом,
- 1 културно добро од великог значаја,
- 15 непокретних културних добара,
- 15 културних добара под претходном заштитом и
- 60 археолошких налазишта.

Од наведених НКД, у оквиру *посебне намене* евидентирано је:

- 1 непокретно културно добро (НКД) - споменик културе, а то је Магазин за жито у атару Хоргоша (Мали Хоргош, К.О. Хоргош, к.п. бр. 9905),
- 1 културно добро које ужива претходну заштиту, а то је Салаш Рока поред Лудашког језера (Шупљак, К.О. Палић, к.п. 8005 и 8006), као и
- 33 археолошка налазишта, од којих се 2 налазе у К.О. Стари град, 18 налазишта је у К.О. Палић, 11 је у К.О. Хоргош и 2 налазишта су у К.О. Мале Пијаце.

Може се закључити, да на подручју посебне намене нема културних добара од великог значаја, али свакако постојаћа НКД треба максимално искористити и активно укључити у одрживо коришћење овог простора. Бројна археолошка налазишта потврђују да насељавање овог подручја задире у дубоку прошлост и да се од тог времена смењују разне културе, одржавајући континуитет настањености овог простора до данас, при чему су се смењивали периоди интензивнијег насељавања и привременог замирања живота.

4. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ

На основу анализе постојећег стања и доступне документације од значаја за планско подручје, анализирано је постојеће стање, као и утицаји на животну средину који се односе на проблеме загађења ваздуха, воде и земљишта, манифестовања буке, као и управљања отпадом.

Деоница инфраструктурног коридора аутопута Е-75 на подручју посебне намене пролази поред Лудашког језера, а на два локалитета "сече" Резерват и део његове заштитне зоне. Такође, аутопут пресеца и делове СРП "Селевењске пустаре" и његову заштитну зону. Највећи степен еколошког ризика карактеристичан је за подручје Лудашког језера, где се и може очекивати у домену заштите флоре и фауне. Еколошки ризик је присутан приликом пресецања свих водених површина, првенствено са становишта њиховог загађења, нарочито у акцидентним случајевима.

С обзиром на карактеристике подручја, кроз које траса пута пролази, евидентирано је да се њен највећи део карактерише малим еколошким ризиком, који је првенствено последица загађења уског појаса пољопривредног земљишта у коридору пута и заузимања површина за изградњу аутопута и његових пратећих садржаја. Манифестовање буке не представља еколошки ризик на заштићена подручја.

Као проблеми, идентификовани су релативно низак степен комуналне опремљености, неадекватан квалитет сирове воде која се захвата ради снабдевања становништва водом за пиће и нерешено пречишћавање отпадних вода у насељима, што индиректно утиче на стање животне средине у заштићеним подручјима. У воде Палићког језера се упуштају непречишћене воде насеља Палић, које затим преко каналске везе Палићког и Лудашког језера загађују воде Лудаха.

Подручје ПИО Суботичка пешчара је, због близине централног градског језгра града Суботице и околних насеља у великој мери изложено антропогеним утицајима, посебно када су у питању југозападни, јужни и југоистични делови, који се огледају у уништавању станишта и узнемиравање строго заштићених и заштићених врста, илегалној сечи шума и других активности. Угрожавајуће факторе представља ширење инвазивних врста, као и зарастање чистина ширењем жбунасте и дрвенасте вегетације.

Подручје СРП "Лудашко језеро" је предео са очуваним изворним и природоликим вредностима природе у деловима. Антропогени утицај је врло јак, јер је Резерват окружен насељима, коридором аутопута и пруге. Овај притисак је резултат претходних догађања, која имају утицај на садашње стање језера и подручје Резервата и његов живи свет. Непосредни антропогени притисак пољопривреде, насеља и кретања у атару на живи свет Резервата, посебно је изражен, јер је чињеница да се обрадиве површине налазе поред самог језера. Подручје СРП "Лудашко језеро" карактеришу следећи проблеми: лош квалитет површинске воде која долази из правца Палића и речицом Кереш, велике насlage муља, нарочито у северном делу, који појачавају процес еутрофизације и утичу на деградацију живог света језера, и уређивање водотока у региону којим се подручје Резервата константно одводњава и чини станишта сувљим, што угрожава бројне биљне заједнице и природне реткости чија су ово једина станишта у нашој земљи .

СРП "Селевењске пустаре" се налази усред подручја интензивне пољопривреде, те је динамика природних система оштећена, а процеси деградације су мање-више присутни на целом подручју. Велики део природних екосистема Селевењских пустара поступно је уништаван у циљу добијања пољопривредних површина. Такође, испаша је претерана и неконтролисана, просторно лоше распоређена на оно мало непреораних површина. Истовремено, мало преосталих ливадских површина, које су еколошки врло остљиве (влажне ливаде, степа на лесу и песку, пешчарски типови) се интензивно коси, да би се задовољиле потребе исхране стоке у модерном стајском сточарству.

5. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ

Имајући на уму директну међузависност животне средине и људских активности (изградња, привредне активности које егзистирају на датом простору, инфраструктурно уређење, пољопривреде активности, туризам идр.) са станишта дугорочне организације коришћења, уређивања и заштите простора и животне средине, дефинисан је стратешки циљ: заштита животне средине кроз активну примену мера заштите, перманентну контролу и одговорност за поштовање и примену принципа одрживог развоја. На простору обухвата Просторног плана, посебно на потручју дефинисане посебне намене простора су вреднована и разматрана следећа питања у области животне средине:

- стање и квалитет ваздуха,
- стање и квалитет вода,
- стање земљишта,
- стање на животне средине на заштићеним подручјима
- управљање отпадом.

На основу процене стања животне средине на планском подручју кључни проблеми заштите животне средине су следећи:

- Одређени број случајева сукоба намена површина, као затечено стање на подручју обухвата плана (постојање салаша у заштитној зони заштићених подручја, на територији Суботичких пустара, постојање објеката фарми на подручју заштићеног подручја Лудашког језера),
- одвођење и пречишћавање отпадних вода,
- сакупљање, транспорт и планско одлагање отпада,
- коришћење плодног пољопривреног земљишта, деградација,
- повишен интензитет буке у дуж државних путева и железничких пруга,
- непотпун мониторинг животне средине и недовољно инвестирање у заштиту
- животне средине.

Управљање просторним развојем планског подручја са еколошког аспекта заснована је на:

- стратегији управљања животном средином и систему заштите и унапређивању животне средине, заштити свих вредности, унапређењу стања, ремедијацији деградираних зона и локација, рекултивацији девастираних подручја и планирању развоја система мониторинга;
- одрживом развоју привредних грана уз примену савремених технологија и посебних мера заштите животне средине;
- уређивање планског подручја, његово повезивање са природним целинама у окружењу уз поштовање мера очувања предеоних и пејзажних вредности и капацитета животне средине.

Разлози за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене

Сагласно члану 6. Закона о стратешкој процени утицаја („Службени гласник РС” бр. 135/04 и 88/10), у Извештају о стратешкој процени утицаја нису посебно разматрана питања везана за климатске промене, промене озонског омотача и прекогранична загађења. Предметни План није посебно меродаван у потенцијално позитивном или негативном смислу, а са аспекта обавеза према међународним споразумима.

6. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА (НАЈПОВОЉНИЈЕ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПЛАНА)

Стратешке процене утицаја Просторног плана на животну средину, као процес који тече паралелно са израдом плана, и истовремено имајући у виду чињеницу да Просторни план не садржи варијантна планска решења, анализира два сценарија просторног развоја, у складу са ППРС, Регионалним ПП АПВ, и Извештајем о процени утицаја ППРС на животну средину и Извештајем о процени утицаја Регионалног ПП АПВ на животну средину, односно:

1. **Варијантно решење 1** -уколико не дође до спровођења планских решења;
2. **Варијантно решење 2** –уколико се реализују планска решења (варијанта одрживог развоја).

Усвојена планска решења која се на директан и индиректан начин односе на заштиту животне средине, интегрисана су у Просторни план, и предметним елаборатом утврђено је да су у складу са основним принципима одрживог развоја у погледу свих даљих активности на простору обухвата Просторног плана.

У случају **Варијанте 1.** односно нереализовања планских решења, досадашње негативне тенденције у уређењу и коришћењу простора на територији Просторног плана ће се вероватно одвијати према следећем сценарију:

- Неадекватна заштита простора посебно на територији заштићених природних добара;
- Настављање неконтролисаног одлагања отпада на неуређена одлагалишта отпада, стихијски насталих на више локација, без спровођења санитарних мера заштите и са вероватноћом настајања нових површина;
- Нарушавање основног концепта дугорочног одрживог развоја и стратешких смерница развоја планског подручја ;
- Недостатак мера и инструмената за управљање простором на еколошки прихватљив и одржив начин;
- Непланска реализација појединачних пројеката и делатности на локацијама, зонама и целинама које не испуњавају претходне услове заштите простора и животне средине;
- Појаву неконтролисаних и непланских градње, што неминовно доводи до деградације, пејзажних и природних вредности на подручју Плана;
- Угрожавање квалитета ваздуха, вода, земљишта и здравља становништва;
- Непоштовање обавезујућих смерница и мера за уређивање подручја;
- Нерационално коришћење и деградација природних ресурса и предеоних вредности подручја;
- Непоштовање мера обавезног инфраструктурног и комуналног опремања и уређења, недовољна и неадекватна комунална и инфраструктурна опремљеност појединих делова подручја;
- Непоштовање општих и посебних смерница и мера заштите животне средине из планова на вишем хијерархијском нивоу.

Најповољније решење са аспекта заштите животне средине односи се управо на имплементацију планских решења односно на **Варијанту 2 - варијанта одрживог развоја у складу са постојећим капацитетом животне средине**, што је значајно повољније и има посебно позитиван утицај у областима управљања отпадом, у области коришћења односно фаворизације коришћења ОИЕ, као и планских решења у области заштите природних ресурса и природног наслеђа. Одређена планска решења су директно или индиректно условљена стриктном применом мера заштите животне средине што ће довести до смањења притисака од привредних, саобраћајних и других потенцијално негативних утицаја, и тако позитивно утицати на смањење загађења у еколошки угроженим и деградираним подручјима.

7. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

У поступку израде Просторног плана и спровођења Стратешке процене утицаја овог планског документа на животну средину обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења.

Све консултације су релевантне за процес стратешке процене и израду Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана, а услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су процесом стратешке процене вредновани и имплементирани у планска решења.

У току израде Просторног плана и Извештаја о стратешкој процени прибављени су услови и сагласности од стране следећих надлежних институција⁷, организација и јавних предузећа:

1. Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, Управа за превентивну заштиту, Кнеза Милоша 101, Београд
2. Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, Управа за управљање ризиком, Одељење противградне заштите, Омладинских бригада 31, Нови Београд
3. Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине, Одсек за заштиту од хемијског удеса, Омладинских бригада 1, Нови Београд
4. Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру, Немањина 15, Београд
5. Република Србија, Министарство финансија, Управа царина, 11070 Нови Београд, Булевар Зорана Ћинђића 155а
6. Републички хидрометеоролошки завод Србије, Кнеза Вишеслава 66, Београд
7. Републички сеизмолошки завод, Ташмајдански парк бб, Београд
8. Покрајински секретеријат за енергетику и минералне сировине, Бул. Михајла Пупина бр. 16, Нови Сад
9. Покрајински секретеријат за међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу, Бул. Михајла Пупина бр. 16, Нови Сад -
10. Покрајински секретеријат за привреду, Бул. Михајла Пупина бр. 16, Нови Сад
11. Покрајински секретеријат за културу и јавно информисање, Бул. Михајла Пупина бр. 16, Нови Сад -
12. Покрајински секретеријат за здравство, социјалну политику и демографију, Бул. Михајла Пупина бр. 16, Нови Сад
13. Покрајински секретеријат за спорт и омладину, Бул. Михајла Пупина бр. 16, Нови Сад
14. Покрајински секретеријат за науку и технолошки развој, Бул. Михајла Пупина бр. 16, Нови Сад
15. Министарство саобраћаја, Дирекција за водне путеве "Пловпут", Француска бр. 9, Београд
16. Директорат за цивилно ваздухопловство, Сектор за ваздушну пловидбу, Омладинских бригада 1, Нови Београд
17. ЈП "ПУТЕВИ СРБИЈЕ", Сектор за стратегије, пројектовање и развој, Булевар краља Александра 282, Београд
18. АД "Железнице Србије", Сектор за инвестиције, развој и технологију, Немањина 6, Београд
19. ЈВП "ВОДЕ ВОЈВОДИНЕ", Бул. Михајла Пупина бр. 25, Нови Сад
20. ЈКП "Водовод и канализација Суботица", 24000 Суботица, Трг Лазара Нешића 9а ДОО "Потиски водовод Хоргош", 24 410 Хоргош, Железничка 22
21. Покрајински секретеријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Влада АП Војводине, Бул. Михајла Пупина бр. 16, Нови Сад
22. ЈВП "ВОДЕ ВОЈВОДИНЕ", Служба за природне ресурсе, Бул. Михајла Пупина бр. 25, Нови Сад
23. ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ", Прерадовићева 2, Петроварадин -
24. Покрајински завод за заштиту природе, Радничка 20а, Нови Сад
25. Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица, Суботица, Трг Слободе 1/3
26. ЈП "Електромрежа Србије", Бул. ослобођења 100, Нови Сад
27. ЈП "Електромрежа Србије", Кнеза Милоша 11, Београд
28. ПД за дистрибуцију електричне енергије "ЕЛЕКТРОВОЈВОДИНА" ДОО Нови Сад, Служба планске енергетике, 21000 Нови Сад, Булевар ослобођења 100

⁷ Називи Покрајинских секретаријата су дати према Покрајинској скупштинској одлуци о покрајинској управи ("Службени лист АПВ", бр. 4/2010 и 4/2011).

29. ПД за дистрибуцију електричне енергије "ЕЛЕКТРОВОЈВОДИНА" ДОО Нови Сад, Електродистрибуција "Суботица ", Суботица,
30. "VIP MOBILE", ДОО, 11070 Нови Београд, Омладинских бригада 21
31. "Telenor" ДОО, 11070 Нови Београд, Омладинских бригада 90
32. Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија", Дирекција за технику, Функција планирања и развоја, Сектор за планитање и развој транспортне телекомуникационе мреже, 11070 Нови Београд, Булевар уметности 16а
33. Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија", Дирекција за технику, Извршна јединица Суботица, 24000 Суботица, Првомајска 2-4
34. РДУ РТС, Дирекција РДУ РТС, Сертификационо тело РТС Развој и сертификација, 11000 Београд, Таковска 10
35. ЕТВ, Емисиона техника и везе, Нови Сад
36. ЈП "ПТТ Србије", РЈ Поштанског саобраћаја "Суботица", Суботица, Првомајска 2-4
37. ЈП "СРБИЈАГАС", Нови Сад, Народног фронта бр.12
38. НИС АД НОВИ САД, Нови Сад, Народног фронта бр.12, Кабинет генералног директора г-дин Кирил Кравченко
39. ЈП "ТРАНСНАФТА", Панчево, Змај Јовина бр.1
40. АД "Слога", 24 420 Кањижа , Пут народних хероја 21
41. ЈКП "Суботица гас", 24 000 Суботица, Јована Микића 58
42. ЈКП "Суботичка топлана", 24 000 Суботица, Сегедински пут 22
43. РС АПВ Град Суботица, Секретаријат за грађевинарство и имовину, Служба за заштиту животне средине и одрживи развој, 24 000 Суботица, Трг Слободе 1
44. РС АПВ Општина Кањижа, Одељење за инспекцијско надзорне послове, Служба за заштиту животне средине, 24 420 Кањижа, Главни Трг 1
45. ЈП Завод за урбанизам Града Суботице, 24 000 Суботица, Трг Републике 16
46. ЈП Палић-Лудах, 24 413 Палић, кањишки пут 17А
47. Туристичка организација Града Суботице, Трг Слободе 1, Суботица.

II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Говорећи о општим и посебним циљевима стратешке процене неопходно је прво нагласити основни разлог за израду Просторног плана, а то је стварање услова за реализацију националних, регионалних и локалних интереса у оквиру граница посебне намене у складу са заштитом природе.

С обзиром на положај, један од разлога израде је и дефинисање активности у области заштите природе, туризма и руралног развоја, ради повезивања групе заштићених подручја која су дефинисана плановима вишег реда (ПИО "Суботичка пешчара", СРП "Селевењске пустаре", СРП "Лудашко језеро" и ПП "Палић"), са прекограничним природним добрима у Републици Мађарској.

Општи циљ Стратешке процене дефинише се на основу начела, принципа и циљева просторног развоја Републике Србије, просторног развоја АП Војводине и валоризације стања животне средине на територији обухвата Просторног плана, развојних програма и стратегија који се односе и на територију или део територије обухвата Просторног плана.

Имајући то у виду, **општи циљ стратешке процене представља одрживо коришћење простора обухваћеног Просторним планом како би се обезбедили одговарајући услови за живот и здравље људи.**

Наведени циљ обезбедиће се одрживим управљањем заштићеним подручјима, очувањем предеоних карактеристика на подручју Просторног плана, контролом рада загађивача, континуираним мониторингом, унапређењем система управљања отпадом и рационалним коришћењем минералних и енергетских ресурса, уз фаворизацију коришћења обновљивих извора енергије.

Основни разлог за израду Просторног плана, је стварање услова за реализацију националних, регионалних и локалних интереса у оквиру граница посебне намене у складу са заштитом природе. С обзиром на положај, један од разлога израде је и дефинисање активности у области заштите природе, туризма и руралног развоја, ради повезивања групе заштићених подручја која су дефинисана плановима вишег реда (ПАО "Суботичка пешчара", СРП "Селевењске пустаре", СРП "Лудашко језеро" и ПП "Палић"), са прекограничним природним добрима у Републици Мађарској.

На основу наведеног општег циљева Стратешке процене, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану, утврђују се посебни циљеви стратешке процене у појединим областима заштите.

Еколошки одговорно коришћење простора, који обухвата Просторни план, представља значајан потенцијал за одрживи развој.

Као посебни циљеви стратешке процене истичу се:

- Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (вода, ваздух и земљиште);
- Очување предеоних карактеристика подручја
- Интегрална заштита заштићених подручја, биодиверзитета, геодиверзитета;
- Унапређење управљања отпадом;
- Рационална експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
- Промоција и подршка развоју одрживог туризма.

Посебни циљеви Стратешке процене усклађени су са индикаторима стратешке процене дефинисаним **Правилником о Националној листи индикатора животне средине („Службени гласник РС”, број 37/2011).**

Индикатори стратешке процене

Планирање је кључна карика у систему управљања променама у животној средини, а почетни и најважнији корак у процесу планирања је формирање базе података (информационе основе) ради идентификације те исте средине. На основу идентификованог стања у могућности смо да предузмемо адекватне мере у планском процесу у циљу ефикасне заштите животне средине.

Индикатори су веома корисни за мерење и оцењивање планских решења са становишта могућих штета у животној средини и за указивање на потенцијалне негативне утицаје планских решења на животну средину.

Индикатори представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица.

Индикатори стратешке процене су припремљени према циљевима стратешке процене, на основу индикатора из **Правилника о националној листи индикатора заштите животне средине („Службени Гласник“ Републике Србије бр. 37/2011) и приказани су у Табели 5.**

Табела 5. Преглед Посебних циљева стратешке процене и индикатора заштите животне средине релевантних за подручје Просторног плана

Посебни циљеви Стратешке процене	Индикатори
Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (вода, ваздух и земљиште)	1. Број дана са прекорачењем ГВЕ за суспендоване честице, SO_x, NO_x 2. Саобраћајно опретећење на аутопуту и државним путевима I реда 3. Годишње количине исцрпљене подземне и површинске воде, апсолутно и као део од укупне обновљиве количине воде (m³, %) 4. Потрошња воде по секторима (домаћинства, индустрија, пољопривреда)- % од укупно исцрпљене воде 5. % домаћинства прикључен на водовод и канализацију 6. % отпадних вода које се пречишћавају 7. Присуство фекалних бактерија у води за пиће (%)⁸ 8. БПК₅ у водотоцима (mg/l кисеоника потрошеног у 5 дана, на константној температури од 20°C) 9. Промена намене земљишта (%) 10. ha (%) санираних и рекултивисаних подручја 11. Квалитет пољопривредног и непољопривредног земљишта 12. употреба минералних ђубрива (kg/ha) 13. Употреба пестицида (t активне материје пестицида на 10km² пољопривредног земљишта)
Очување предеоних карактеристика подручја	14. Површине под природним пределима
Интегрална заштита заштићених подручја, биодиверзитета, и геодиверзитета;	15. Удео шумског земљишта у укупном земљишту (%) 16. % заштићених природних добара на територији АПВ у односу на укупну површину 17. Површине под изабраним значајним екосистемима (km² или ha) одабраних врста екосистема 18. Учешће броја угрожених врста у укупном броју врста (%) 19. Број идентификованих и регистрованих објеката геонаслеђа
Унапређење управљања отпадом	20. Стварање отпада (t/становнику) 21. Стварање опасног отпада (t /јединици БДП) 22. Количина отпада који се подвргава третману (%)
Рационална експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;	23. Удео потрошње електричне енергије, гаса и ОИЕ у енергетске сврхе 24. Потрошња енергије по глави становника (GJ/становнику или toe (тона еквивалентне нафте) по становнику 25. Рационална експлоатација минералних сировина (t/год или %) 26. Учешће обновљивих извора енергије у укупној потрошњи енергије (%)
Промоција и подршка развоју одрживог туризма.	27. Интензитет туризма

Индикатори дефинисани у претходној табели дефинисани су са циљем праћења реализације планских, а не технолошких решења.

⁸ Према упутствима СЗО за квалитет воде за пиће

1. КОПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА

Досадашња бората пракса у изради Стратешких процена на територији Републике Србије од усвајања Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину као и многи међународни документи упућују на важност односа процеса планирања и процеса израде Стратешке процене односно на неопходност интеграције овог инструмента у процес планирања.

Избор и дефинисање адекватних планских решења је много ефикасније уколико је процес вршења стратешке процене делимично или у потпуности интегрисан у планове и програме за које се израђује.

Слика 8. приказује принцип, којим су се стручњаци Завода за урбанизам Војводине руководили при изради ова два елабората, односно приказана је веза између фаза израде Плана и Стратешке процене.

Слика 8. Везе између фаза израде Просторног плана и Стратешке процене

Циљеви Стратешке процене су, с обзиром на паралелну израду ова два документа, у потпуности усаглашени са циљевима Просторног плана (Табела 6).

Циљеви Просторног плана су:

- Заштита и одрживо коришћење свих природних вредности кроз заштиту предела, заштићених подручја и природних ресурса;
- Заштита, рационално коришћење и унапређење стања пољопривредног и шумског земљишта, вода и популације флоре и фауне;
- Дефинисање начина коришћења грађевинског подручја у границама посебне намене у складу са условима заштите природе;
- Постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и са потребама дугорочног социјалног и економског развоја;

- Обезбеђење просторних услова за реализацију концепта трајно одрживог (уравнотеженог) развоја подручја, као дела интегралног управљања у оквиру целокупног система заштите животне средине;
- Обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања.

Циљеви Стратешке процене:

- А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (вода, ваздух и земљиште);
- Б. Очување предеоних карактеристика подручја;
- В. Интегрална заштита заштићених подручја, биодиверзитета, геодиверзитета;
- Г. Унапређење управљања отпадом;
- Д. Рационална експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
- Ђ. Промоција и подршка развоју одрживог туризма.

Табела 6. Компатибилност циљева Просторног плана и СПУ

ЦИЉЕВИ ПЛАНА	А	Б	В	Г	Д	Ђ
Заштита и одрживо коришћење свих природних вредности кроз заштиту предела, заштићених подручја и природних ресурса	+	+	+	0	+	+
Заштита, рационално коришћење и унапређење стања пољопривредног и шумског земљишта, вода и популације флоре и фауне	+	+	+	0	0	+
Дефинисање начина коришћења грађевинског подручја у границама посебне намене у складу са условима заштите природе	0	+	0	+/0	+	+
Постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и са потребама дугорочног социјалног и економског развоја	+	+	+	0	+	+
Обезбеђење просторних услова за реализацију концепта трајно одрживог (уравнотеженог) развоја подручја, као дела интегралног управљања у оквиру целокупног система заштите животне средине	+	+	+/0	0/+	0	0/+
Обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања	+	+/0	+	+	0	0

+ -позитивно, 0- неутрално, - негативно

III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Заштита животне средине је један од приоритетних задатака савременог друштва. Данас присутне негативне последице углавном су последица погрешно планиране, изградње насеља, саобраћајних система, неконтролисаних и неадекватне употребе енергије, као и непознавања основних законитости из домена животне средине.

Приоритетни циљ израде Стратешке процене је сагледавање могућих негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање мера за минимизацију истих.

Да би се постављени циљеви остварили, потребно је сагледати Просторним планом предвиђене активности и мере за смањење потенцијално негативних утицаја.

Стратешка процена се бави генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења заштите животне средине у Просторном плану при чему је акценат стављен на анализу планских решења, која доприносе заштити животне средине и подизању квалитета живота на посматраном простору.

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину не прописује шта су то варијантна решења плана која подлежу стратешкој процени утицаја, али у пракси се морају разматрати најмање две варијанте:

1. **Варијантно решење 1** -уколико не дође до спровођења планских решења;
2. **Варијантно решење 2** –уколико се реализују планска решења (варијанта одрживог развоја).

Варијантна решења Просторног плана представљају различите рационалне начине, средства и мере реализације циљева плана у појединим секторима развоја, кроз разматрање могућности коришћења одређеног простора за специфичне намене и активности.

Укупни ефекти планских решења, па и утицаји на животну средину, могу се утврдити само поређењем планских решења са циљевима стратешке процене.

Као посебни циљеви стратешке процене, као што је већ речено истичу се:

- Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (вода, ваздух и земљиште);
- Очување предеоних карактеристика подручја
- Интегрална заштита заштићених подручја, биодиверзитета, геодиверзитета;
- Унапређење управљања отпадом;
- Рационална експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
- Промоција и подршка развоју одрживог туризма.

Као што је већ истакнуто у претходном тексту, циљ израде СПУ Просторног плана на животну средину је сагледавање могућих негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире (границе) дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ остварио, потребно је сагледати Просторним планом предвиђене активности.

1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У стратешкој процени анализирана су сва планска решења и извршено је идентификовање оних која у одређеној мери могу угрозити квалитет елемената животне средине у фази реализације плана. У том контексту, у Извештају о стратешкој процени се анализирају могући утицаји планираних активности на чиниоце животне средине и дефинишу планске мере заштите које ће потенцијална загађења довести на ниво прихватљивости, односно у границе дефинисане законском регулативом.

Процена могућих утицаја плана и програма на животну средину, према Закону, садржи следеће елементе:

- 1) приказ процењених утицаја варијантних решења плана повољних са становишта заштите животне средине са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
- 2) поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења;
- 3) приказ процењених утицаја плана и програма на животну средину са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
- 4) начин на који су при процени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине укључујући податке о: ваздуху, води, земљишту, клими, јонизујућем и нејонизујућем зрачењу, буци и вибрацијама, биљном и животињском свету, стаништима и биодиверзитету; заштићеним природним добрима; становништву, здрављу људи, градовима и другим насељима, културно-историјској баштини, инфраструктурним, индустријским и другим објектима или другим створеним вредностима;
- 5) начин на који су при процени узете у обзир карактеристике утицаја: вероватноћа, интензитет, сложеност/реверзибилност, временска димензија (трајање, учесталост, понављање), просторна димензија (локација, географска област, број изложених становника, прекогранична природа утицаја), кумулативна и синергијска природа утицаја.

Циљ израде стратешке процене предметног плана на животну средину је сагледавање могућих негативних утицаја на квалитет животне средине и предвиђених мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире не стварајући конфликте у простору и водећи рачуна о капацитету животне средине на посматраном простору. У стратешкој процени, акценат је стављен на анализу планских решења која доприносе заштити животне средине и подизању квалитета живота на посматраном простору. У том контексту, у Извештају се анализирају могући утицаји планираних активности на животну средину и планске мере заштите које ће потенцијалне негативне ефекте плана довести на ниво прихватљивости, а који ће се вредновати у односу на дефинисане индикаторе.

Процена утицаја варијантних решења

Закон не прописује шта су то варијантна решења Просторног плана која подлежу стратешкој процени утицаја, али у пракси се морају разматрати најмање две варијанте:

Варијанта I - уколико не дође до спровођења планских решења, и

Варијанта II - уколико се реализују планска решења.

Ограничавајући се у том контексту на позитивне и негативне ефекте које би имало реализовање или нереализовање предметног плана, стратешка процена ће се бавити разрадом варијанте да се план не реализује и варијанте реализације плана и планом предвиђених решења у свим дефинисаним областима које су релевантне са аспекта заштите животне средине.

Табела 7. Процена утицаја сектора плана у односу на циљеве стратешке процене утицаја у односу на варијантна решења

Циљеви стратешке процене

А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (вода, ваздух и земљиште);
 Б. Очување предеоних карактеристика подручја
 В. Интегрална заштита заштићених подручја, биодиверзитета, геодиверзитета;
 Г. Унапређење управљања отпадом;
 Д. Рационална експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
 Ђ. Промоција и подршка развоју одрживог туризма.

Сектор плана	Сценарио развоја	ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ					
		А	Б	В	Г	Д	Ђ
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољопривредно земљиште)	ВАРИЈАНТА 2	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 1	+	+	+	+	+	+
Заштита од буке, јонизујућег и нејонизујућег зрачења	ВАРИЈАНТА 2	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 1	0	0	+	0	0	+
Заштита природних добара, биодиверзитета и геодиверзитета	ВАРИЈАНТА 2	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 1	+	+	+	+	0	+
Заштита предела	ВАРИЈАНТА 2	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 1	+	+	+	+	0	+
Становништво и привреда	ВАРИЈАНТА 2	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 1	+	0		+	+	+
Управљање отпадом, Заштита животне средине и здравља становништва	ВАРИЈАНТА 2	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 1	+	+	+	+	+	+
Унапређење водопривредне инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 2	-	-	-	0/-	0/-	-
	ВАРИЈАНТА 1	+	+	+	+	0/-	-
Реконструкција и изградња саобраћајне инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 2	-	0	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 1	+	+	+	+	0	+
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 2	-	0	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 1	+	+	+	+	0	+
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	ВАРИЈАНТА 2	-	-	-	-		-
	ВАРИЈАНТА 1	+	+	+	+	0	+
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 2	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	+
Заштита културног наслеђа	ВАРИЈАНТА 2	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 1	+	+	+	+	0	+
Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	ВАРИЈАНТА 2	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 1	+	+	+	+	0	+

- + - укупно позитиван утицај,
- - укупно негативан утицај,
- 0** - неутралан утицај ,
- ?** - нејасан утицај(не могу се тренутно сагледати утицаји али не искључује могућност постојања и позитивних и негативних утицаја у планском периоду)

Разлози за избор најповољнијег варијантног решења

На основу члана 15. Закона о стратешкој процени утицаја обавезно је поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења. Резимирајући позитивне и негативне ефекте варијанти Плана, може се констатовати следеће:

1. У варијанти да се Просторни план не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду могу се очекивати негативни ефекти са аспекта заштите животне средине и неадекватно и неодрживо коришћење предметног простора што би угрозило стање животне средине, и ономогућило заштиту природних и створених вредности на територији Просторног плана.
2. У варијанти да се План имплементира могу се очекивати бројни позитивни ефекти у сваком сектору, посебно у области заштите природе, културног наслеђа, геонаслеђа и заштите животне средине на територији Просторног плана приликом избора будућих корисника простора комплетан процес одвијати у складу са принципима одрживог развоја поштујући већ веома ограничене капацитете животне средине Планског подручја.

На основу изнетог може се закључити да је варијанта доношења предложеног Плана свакако повољнија у односу на варијанту да се план не донесе.

Евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења

У претходним табелама извршена је квалитативна експертска процена позитивних и негативних утицаја појединих сектора Просторног плана на животну средину у поређењу са ефектима варијанте ако се план не примени. У наставку стратешке процене утицаја извршена је евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења предложене варијанте Плана на животну средину и елементе одрживог развоја. Значај утицаја процењује се у односу на величину (интензитет) утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај. Утицаји, односно ефекти, планских решења, према величини промена се оцењују бројевима од -3 до +3, где се знак минус односи на негативне, а знак плус за позитивне промене, како је приказано у табели 8. Овај систем вредновања примењује се како на појединачне индикаторе утицаја, тако и на сродне категорије преко збирних индикатора.

Табела 8. Критеријуми за оцењивање величине утицаја

Величина утицаја	Ознака	Опис
Критичан	- 3	Јак негативан утицај
Већи	- 2	Већи негативан утицај
Мањи	- 1	Мањи негативни утицај
Нема или нејасан утицај	0	Нема утицаја, нема података или није примењиво
Позитиван	+ 1	Мањи позитивни утицај
Повољан	+ 2	Већи позитиван утицај
Врло повољан	+ 3	Јак позитиван утицај

Табела 9. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја

Размере утицаја	Ознака	Опис
Регионални	Р	Могућ утицај у оквиру простора регије
Локални	Л	Могућ утицај у некој зони или делу територије Просторног плана

Вероватноћа да ће се неки процењени утицај догодити у стварности такође представља важан критеријум за доношење одлука у току израде Плана.

Вероватноћа утицаја одређује се према скали приказаној у табели 10.

Табела 10. Скала за процену вероватноће утицаја

Вероватноћа	Ознака	Опис
100%	И	утицај извесан
више од 50%	В	утицај вероватан
мање од 50%	М	утицај могућ

Вероватноћа утицаја може дакле бити од потпуно извесне (100%) до ситуације у којој је утицај готово невероватан. Ова чињеница је посебно важња јер тако одређено планско решење које генерално има изразито јак нпр. негативан утицај, у конкретном случају може бити потпуно невероватно па се самим тим његов утицај не може окарактерисати као стратешки значајан.

Могу се извести и додатни критеријуми према времену трајања утицаја, односно последица и то: привремени-повремени (П) и дуготрајни-стални (Д) ефекти.

На основу критеријума процене величине и просторних размера утицаја планских решења на циљеве стратешке процене врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева стратешке процене.

Приказана и анализирана планска решења подељена су на општа планска решења и посебна планска решења (Табела 11).

Табела 11. Планска решења у Нацрту плана обухваћена проценом утицаја

Бр.	ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ ПО ОБЛАСТИМА
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољопривредно земљиште)	
1.	Коришћење воде за пиће и индустријске потребе као и оптерећивање воде испуштањем отпадних вода у реципијенте уз одговарајући предтретман, на начин да се не умањи могућност вишенаменског коришћења у будућности
2.	Употреба БАТ технологија код старих и нових постројења као и на интензивирању коришћења бровнфилд локација
3.	екстензивирање коришћења пољопривредног земљишта у правцу форморања пашњака и кошаница,
4.	Контролисана примена хемијских средстава у пољопривредној производњи посебно на самом брегу
5.	Пошумљавањем пољопривредног земљишта у државној својини у посебној намени простора према Програму заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта, а према условима надлежне институције за заштиту природе,
Заштита природних добара, биодиверзитета и геодиверзитета	
6.	Заштита, уређење и развој на простору заштићених подручја
7.	Заштита строго заштићених врста спровођењем забране коришћења, уништавања и предузимања свих активности којима се могу угрозити дивље врсте и њихова станишта, као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама.
8.	Заштита еколошких коридора
Заштита предела	
9.	ревитализација и рекултивација деградираних природних елемената предела – поготово њихова међусобна геоморфолошка и хидрографска повезаност
10.	чување и регенерација постојећих структура и вредности урбаних и периурбаних структура насеља чији су делови у посебној намени и њихових атара и унапређење природних вредности унутар њих
Становништво и привреда	
11.	Пружање локалном становништву стручне помоћи и других облика сарадње за производњу здраве хране, развој сеоског туризма-еко туризам, брендирања производа традиционалне и органске производње и др. у складу са смерницама заштите природног добра
12.	Уређење простора за туристичке и спортско-рекреативне активности саставни су део концепта заштите природног добра
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	
13.	Санација и рекултивација неуређених одлагалишта отпада, стихијски изабраних локација за одлагање отпада животињског порекла и осталих деградираних површина на територији обухвата Просторног плана
14.	Укључење насеља односно делова насеља на територији обухвата Просторног плана у систем мреже регионалних депонија односно трајно опредељење за депоновање отпада на територији Града Суботице након изградње регионалне депоније
Унапређење водопривредне инфраструктуре	
15.	Санација и ремедијација језера Палић и језера Лудаш
16.	Обезбеђење одговарајућих услова у смислу комуналне опремљености простора (водовод и санитација), као и уређење и обезбеђење водних ресурса од даљег загађивања
17.	Регулисање водног режима у земљишту, уз поштовање услова заштите природе и изградњу и реконструкцију постојећих система за одводњавање, омогућиће побољшање пољопривредне производње
Реконструкција и изградња саобраћајне инфраструктуре	
18.	подизање квалитета и модернизација постојеће мреже. У будућем развоју саобраћаја се мора посебно инсистирати на модернизацији-изградњи путних праваца државне путне мреже I и II реда као и мреже општинског нивоа.
19.	Реконструкција /изградња државних и општинских путева према економским критеријумима cost – benefit, уз подизање нивоа одржавања
	побољшање капацитивних могућности државних путева, безбедности и нивоа саобраћајне услуге
20.	Изградња / реконструкције капацитета и објеката железничког саобраћаја
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре	
21.	Потпуни прелазак на 20 kV напонски ниво. 10 kV мрежу и припадајуће дистрибутивне трафостанице 10/0,4 kV потребно је реконструисати за рад на 20 kV. Изградња нове преносне мреже 400кВ и 110кВ и ревитализација постојеће преносне мреже

Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	
22.	Део потребне електричне енергије могуће је обезбедити и из обновљивих извора. У оквиру просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности могу се на постојеће и планиране објекте постављати соларни панели и користити соларна енергија, у виду топлотне и електричне енергије за сопствене потребе.
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре	
23.	Потпуна дигитализација електронске комуникационе мреже и објеката и изградња широкопојасне мреже
Заштита културног наслеђа	
24.	Заштита културног наслеђа у складу са Законским одредбама и условима надлежних институција
Заштита од природних и техничко-технолошких несрећа	
25.	Примена мера заштите у складу с аопштинским планом заштите од елементарних непогода

Имајући у виду да опште дефинисана планска решења обухватају и посебна планска решења а са аспекта заштите животне средине односно циљева СПУ нема суштинске разлике у вредновању посебних циљева у односу на посебне циљеве СПУ који се свакако свде на правила уређења и коришћења простора у наредној анализи вреднована су због поједностављености поступка посебна планска планска решења као област а не свако појединачно.

Изградња школа или других објеката јавне намене нема суштинског значаја са аспекта заштите животне средине који би се за овакав тип плана требао посебно вредновати кроз циљеве СПУ овако специфичног подручја, као и мрежа јавних служби и индустрија.

Табела 12. Процена величине утицаја планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја

Циљеви стратешке процене

А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (вода, ваздух и земљиште);
Б. Очување предеоних обележја лесног одсека и очување интегритета археолошких налазишта,
В. Интегрална заштита осталих заштићених подручја, биодиверзитета и геодиверзитета;
Г. Унапређење управљања отпадом;
Д. Рационална експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
Ђ. Промоција и подршка развоју одрживог туризма

Области планских решења	Циљеви стратешке процене					
	А	Б	В	Г	Д	Ђ
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољопривредно земљиште)	+3	+2	+2	+3	+2	+2
Заштита природних добара, биодиверзитета и геодиверзитета	+2	+3	+3	+2	+2	
Заштита предела	+1	+2		0		
Становништво и привреда	+2	0		+2		+3
Управљање отпадом, Заштита животне средине и здравља становништва	+3	+3	+3	+3	+3	+3
Унапређење водопривредне инфраструктуре	+3	+2		0	0	+2
Реконструкција и изградња саобраћајне инфраструктуре	+2		0		0	+2
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре	0	0	0	0	+2	+3
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	+2	0	0		+3	+2
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре	0	0	0	0	0	+2
Заштита културног наслеђа	0	+3	+2	0	0	+3
Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	0	+2	+2	0	+2	+2

Табела 13. Процена просторних размера планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја

Циљеви стратешке процене

- А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (вода, ваздух и земљиште)
 Б. Очување предеоних обележја лесног одсека и очување интегритета археолошких налазишта
 В. Интегрална заштита осталих заштићених подручја, биодиверзитета и геодиверзитета
 Г. Унапређење управљања отпадом
 Д. Рационална експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности
 Ђ. Промоција и подршка развоју одрживог туризма.

Области планских решења	Циљеви стратешке процене					
	А	Б	В	Г	Д	Ђ
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољопривредно земљиште)	Л	Л	Р	Л	Л	Л
Заштита природних добара, биодиверзитета и геодиверзитета	Л	Л	Р	Л	Л	Р
Заштита предела	Л	Р	Р			Л
Становништво и привреда	Л			Л		Л
Управљање отпадом, Заштита животне средине и здравља становништва	Л	Л	Р	Л	Л	Л
Унапређење водопривредне инфраструктуре	Р					Л
Реконструкција и изградња саобраћајне инфраструктуре	Л	Л	Л	Л		Л
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре					Л	Л
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	Л				Р	
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре					Л	Л
Заштита културног наслеђа		Л				Л
Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	Л	Л	Л		Л	Л

Табела 14. Процена вероватноће утицаја планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја

Циљеви стратешке процене

А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (вода, ваздух и земљиште);
Б. Очување предеоних обележја лесног одсека и очување интегритета археолошких налазишта,
В. Интегрална заштита осталих заштићених подручја, биодиверзитета и геодиверзитета;
Г. Унапређење управљања отпадом;
Д. Рационална експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
Ђ. Промоција и подршка развоју одрживог туризма

Области планских решења	Циљеви стратешке процене					
	А	Б	В	Г	Д	Ђ
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољопривредно земљиште)	И	В	И	М		М
Заштита природних добара, биодиверзитета и геодиверзитета	В	И	И			М
Заштита предела	В	И	И			В
Становништво и привреда	В	М	М	И	В	В
Управљање отпадом, Заштита животне средине и здравља становништва	И	В	В	И	В	И
Унапређење водопривредне инфраструктуре	И		М			В
Реконструкција и изградња саобраћајне инфраструктуре	М	М	М	М		В
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре						М
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије					В	М
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре						М
Заштита културног наслеђа		И	М			В
Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	М	М	М	М	М	М

Кумулативни и синергетски ефекти

У складу са Законом о стратешкој процени утицаја (члан 15.) стратешка процена треба да обухвати и процену кумулативних и синергетских ефеката.

Значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих објеката и активности и различитих планираних активности на подручју плана.

Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат.

Синергетски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

У наредној табели на основу вредновања дефинисаног у Табели 15 извршена је анализа кумулативних и синергетских утицаја планских решења.

Табела 15. Вредновање карактеристика утицаја Плана

Врста утицаја	Вероватноћа утицаја	Природа утицаја	Интензитет активности у простору	Трајање (Временска димензија)	Просторна димензија
Позитиван (+) Негативан (-) Неутралан (Н)	Известан (И) Могућ (М) Није могућ(НМ)	Кумулативан (К) Кумулативан синергијски (КС) Синергијски (СИ) Појединачан- спорадичан (ПС)	Јак позитиван (ЈП) Позитиван (П) Мањи негативан (МН) Негативан (НГ)	Краткорочан (Кр) Средњорочан Ср) Дугорочан (Др)	Локални (Л) Регионални(Рег) Национални (Нац)

Табела 16. Идентификација могућих кумулативних и синергетских ефеката

Циљеви стратешке процене

- А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (вода, ваздух и земљиште);
 Б. Очување предеоних обележја лесног одсека и очување интегритета археолошких налазишта,
 В. Интегрална заштита осталих заштићених подручја, биодиверзитета и геодиверзитета;
 Г. Унапређење управљања отпадом;
 Д. Рационална експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
 Ђ. Промоција и подршка развоју одрживог туризма

Области планских решења	Циљеви стратешке процене																	
	А			Б			В			Г			Д			Ђ		
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољопривредно земљиште)	+	И	КС	+	И	С	+	И	С	+	И	ПС	+	И	ПС	+	И	ПС
	ЈП	Ср	Л	ЈП	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л
	ЈП	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л
Заштита природних добара, биодиверзитета и геодиверзитета	+	И	КС	+	И	КС	+	И	КС	Н	М	ПС	Н	М	ПС	+	И	ПС
	ЈП	Ср	Л	П	Ср	Р	П	Ср	Р	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л
Заштита предела	+	И	КС	+	И	КС	+	И	КС	Н	И	ПС	Н	М	ПС	+	И	ПС
	ЈП	Ср	Л	П	Ср	Р	П	Ср	Р	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л
Становништво и привреда	+	М	КС	Н	М	ПС	Н	М	ПС	Н	М	ПС	+	М	ПС	+	И	СИ
	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	+	И	КС	+	И	СИ	+	И	СИ	+	И	СИ	+	И	СИ	+	И	СИ
	ЈП	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л
Унапређење водопривредне инфраструктуре	+	И	КС	Н	М	СИ	Н	М	СИ	Н	И	СИ	Н	НМ	СИ	+	М	КС
	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л
Реконструкција и изградња саобраћајне инфраструктуре	+	М	КС	+	М	СИ	+	М	СИ	+	М	СИ	+	НМ	ПС	+	И	СИ
	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре	+	НМ	КС	Н	НМ	ПС	Н	НМ	ПС	Н	НМ	ПС	Н	И	ПС	+	И	ПС
	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	+	М	КС	Н	НМ	ПС	Н	НМ	ПС	Н	НМ	ПС	+	И	СИ	+	М	ПС
	П	Ср	Л	П	Л	Ср	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре	+	НМ	КС	Н	НМ	ПС	Н	НМ	ПС	Н	НМ	ПС	Н	НМ	ПС	Н	И	КС
	П	Ср	Л	П	Л	Ср	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л
Заштита културног наслеђа	+	НМ	КС	+	М	КС	Н	И	ПС	Н	НМ	ПС	Н	НМ	ПС	+	М	КС
	ЈП	Ср	Л	П	Л	Ср	Р	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л
Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	+	М	КС	Н	М	КС	Н	М	КС	Н	М	КС	Н	М	КС	+	М	КС
	ЈП	Ср	Л	П	Л	Ср	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л

2. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА И ОГРАНИЧАВАЊА НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

2.1. ОПШТЕ МЕРЕ У ТОКУ ИЗГРАДЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ ОБЈЕКТА

Током извођења радова на припреми терена и изградњи објекта потребно је планирати и применити следеће мере заштите:

- носилац пројекта је дужан да поштује Закон о планирању и изградњи, као и подзаконска акта донета на основу овог Закона;
- вршити редовно квашење запрашених површина и спречити расипање грађевинског материјала током транспорта;
- утврдити обавезу санације земљишта, у случају изливања уља и горива током рада грађевинских машина и механизације;
- отпадни материјал који настане у процесу изградње (комунални отпад, грађевински материјал и метални отпад, пластика, папир, старе гуме и сл.) прописно сакупити, разврстати и одложити на за то предвиђену и одобрену локацију;
- материјал из ископа одвозити на унапред дефинисану локацију, за коју је прибављена сагласност надлежног органа; транспорт ископаног материјала вршити возилима која поседују прописане кошеве и систем заштите од просипања материјала;
- ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах прекине радове и обавести надлежну организацију за заштиту споменика културе;
- ако се у току радова наиђе на природно добро које је геолошко-палеонтолошког типа и минеролошко-петрографског порекла, за које се претпоставља да има својство природног споменика, извођач радова је дужан да о томе обавести надлежну организацију за заштиту природе.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

Заштита животне средине подразумева поштовање свих општих мера заштите животне средине и природе и прописа утврђених законском регулативом, као и условима и мерама дефинисаним од стране управљача простора и надлежних органа и организација.

У том смислу се, на основу анализираних стања животне средине у планском подручју и његовој околини и на основу процењених могућих негативних утицаја, дефинишу мере заштите. Мере заштите имају за циљ да утицаје на животну средину у оквиру планског подручја сведу у оквиру граница прихватљивости, а са циљем спречавања угрожавања животне средине и здравља људи. Мере заштите омогућавају развој спречавају конфликти на датом простору што је у функцији реализације циљева одрживог развоја.

Дефинисање мера заштите извршено је на основу анализе стања животне средине, процене могућих утицаја Плана на животну средину и фактора животне средине за које је утврђено да могу бити изложени највећем утицају.

Заштита животне средине оствариће се спровођењем низа мера различитог карактера:

- правних – нормативних мера: доношење општих нормативно-правних аката Општинске управе о заштити и унапређењу животне средине, као и програма заштите и поступака и активности, критеријума понашања, а у вези са тим и санкционих поступака у случају непоштовања Закона; израда катастра загађивача и стално ажурирање од стране надлежних органа, при чему је нарочито важно успостављање мерних пунктова загађивања и услова праћења загађивања; забрана и ограничавање градње објеката који су потенцијални загађивачи у зонама становања, друштвених, рекреативних, здравствених, школских и других центара активности;

- техничко-технолошких мера: прилагођавање технолошких и производних процеса у индустрији захтевима и условима заштите од загађивања животне средине; уградња, контрола, употреба и одржавање инсталација и уређаја за пречишћавање загађених отпадних гасова и вода;
- урбанистичко-планских мера: правилан избор локације (нарочито производних и прерађивачких објеката) уз поштовање микролокацијских карактеристика простора;
- економских мера: прибављање материјалних средстава потребних за остваривање циљева заштите и унапређења животне средине кроз мере фискалне политике, издвајање доприноса из цене производа и услуга, накнаде за коришћење грађевинског земљишта, као и финансирање из новчаних накнада и казни за емитовање штетних продуката преко дозвољеног нивоа у животну средину.

2.2.1. Мере заштите ваздуха

Очување квалитета ваздуха на планском подручју и успостављање вишег стандарда квалитета ваздуха оствариће се применом следећих правила и мера заштите:

- Успоставити систем мониторинга квалитета ваздуха на подручју општине Кањижа и одржавати редован систем праћења квалитета ваздуха на територији Града Суботице;
- инсистирати на коришћењу гаса и алтернативних горива (биогаз и др.), у свим возилима друмског саобраћаја;
- Водити и одржавати локални регистар извора загађивања животне средине на територији Града Суботице и општине Кањижа у складу са Законом о заштити животне средине;
- спречити одвијања делатности у склопу постојећих стамбених објеката, као и градњу нових објеката који могу угрозити околину, односно који користе токсичне, или у процесу производње производе опасне материје, буку, непријатне мирисе и сл...;
- Реконструкција постојеће путне мреже и успостављање зона са заштитним зеленилом уз саобраћајнице за све категорије путева у складу са Законом, као мера заштите од буке и аерозагађења. Побољшање квалитета постојеће путне мреже односиће се, пре свега, на поједине општинске путеве који се налазе у најлошијем експлоатационом стању.

Посебне мере заштите ваздуха када су постројења у питању су:

- Поштовање Уредбе о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздуху;
- У случају прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху, обавезно је предузимање техничко-технолошких мера или обустављање технолошког процеса, како би се концентрације загађујућих материја свеле на ниво прописаних вредности;
- Уколико дође до квара уређаја којим се обезбеђује спровођење прописаних мера заштите, или до поремећаја технолошког процеса, услед чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, носилац пројекта је дужан да квар или поремећај отклони или прилагоди рад новонасталој ситуацији, односно обустави технолошки процес како би се емисија свела у дозвољене границе у најкраћем року;
- Код стационарног извора загађивања, у току чијег обављања делатности се могу емитовати гасови непријатних мириса, обавезна је примена мера које ће довести до редукације мириса, иако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије;
- Субјект новоизграђеног или реконструисаног стационарног извора загађивања за који није прописана обавеза издавања интегрисане дозволе или израде студије о процени утицаја на животну средину дужан је да пре пуштања у рад прибави дозволу.

2.2.2. Мере заштите вода

Приоритетне активности са становишта заштите вода у планском периоду односиће се на адекватну заштиту вода што ће се остварити применом следећих мера заштите:

- обавезна је изградња недостајућих канализационих система за санитарне, технолошке и атмосферске воде уз обавезни предtretман отпадних вода из свих привредних објеката пре упуштања у насељски систем канализације;
- спровођење потпуне контроле испуштања, пречишћавања и упуштања отпадних вода у канализациони систем и водоток, односно праћење нивоа њиховог загађења, односно пречишћености (од стране Јавног комуналног предузећа и Водопривредне инспекције);
- обавезно је одговарајуће пречишћавање атмосферских вода пре испуштања у мелирационе канале;
- неопходна је забрана или контролисана примена хемијских препарата у пољопривреди како не би досло до нарушавања квалитета вода;
- обавезан је правилан избор локације и врсте објеката, потенцијалних загађивача површинских и подземних вода уз одабир технолошких процеса у којима се максимално могуће примењује рецикулација и пречишћавање отпадних вода и повезивање на систем градске канализације;
- у реку Тису и отворене канале забрањено је испиштање било каквих вода осим условно чистих атмосферских и пречишћених отпадних вода које по Уредби о класификацији вода („Службени гласник СРС“, бр. 5/68) припадају II класи вода и које по Уредби о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службеник гласник РС“, бр. 67/11 и 48/12) задовољавају прописане вредности;
- извођење путних канала, код реконструкције/изградње саобраћајне инфраструктуре, који ће осим примарне функције одводњавања са коловозних површина имати и функцију прихвата евентуалних загађујућих материја са пута (нафта, мазива, уља и исталожене штетне материје из ваздуха) у тзв. акцидентним случајевима течних товара и на тај начин спречити њихово неконтролисано отицање. Техничко решење ће бити дефинисано у склопу пројеката реконструкције /изградње саобраћајница, када ће се бити прецузно дефинисати мере које се односе на заштиту животне средине;
- неопходно је применити принцип “загађивач плаћа” у процесу приватизације, власници на време морају да знају све економске последице на том плану (улагање у заштитне системе за пречишћавање) или плаћање надокнаде које морају да буду веће од ефективних трошкова пречишћавања отпадних вода;
- неопходно је постављање уређаја за континуирано мерење количине отпадних вода и израда извештаја о мерењу квалитета отпадних материја који се квартално доставља јавном водопривредном предузећу, Министарству животне средине, рударства и просторног планирања.

2.2.3. Мере заштите земљишта

Заштита земљишта спроводиће се применом правила и мера заштите:

- ограничавање коришћења пољопривредног земљишта за непољопривредне намене и ограничење конверзије пољопривредног у грађевинско земљиште, уз строгу контролу примене ових правила и мера;
- забрањено је испуштање и одлагање опасних и штетних материја на пољопривредном земљишту и у каналима за одводњавање и наводњавање;
- забрана или строго ограничена и контролисана примена агрохемијских средстава у пољопривреди - едукацијом пољопривредних произвођача о утицајима пољопривреде на животну средину и предностима производње еколошки безбедне хране на бази органске пољопривреде;
- санација и рекултивација неуређених одлагалишта отпада на територији Просторног плана;

- утврдити забрану постављања привремених објеката као што су киосци, металне гараже и сл. на јавним зеленим површинама;
- планом предвидети да уколико се приликом извођења грађевинских радова пронађу геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.), која би могла представљати заштићену природну вредност, налазач је дужан да исте пријави надлежном министарству, у року од осам дана од дана проналаска, и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе, а све у складу са чланом 99. Закона о заштити природе.

2.2.4. Мере за управљање отпадом

У циљу ефикасног управљања отпадом на подручју Плана утврђују се следеће мере:

- Санација и рекултивација постојећих депоније и стварање услова за санитарно депоновање отпада до почетка експлоатације Регионалне санитарне депоније у Суботици;
- Формирање система за организовано издвајање, прикупљање и пласман на тржиште секундарних сировина;
- Обезбедити највиши ниво комуналне хигијене спречавањем неадекватног депоновања отпада и формирања дивљих депонија;
- дефинисање принципа третмана и одлагања специфичног отпада на подручју Просторног плана;
- потенцирање и стимулисање разврставања комуналног отпада од стране локалног становништва на месту одлагања;
- Едукација становништва, јавних служби и бизнис сектора о значају и начинима исправног поступања са отпадом;
- У простору еколошког коридора и зони непосредног утицаја ширине до 200 m од коридора, забрањено је одлагање отпада и свих врста опасних материја, складиштење опасних материја (резервоари горива и сл.) и нерегуларно одлагање отпада.

2.2.5. Мере заштите од буке

Заштита од буке и вибрација

Бука је, физички посматрано, емитована енергија која се преноси таласима кроз ваздух. Људско ухо другачије препознаје, код истог нивоа буке, ниске фреквенције од високих. Високе фреквенције код истог нивоа буке више сметају. Мерење и вредновање јачине буке прилагођено је функцији човечијег чула слушања. Јачина буке се мери у децибелима, односима логаритама вредности датог нивоа буке и нивоа буке на прагу чујности (dB) и редукује на еквивалентну фреквенцију (A) – dB(A).

Заштита од буке у животној средини засниваће се на спровођењу следећих правила и мера заштите:

- поштовањем граничних вредности о дозвољеним вредностима нивоа буке у животној средини у складу са прописима;
- подизањем појасева заштитног зеленила и техничких баријера на најугроженијим локацијама.

Законски нормативи у вези заштите становништва од штетног дејства буке доносе се у облику максимално дозвољеног нивоа меродавног параметра или параметара који представљају полазну обавезу испуњења услова везаних за проблематику буке.

С обзиром да планско подручје није угрожено повећаним нивоом комуналне буке, основне мере заштите од њеног неповољног дејства односе се на унапређење саобраћајне матрице градског подручја, ради повећања проточности возила изградњом обилазнице као и постављање одговарајућих заштитних појасева зеленила између планираних инфраструктурних и привредних објеката који могу произвести буку већег интензитета и постојећих зона стамбене изградње.

Највиши нивои буке утврђени су Правилником о методологији за одређивање акустичних зона („Службени гласник РС“, бр. 72/10). Граничне вредности индикатора буке дате су у наредној табели, а прописани Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 75/10). Граничне вредности се односе на укупну буку која потиче од свих извора буке на посматраној локацији (Табела 17).

Табела 17. Највиши дозвољени нивои спољашње буке

Зоне	Намена простора	Највиши дозвољени ниво спољашње буке dB(A)	
		Дан	Ноћ
I	Подручја за одмор и рекреацију, болничке зоне и опоравилишта, културно - историјски локалитети, велики паркови	50	40
II	Туристичка подручја, мала и сеоска насеља, кампови и школске зоне	50	45
III	Чисто стамбена подручја	55	45
IV	Пословно-стамбена подручја, трговинско - стамбена подручја, дечја игралишта	60	50
V	Градски центар, занатска, трговачка, административно - управна зона са становима, зоне дуж аутопутева и магистралних саобраћајница	65	55
VI	Индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортни терминали без становања	На граници зоне бука не сме прелазити нивое у зони са којом се граничи	

Препоруке за планирање са становишта сеизмичког ризика

Правила и услови изградње, односно технички нормативи су тако дефинисани да у случају максималних потреса може евентуално доћи до оштећења инфраструктуре. Подручје Плана генералне регулације се налази у релативно безбедном окружењу са аспекта сеизмичког ризика. У следећој табели дају се препоруке за асеизмичну градњу.

Табела 18. Препоруке за асеизмичну градњу

Степен MCS Скале	Јачина земљотреса	Ефекат	Утицај на инфра и супраструктуру
V	Умерен	Осећају га сви људи у затвореним просторијама.	Без оштећења. Функционисање 100%
VI	Средње јак	Осећају га сви људи на отвореном простору. На ложије изграђеним објектима могућа мања оштећења.	Могућа мања оштећења на комуналној инфраструктури. Функционисање 90% и више
VII	Јак	Могућа рушења појединих делова изграђених објеката. Видљива оштећења појединих објеката (пукотине, оштећења кровова и димњака).	Мања оштећења комуналне инфраструктуре. Могући краћи прекиди у водоснабдевању, напајања електричном енергијом и ТТ везама. Функционисање до 90%. Отклањање кварова у периоду до 24 h
VIII	Врло јак	Рушење појединих објеката	Оштећење комуналне и могућа оштећења регионалне и магистралне инфраструктуре. Функционисање до 75%. Отклањање кварова у периоду до 72 h
IX	Разоран	Тешка оштећења и рушење објеката	Оштећења комуналне и регионалне инфраструктуре. Функционисање до 50%. Отклањање кварова у периоду до 7 дана
> IX	катастрофалан	Тешка оштећења више од 50% објеката. Рушење изграђених објеката. Пукотине у тлу и промене на тлу и рељефу, промена водених токова.	Тешка оштећења Потребна изградња нових и реконструкција оштећене инфраструктуре

2.2.6. Мере заштите од јонизујућег и нејонизујућег зрачења

Заштита од јонизујућих зрачења – обухвата мере заштите живота и здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства јонизујућих зрачења и мере нуклеарне сигурности, обавезне су при свим поступцима у вези са нуклеарним активностима и активностима којим се уређују услови за обављање делатности са изворима јонизујућих зрачења и нуклеарним материјалима, као и управљање радиоактивним отпадом.

Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности прописује:

- увођење нових, виших стандарда у спровођењу мера заштите од јонизујућих зрачења, нуклеарне и радијационе сигурности;
- успостављање стриктног и целовитог надзора над изворима јонизујућих зрачења и нуклеарним објектима, радијационим делатностима и нуклеарним активностима, као и над управљањем радиоактивним отпадом;

Заштита од нејонизујућих зрачења – обухвата услове и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења, услове коришћења извора нејонизујућих зрачења и представљају обавезне мере и услове при планирању, коришћењу и уређењу простора.

Опште мере заштите од нејонизујућег зрачења прописане су Законом о заштити од нејонизујућих зрачења:

- прописивање граница излагања нејонизујућим зрачењима;
- откривање присуства и одређивање нивоа излагања нејонизујућим зрачењима;
- одређивање услова за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- обезбеђивање организационих, техничких, финансијских и других услова за спровођење заштите од нејонизујућих зрачења;
- вођење евиденције о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- означавање извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса и зоне опасног зрачења на прописани начин;
- спровођење контроле и обезбеђивање квалитета извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса на прописани начин;
- примена средстава и опреме за заштиту од нејонизујућих зрачења;
- контрола степена излагања нејонизујућем зрачењу у животној средини и контрола спроведених мера заштите од нејонизујућих зрачења;
- обезбеђивање материјалних, техничких и других услова за систематско испитивање и праћење нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини;
- образовање и стручно усавршавање кадрова у области заштите од нејонизујућих зрачења у животној средини;
- информисање становништва о здравственим ефектима излагања нејонизујућим зрачењима и мерама заштите и обавештавање о степену изложености нејонизујућим зрачењима у животној средини.

Посебно су дате препоруке за дефинисање мера заштите од утицаја енергетске инфраструктуре, који су приказани у Табели 19.

Табела 19. Препоруке за дефинисање мера заштите од утицаја инфраструктуре⁹

ЕНЕРГЕТСКА МРЕЖА И ОБЈЕКТИ		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Далековод 20(10) kV	Минимум 5m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Службени лист СФРЈ", број 65/88).
ГАСОВОДНА МРЕЖА И ОБЈЕКТИ		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Магистрални гасовод (P=50 bar)	Минимум 30m, обострано од ивице гасоводне цеви.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитном појасу. Изградња у близини гасовода и објекта у функцији гасовода условљена је Правилником о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт ("Службени лист СФРЈ" бр. 26/85). За добијање сагласности за градњу објеката у близини гасоводних мрежа и објеката уважити стандарде Србијагаса.
Разводни гасовод (P=50 bar)	Минимум 30m, обострано од ивице гасоводне цеви.	
Градски гасовод (P=6/12 bar)	Минимум 3m, обострано од ивице гасоводне цеви.	
Градски гасовод (P=4 бар)	Минимум 1m, обострано од ивице гасоводне цеви.	
Главна мернорегулациона станица (ГМРС)	50m у радијусу.	

2.2.7. Мере заштите шума и шумског земљишта

Заштита шумске вегетације и животињског света спроводиће се перманентно како кроз израду одговарајуће документације, тако и кроз спровођење активности планираних посебним документима које треба донети у складу са законом .

Ради очувања шума, осим у случајевима када је Законом о шумама другачије прописано, забрањене су следеће радње:

- Трајно смањивање површина под шумама;
- Пустошење и крчење шума
- Чиста сеча шума која није планирана као редован вид обнављања шума;
- Сеча која није у складу с плановима газдовања шумама,
- Сеча стабала заштићених и строго заштићених врста дрвећа
- Подбељивање стабала;
- Сакупљање осталих шумских производа (гљива, плодова, лековитог биља, пужева и другог);
- Сеча семенских састојина и семенских стабала која није предвиђена плановима газдовања шумама;
- Коришћење камена, шљунка, песка, хумуса, земље и тресета, осим за изградњу инфраструктурних објеката за газдовање шумама;
- Самовољно заузимање шума, уништавање или оштећивање шумских засада, ознака и граничних знакова, као и изградња објеката који нису у функцији газдовања шумама;

⁹ Препоруке су дате за све енергетске системе различитих енергетских система, тако да имају општи (универзални) карактер и у том смислу коресподентни су планираним објектима и инфраструктурним мрежама

- Одлагање отпада и штетних и опасних материја и отпадака, као и загађивање шума на било који начин;
- Предузимање других радњи којима се слаби приносна снага шума или угрожава функцију шума;

У јавном интересу је очување, заштита и унапређење стања шума, активирање свих потенцијалних шума и њихових функција, и подизање нових шума у циљу постизања оптималне шумовитости, просторног распореда и структуре шумског фонда у АП Војводини. Шуме, као добра од општег интереса, морају да се одржавају, обнављају и користе. Шумско земљиште се користи за шумску производњу и не може да се користи у друге сврхе осим у случајевима и под условима утврђеним Законом о шумама.

2.2.8. Мере заштите и уређења природних добара

ПИО "Суботичка пешчара"

Режим заштите I степена

На подручју "Суботичке пешчаре" у режиму заштите I степена забрањује се коришћење природних богатстава и други облици коришћења простора и активности осим научних истраживања и контролисане едукације.

Режим заштите II степена

На подручју "Суботичке пешчаре" у режиму заштите II степена забрањено је:

- 1) узнемиравање, уништавање и сакупљање врста заштићених као природне реткости и врста стављених под контролу коришћења промета;
- 2) пошумљавање травних и потенцијално травних површина, а на шумском земљишту пошумљавање чистина и осталих отворених површина, осим фрагментарно у циљу ревитализације станишта;
- 3) пошумљавање алохтоним врстама;
- 4) сеча храста лужњака, као и чиста сеча састојина или групација осталих аутохтоних врста;
- 5) паљење трске;
- 6) привредни риболов и подизање рибњака;
- 7) лов, осим према посебном програму просторно и временски ограничен;
- 8) примена хемијских средстава и минералних ђубрива и свако друго хемијско и физичко загађивање, депоновање чврстог и течног отпада, испуштање отпадних и загађених вода;
- 9) кошење тешком механизацијом и у генеративном периоду биљака;
- 10) испаша, осим у контролисаним условима (број, врста, начин);
- 11) извођење радова и активности које би нарушиле геоморфолошке одлике подручја (отварање нафтних бушотина, експлоатација гаса, отварање нових позајмишта песка, експлоатација тресета), обављање и других делатности и извођење радова којим се угрожавају вредности предела и нарушава интегритет простора (прекопавање, ископавање и други земљани радови);
- 12) одвођење или превођење вода водотока Кереш, прокопавање канала и изградња заливних система;
- 13) промена намене земљишта ради интензивнијег коришћења (претварање ливада и пашњака у обрадиво земљиште, претварање других врста пољопривредног земљишта у воћњаке и винограде);
- 14) изградња грађевинских објеката;
- 15) проширивање капацитета и промена инфраструктуре;
- 16) приступ посетиоцима осим под посебним условима (просторно и временски ограниченој);

Режим заштите III степена

На подручју режима заштите III степена забрањено је:

- 1) узнемиравање, уништавање и сакупљање врста заштићених као природне реткости;
- 2) уношење нових алохтоних врста;
- 3) пошумљавање травних и потенцијално травних површина;
- 4) промена намене земљишта ради интензивнијег коришћења (претварање ливада и пашњака у обрадиво земљиште, претварање других врста пољопривредног земљишта у воћњаке и винограде);
- 5) одвођење или превођење вода водотока Кереш, као и прокопавање канала, осим реверзибилних, одводњавање и копање јама ради коришћења подземне воде за заливање;
- 6) подизање рибњака,
- 7) хемијско и физичко загађивање, депоновање чврстог и течног отпада, испуштање отпадних и загађених вода;
- 8) употреба земљишних хербицида осим хормоналних препарата који се употребљавају Сплит апликацијом;
- 9) извођење радова и активности које би нарушиле геоморфолошке одлике подручја (отварање нафтних бушотина, експлоатација гаса, отварање нових позајмишта песка, експлоатација тресета), обављање и других делатности и извођење радова којима се угрожавају вредности предела и нарушава интегритет простора (прекопавање, ископавање и други земљани радови);
- 10) уситњавање постојећих грађевинских парцела и повећање постојеће спратности објеката и изграђености.

На подручју "Суботичке пешчаре" обезбеђује се:

- 1) на подручју у режиму заштите II степена: ревитализација деградираних и уништених шумских станишта шумским засадима подизаних у мозаичном распореду тако да заузимају највише 30% сваког појединачног станишта, уклањање изданака багрема и страних инвазивних врста и спречавање ширења и обнављања шумских састојина алохтоних врста;
- 2) на целом подручју: евидентирање типова посебно значајних станишта и животних заједница, врста флоре и фауне, односно укупног биодиверзитета предела, а нарочито угрожених врста; планска ревитализација деградираних и уништених станишта природних реткости; успостављање мониторинга терестричних и водених заједница (праћење стања природних вредности, сезонско праћење квалитета воде и стања рибљег фонда тресетних језера, праћење тока ревитализације); прописивање режима коришћења путева; реинтродукција аутохтоних врста, очување пејзажних елемената (шикаре, шумарци и мозаичност предела), предузимање превентивних биолошких мера против пожара, крчење жбунасте вегетације на влажним ливадама; прописивање оптималног водног режима влажних станишта и спровођење хидротехничких мера за одржавање оптималног водног режима на влажним стаништима; примена принципа одрживог развоја, коришћење добра у едукативне сврхе, развој еко-туризма, научноистраживачки рад, презентација природних вредности и друге активности на очувању и унапређењу уприродних вредности добра.

Заштитна зона

На подручју заштитне зоне "Суботичке пешчаре" забрањено је извођење радова који би довели до опадања нивоа подземних вода, проширење грађевинске зоне, подизање индустријских објеката, хемијско и физичко загађивање, депоновање чврстог и течног отпада, отпадних и загађених вода.

СРП "Лудашко језеро"

Режим заштите I степена

На подручју Специјалног резервата "Лудашко језеро" у режиму заштите I степена забрањује се коришћење природних богатстава и искључују се сви други облици коришћења простора и активности, осим научних истраживања и контролисане едукације.

Режим заштите II степена

На подручју Специјалног резервата "Лудашко језеро" у режиму заштите II степена забрањено је:

- 1) мењати намену површина (претварати ливаде и пашњаке у обрадиво земљиште, претварати пољопривредно земљиште у воћњаке и винограде, градити рибњаке и др.), осим у циљу заштите и развоја резервата;
- 2) градити нове објекте, осим привремених за потребе спровођења мера заштите и унапређења добра;
- 3) повећавати постојећу спратност и габарите при реконструкцији постојећих објеката;
- 4) градити молове, осим традиционалних пристана код старих салаша и у научноистраживачке сврхе;
- 5) обављати геолошке и друге истражне радове, осим ако су неопходни за спровођење мера заштите и унапређења природних и културних вредности добра;
- 6) експлоатисати нафту, гас, минералне сировине, тресет и грађевински материјал;
- 7) примењивати хемијска средства и минерална ђубрива, осим када је то неопходно за спровођење мера активне заштите природних реткости;
- 8) одлагати било коју врсту отпада;
- 9) прихрањивати рибу;
- 10) користити воду из језера и прве фреатске издани у било којем облику;
- 11) градити заливне системе;
- 12) упуштати воду испод II класе квалитета (мезосапробну);
- 13) користити чамце на моторни погон, осим за потребе стараоца;
- 14) држати чамце у води и користити их у периоду од 1. јануара до 30. јуна, осим за потребе стараоца;
- 15) било шта радити на води, осим за потребе спровођења мере заштите, научноистраживачких радова и едукације;
- 16) одводити или преводити воде Киреша, изузев када је констатован проток већи од 7 m³/sec;
- 17) обављати хидромелиорационе радове који би довели до смањења нивоа подземних вода (прокопавати нове канале, продубљивати постојеће и др.);
- 18) мењати рељеф терена (раскопавати и насипати обалу, отворати позајмишта песка и сл.), осим ради побољшања хидролошких и еколошких услова станишта;
- 19) узнемиравати, уништавати, сакупљати и користити дивљу фауну и флору, осим у научноистраживачке сврхе у циљу унапређења природних вредности;
- 20) уносити алохтоне врста биљака и животиња;
- 21) палити вегетацију, осим ради усмеравања сукцесије природне вегетације;
- 22) косити тешком механизацијом и косити у генеративном периоду;
- 23) бавити се привредним риболовом;
- 24) пошумљавати;
- 25) ловити, осим кад је то потребно ради очувања бројности популације и заштите од заразних болести уз прибављене услове организације надлежне за послове заштите природе;
- 26) загађивати животну средину и радити било шта што потенцијално може угрозити заштићено природно добро.

Режим заштите III степена

На подручју Специјалног резервата "Лудашко језеро" у режиму заштите III степена забрањено је:

- 1) мењати намену површина (претварати ливаде и пашњаке у обрадиво земљиште, претварати пољопривредног земљишта у воћњаке и винограде, градити рибњаке и др.);
- 2) градити нове објекте, осим за потребе спровођења мера заштите и унапређења добра, а у складу с планским документом;
- 3) повећавати постојећу спратност и габарите при реконструкцији постојећих објеката у складу с планским документом;
- 4) градити молове, осим традиционалних пристана код старих салаша и у научноистраживачке сврхе;

- 5) обављати геолошке и друге истражне радове, осим ако су неопходни за спровођење мера заштите и унапређења природних и културних вредности добра;
- 6) експлоатисати нафту, гас, минералне сировине, тресет и грађевински материјал;
- 7) примењивати хемијска средстава и минерална ђубрива, осим када је то неопходно за спровођење мера активне заштите природних реткости;
- 8) одлагати било коју врсту отпада;
- 9) обављати хидромелиорационе радове који би довели до смањења нивоа подземних вода (прокопавати нове канале, продубљивати постојеће и др.);
- 10) градити заливне системе;
- 11) мењати рељеф терена (раскопавати и насипати обалу, отворати позајмишта песка и сл.), осим ради побољшања хидролошких и еколошких услова станишта;
- 12) узнемиравати, уништавати, сакупљати и користити дивљу фауну и флору, осим у научноистраживачке сврхе у циљу унапређења природних вредности;
- 13) уносити алохтоне врста биљака и животиња;
- 14) палити вегетацију, осим ради усмеравања сукцесије природне вегетације;
- 15) пошумљавати, осим фрагментарно за спровођење планираних мера унапређења предела;
- 16) користити воду из језера и прве фреатске издани у било којем облику;
- 17) користити чамце на моторни погон, осим за потребе стараоца;
- 18) упуштати воду испод II класе квалитета (мезосапробну);
- 19) бавити се привредним риболовом;
- 20) ловити, осим кад је то потребно ради очувања бројности популације и заштите од заразних болести уз прибављене услове организације надлежне за заштиту природе.

На подручју Специјалног резервата "Лудашко језеро" обезбеђује се: одржавање оптималног водног режима у складу с природном хидролошком динамиком подручја; ревизија пројеката и програма управљања водним режимом подручја и њихово прилагођавање постојећим наменама простора; ревитализација средњег тока Киреша; очување природне динамике хидрохемијског режима језера која обезбеђује зонални карактер хемизма вода; измуљивање језера; управљање рибљим фондом језера ради генетске одрживости популација; одржавање оптималног стања фрагментираних станишта природних реткости мерама активне заштите; одржавање и ревитализација фрагмената шумарака пољског јасена и врбе иве на забареним теренима; реинтродукција биљних и животињских врста, ревитализација станишта; сузбијање инвазивних врста; усмеравање структуре и сукцесије природне вегетације; коришћење заштићених површина у складу с мерама и програмима заштите, као и у складу с правилником унутрашњег реда; контролисано сечење трске и кошење ливада, контролисана испаша; контролисан спортски риболов (одређивање делова подручја добра и периода на којима се ове активности могу спроводити, начина и других правила ради очувања природних вредности и њиховог одрживог коришћења); унапређивање постојећих и формирање нових еколошких коридора како између одвојених делова резервата, тако и према другим природним добрима и према Тиси; формирање ветрозаштитних појасева аутохтоним врстама у складу с интересима очувања биодиверзитета и примена других противерозионих мера; успостављање мониторинга; научноистраживачки и образовни рад и презентација природних и културних вредности; на делу подручја резервата с режимом заштите III степена - развој интегралне пољопривреде и производње здраве хране, коришћење пољопривредног земљишта и сточарство на традиционални начин; одржавање отворених водених површина на местима предвиђеним за рекреацију; изградња ограниченог броја типских дашчаних молова; уређење туристичких објеката и реконструкција постојећих старих салаша у традиционалном стилу уже околине резервата; планско уређење и коришћење простора сагласно утврђеном режиму заштите и потребама спровођења програма заштите и развоја природног добра.

Заштитна зона

На подручју заштитне зоне Специјалног резервата "Лудашко језеро" забрањено је: уносити инвазивне (агресивне алохтоне) врсте; изводити радове који негативно утичу на хидролошки режим резервата; проширивати грађевинске зоне и градити објекте изван грађевинског подручја утврђених посебним планским и урбанистичким документима; одлагати све врсте отпада; градити индустријске и друге објекте и изводити радове који нарушавају еколошки или визуелни интегритет подручја.

СРП "Селевењске пустаре"

На целом подручју Специјалног резервата "Селевењске пустаре":

1. забрањено је:

- 1) изградња објеката, осим у границама Темпломпарта у традиционалном стилу и промена намене површина;
- 2) прокопавање канала осим реверзибилних, јама за заливање и исушивање мочвара и други радови који би довели до промене водног режима;
- 3) изградња рибњака;
- 4) отварање позајмишта песка и нафтних бушотина и други радови који могу утицати на морфологију терена и стабилност екосистема;
- 5) уношење алохтоних врста биљака и животиња;
- 6) чиста сеча шума осим у засадима багрема и еуроамеричких топола;
- 7) проредне (узгојне) и санитарне сече шума ако нису у функцији очувања и унапређивања природних реткости и других угрожених врста и њихових станишта;
- 8) пошумљавање, осим ако је то у функцији очувања и унапређивања разноврсности вегетације на одређеним деловима Резервата;
- 9) лов, осим санитарног и селективног одстрела;
- 10) употреба хемијских средстава у пољопривредној производњи, осим строго селективних, преоравање станишта ретких врста и површина са природном вегетацијом и извођење других радова који нарушавају њихова станишта, интегритет простора и стабилност екосистема;
- 11) сакупљање биљних и животињских врста;
- 12) паљење трсте и травних површина;
- 13) возња моторима и организовање трка;
- 14) депоновање смећа и отварање депонија, као и физичко и хемијско загађење;
- 15) сви други видови угрожавања природних реткости и њихових станишта;

2. обезбеђују се мере заштите и спроводе активности на:

- 1) одржавању оптималног водног режима (довођењем неопходне воде путем одговарајућих хидролошких пројеката, контролом режима подземних вода у контролним бунарима, одржавањем режима мочварних делова Резервата приликом регулације подземних вода, обезбеђењем вештачког регулисања режима подземних вода);
- 2) праћењу стања популације биљних и животињских врста различитог степена угрожености и предузимању конкретних мера њихове заштите и очувања, мера на реинтродукцији аутохтоних врста, укључујући и реинтродукцију исконских врста домаћих животиња (подолско говече, рацка овца);
- 3) чишћењу подрасета багрема и других дрвенастих и жбунастих врста које обрастају степска, пешчарска и ливадска станишта, ревитализацији и реконструкцији некадашње степске вегетације и спровођењу других мера на очувању разноврсности станишта и вегетације;
- 4) уређивању отворених позајмишта песка ради стварања неопходних еколошких услова за живот ретких птица;
- 5) спречавању криволова и других радњи којима би се могле уништити или угрозити природне реткости и друге дивље биљне и животињске врсте;
- 6) подизању објеката за допунску прехрану животиња, ремиза (озелењавање) за дивљач у контактаној зони ауто-пута и испред улазно-излазних отвора на пролазима за животиње и постављању заштитне конструкције за смањење буке на најугроженијим местима;

- 7) озелењавању трасе аутопута Е 75, осим врстама *Crataegus monogina*, *Piracantha* sp. и *Cotoneaster* sp. и ниским чепресом;
- 8) одређивању земљаних некатегорисаних путева чије се коришћење за саобраћај ограничава рампама;
- 9) контролисаној презентацији добра (одређивањем пријемног капацитета, односно броја посетилаца у одређено време на одређеним деловима подручја Резервата, обезбеђењем контроле њиховог кретања, одређивањем места за паркирање возила и др), едукацији и усмереној популаризацији и подизању екокампа;
- 10) на сталном праћењу стања екосистема и природних реткости и промена стања после предузимања мера на њиховој заштити и презентацији (мониторинг).

Режим заштите II степена

На подручју режима заштите II степена, поред мере заштите из члана 5. ове уредбе:

1. забрањено је:

- 1) ложење ватре и испаша стоке;
- 2) употребљавати хербициде на лаким песковитим земљиштима на подручју Килапош;

2. обезбеђују се мере заштите на:

- 1) ограђивању мравињака риђег шумског мрва у Селевењској шуми, постављању вештачких дупљи за гнезђење птица дупљарица и сова, очувању мозаика шумских и зељастих животних заједница;
- 2) превентивној заштити од пожара;
- 3) укључивање етно-чарде са додатним садржајима у презентацију Резервата;
- 4) довођење неопходне воде за подручје Богарзо и Траћик и ревитализацији језерца (баре) у Богарзо и интродукцији аутохтоних врста типичних за овакве биотопе;
- 5) периодичном кошењу ливада, с тим да се обави у периоду од 13. јуна до 20. августа, а начин кошења ливада прилагоди карактеру вегетације и условима и начинима гнезђења птица;
- 6) затрпавању јама које су отворене ради заливања подземном водом на подручју Богарзо, уношењу аутохтоних врста у складу са начелима разноврсности шумских екосистема и побољшања структуре животних заједница.

Режим заштите III степена

На подручју режима заштите III степен, поред мера заштите из члана 5. ове уредбе:

1. забрањено је исушивање мочварних станишта приликом регулисања режима подземних вода на подручју Лофеј;

2. обезбеђују се мере заштите и активности на:

- 1) реинтродукцији текуница на подручју Сточног пашњака;
- 2) рекултивацији девастираних терена;
- 3) кошењу ливада на начин којим се неће угрожавати карактер вегетације и репродукција птица и друге дивљачи;
- 4) изградња информационог центра на подручју Темпломпарта и других неопходних објеката за организовање туристичких активности;
- 5) очувању и презентацији културно-историјског наслеђа на подручју Темпломпарта, посебно остатака црквице (Темплома) из XIII века;
- 6) узгоју традиционалних врста домаћих животиња и пашарењу, осим на подручју Темпломпарта;
- 7) уношењу аутохтоних врста биљака и животиња;
- 8) обнови бара у природним депресијама од значаја за живот птица.

Заштитна зона

На подручју заштитне зоне Специјалног резервата "Селевењске пустаре" забрањено је извођење хидромелиорационих и других радова којим би се мењао режим подземних вода, депоновање смећа и отварање депонија, отварање позајмишта песка и нафтних бушотина и свако хемијско и физичко загађивање. На подручју из става 1. овог члана могу се градити објекти у традиционалном стилу (салаши) и организовати интегрална пољопривредна производња.

Станишта заштићених и строго заштићених врста

На стаништима заштићених и строго заштићених врста која се налазе ван грађевинских подручја мере заштите су:

Забрањено је: мењати намену и културу површина (преоравати површине под природном вегетацијом, градити рибњаке и сл). осим у циљу еколошке ревитализације станишта, уклањати травни покривач са површинским слојем земљишта, подизати соларне и ветрогенераторе, отварати површинске колове, мењати морфологију терена, привремено или трајно одлагати отпад и опасне материје, уносити инвазивне врсте биљака и животиња.

Неопходно је: ускладити постојећи режим вода са циљевима заштите станишта, обезбедити одрживо коришћење травних површина станишта за кошење и испашу у складу са капацитетом станишта (очување старих раса и сорти, обнова екстензивног сточарства и сл), обновљати шумарке аутохтоних врста на одговарајућим ливадским стаништима до 20% покривности по парцели, односно до максималне величине појединачних површина до 0,05 ha, ускладити планске документе у газдовању шумама са очувањем заштићених врста путем сарадње корисника шума и надлежне институције за заштиту природе;

Прибавити посебне услове заштите природе за следеће активности: изградња и реконструкција инфраструктуре и објеката, планирање рекреативних активности; уређење вода, радови на одржавању каналске мреже укључујући и уклањање вегетације и остали мелиорациони радови; геолошка и друга истраживања; подизање ваншумског зеленила; сеча дрвореда, група стабала и шумица, крчење жбуња; паљење вегетације ливада, пашњака и трстика, као и ревитализацију станишта, формирање појилишта (копање јаме, бушење новог или обновљање запушеног бунара), као и за подизање привремених објеката (надстрешнице и сл.).

Еколошки коридори и заштитна зона еколошких коридора и станишта

1. Опште мере очувања и унапређења природних и полуприродних елемената еколошких коридора:

- Није дозвољена промена намена површина под вегетацијом у природном и блиско-природном стању (ливаде, пашњаци, тршњаци итд.), као и чиста сеча шумских појасева или других врста зеленила са улогом еколошких коридора;
- Обезбедити повезивање станишта заштићених врста:
 - шумских станишта подизањем/обновљањем појасева високог зеленила,
 - слатинских станишта очувањем постојећих ливада и пашњака уз еколошки коридор,
 - степских и шумостепских станишта подизањем пољозащитних појасева који садрже континуирани појас травне вегетације;
- Поплочавање и изградњу обала водотока/канала са функцијом еколошких коридора:
 - свести на минимум, уз примему еколошки повољних техничких решења,
 - поплочани или бетонирани делови обале, изузев пристана, морају садржати појас нагиба до 45° а структура овог појаса треба да омогућује кретање животиња малих и средњих димензија, првенствено током малих и средњих водостаја,
 - током реконструкције/одржавања постојећих обалоутврда поплочане или бетониране делове комбиновати са мањим просторима који ублажавају негативне особине измењене обалне структуре (грубо храпава површина обалоутврде, нагиб мањи од 45%, површина са вегетацијом) и на тај начин омогућити кретање врста кроз измењене деонице реке,
 - поплочане или изграђене деонице на сваких 200-300 m (оптимално на 100 m), прекидати мањим зеленим површинама које су саставни део заштитног зеленила. Обезбедити надовезивање зелених површина између вештачких деоница обале, односно зелених површина формираних код еколошких типова обалоутврде на мрежу зеленила на копну. Ова зелена острва (дужине неколико десетина метара уз обалу), такође је неопходно повезати са зеленим коридором уз насип;

- Обезбедити отвореност канала/водотока са улогом еколошких коридора на целој дужини (извршити ревитализацију коридора код зацељених деоница) и обезбедити проходност уређењем зеленила у зони црпних станица;
- Обезбедити очување и редовно одржавање травне вегетације насипа, као дела еколошког коридора који омогућује миграцију ситним врстама сувих травних станишта;
- Прибавити посебне услове заштите природе за примену одговарајућих техничких решења којима се обезбеђује безбедно кретање животиња уз еколошки коридор за израду техничке документације приликом:
 - регулације водотока (пресецање меандара, изградња насипа и обалоутврда, продубљивање корита), поплочавања и изградње обала,
 - изградње и/или обнављања саобраћајница које се укрштају са еколошким коридорима,
 - изградње нових и обнављања старих мостова;
- Избегавати директно осветљење обале и применити одговарајућа техничка решења заштите природних и блиско природних делова коридора од утицаја светлости, применом одговарајућих планских и техничких решења (смањена висина светлосних тела, усмереност светлосних снопова према саобраћајницама и објектима, примена посебног светлосног спектра на осетљивим локацијама, ограничавање трајања осветљења на прву половину ноћи и сл.). Применити засторе којима се спречава расипање светлости према небу, односно према осетљивим подручјима еколошке мреже;
- На грађевинском земљишту, наменити што већи део приобаља деонице еколошког коридора за зеленило посебне намене са улогом очувања и заштите биолошке разноврсности:
 - Очувати појас приобалне вегетације (врбака и мочварне вегетације) на што већој дужини обале водотока/канала,
 - Процент високог зеленила на просторима за спорт и рекреацију унутар еколошког коридора треба да буде најмање 50%, а на другим површинама 30-40%,
 - Неопходно је обезбедити континуирани зелени коридор ширине 20-50 m унутар плавног подручја. Континуитет коридора травне и шумске вегетације обезбедити формирањем дрвореда и уређених зелених површина са жбунастим врстама уз отворене и/или изграђене делове простора (манифестациони простори, купалишта, спортски терени), као и унапређењем стања вегетације насипа,
 - На деоницама где се грађевинско земљиште пружа у већој дужини од 500 m, поред предвиђеног континуалног зеленог појаса 20-50 m ширине, планским документима обезбедити и блокове заштитног зеленила на сваких 200-500 m дужине обале. Минимална површина ових блокова заштитног зеленила је 0,1 ha, а минимална ширина блока је 20 m;
- Приобално земљиште канала/водотока треба да има травну вегетацију у ширини од најмање 4 m, а оптимално 8 m код локалних коридора (у случају ужег појаса приобалног земљишта од наведених вредности, обезбедити травни појас до границе водног земљишта). Травна вегетација се одржава редовним кошењем. Забрањено је узурпирати приобално земљиште коридора преоравањем, изградњом објеката и сл.;
- На деоницама еколошких коридора ван грађевинских подручја насеља, стимулисати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређењу биодиверзитета.

2. Посебне мере очувања функционалности и проходности коридора:

- Током изградње и функционисања објеката чија је намена директно везана за воду и/или обалу, спречити ширење последица евентуалног акцидентног изливања горива и уља у еколошки коридор, постављањем пливајућих завеса на одговарајућим локацијама. Гориво и уље просуто на површину воде, као и друге загађујуће материје, морају се покупити у најкраћем могућем року (нпр. употребом *cansorb-a*). За заштиту околних екосистема од последица евентуалне дисперзије горива воденом површином, предвидети одговарајуће хемијско-физичке мере (нпр. употреба средства *BioVersal* за поспешивање разградње нафтних деривата) и биолошке мере санације (према посебним условима надлежне институције за заштиту природе),

- Није дозвољено складиштење опасних материја (резервоари горива и сл.) у небрањеном делу плавног подручја водотокова. На простору еколошког коридора управљање отпадом вршиће се у складу са Законом о управљању отпадом и другим важећим прописима,
- У зонама водопривредних објеката применити техничка решења којима се обезбеђује континуитет травне вегетације приобалног појаса и проходност терена за слабо покретљиве ситне животиње,
- Планско подизање зелених појасева уз постојеће и планиране државне саобраћајнице I и II реда у обухвату Просторног плана, треба да се одвија у складу са предеоним карактеристикама подручја,
 - Није дозвољено стварање пошумљеног коридора уз сам појас саобраћајнице који би привлачио животињске врсте и довео до повећања морталитета њихових популација,
 - На степским и слатинским стаништима заштићених и строго заштићених врста, није дозвољено подизање високог зеленила,
- Далеководне објекте и инфраструктуру изоловати и обележити тако да се на минимум сведе могућност електрокуције (страдања услед удара струје) и колизије (механичког удара у жице) летећих организама: носаче изолатора изоловати пластичним навлакама, изолаторе поставити на носаче у положају на доле, а жице обележити на упадљив начин,
- Због еколошког значаја простора, план озелењавања треба да буде саставни део планске и пројектне документације. Озелењавање треба да се остварује паралелно са изградњом објеката:
 - Забрањено је сађење инвазивних врста у простору еколошког коридора, а током уређења зелених површина, одстранити присутне самоникле јединке инвазивних врста,
 - Обезбедити што већи проценат (најмање 50%) аутохтоних врста плавног подручја (тополе, врбе, панонски јасен, брест, храст лужњак итд.) који је неопходно обогатити жбунастим врстама плавног подручја,
 - Обезбедити редовно одржавање зелених површина;
- Приликом парцелисања обезбедити континуитет обале са вегетацијом у природном или блископриродном стању, у ширини од 20-50 m од линије средњег водостаја, односно у ширини од 10 m код високих обала. Овај појас приобаља, поред своје улоге кључног станишта и еколошког коридора, може да садржи пешачку стазу;
- Уређењем окупница и простора око нестамбених објеката, дефинисањем правила озелењавања и удаљености објеката од обале, као и дефинисањем типова ограда уз обалу (забрана изградње ограда непроходних за ситне животиње, уз примену еколошки прихватљивих елемената са отворима већим од 10 cm), обезбедити проходност обале канала и водотокова за ситне животиње. Приликом легализације, захтевати прилагођавање постојећих ограда функцији еколошког коридора (померање ограда или измене делова ограда код међних тачака суседних парцела према речној обали).

3. Распоред урбаних садржаја у еколошком коридору

Урбане садржаје потребно је распоредити по принципу зонације којом се одређује минимална удаљеност објеката од еколошких коридора и намена простора унутар зоне дирекног утицаја на коридор:

- На просгору изван зона становања, забрањена је изградња објеката чија намена није директно везана за обалу водотока са функцијом еколошког коридора на растрјању мањем од 50 m од обале стајаћих вода, односно линије средњег водостаја водотока;
- У зонама становања, минимална удаљеност планираних објеката који захтевају попљочавање и/или осветљење је 20 m а оптимална 50 m од обале коридора, односно од обале;
- Уз обалу чији је део планиран за спортско-рекреативне активности, могу бити смештени објекти везани за активности на води (нпр. привез за чамце или монтажно-демонтажни молови) на тај начин да не прекидају континуитет коридора,

а у појасу вишеспратног зеленила планирати објекте који не захтевају вештачку подлогу и осветљење (трим стаза, дечије игралиште, уређена зелена површина).

4. Мере за заштитну зону еколошких коридора и станишта заштићених и стого заштићених врста од националног значаја:

4.1. У појасу од 500 m од еколошког коридора/станишта:

- Забрањује се изградња ветропаркова и појединачних ветрогенератора (турбина) забрањују се планска решења којима се нарушавају карактеристике хидролошког режима од којих зависи функционалност коридора и опстанак врста и станишних типова;

4.2. У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта:

- Услов за изградњу укопаних складишта је да се њихово дно налази изнад коте максималног нивоа подземне воде, уз примену грађевинско-техничких решења којим се обезбеђује спречавање емисије загађујућих материја у околни простор; Планским решењима мора се обезбедити:

- примена мера заштите коридора/станишта од утицаја светлости, буке и загађења,
- дефинисање посебних правила озелењавања уз забрану коришћења инвазивних врста;

4.3. У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта, изузев у грађевинском подручју насеља:

- Забрањује се изградња нових салаша,
- На постојећим салашима дозвољена је реконструкција, доградња и надоградња постојећих објеката, без промене постојеће намене објекта, у циљу побољшања санитарно-хигијенских услова живота и рада на салашу,
- На постојећим салашима дозвољена је:
 - доградња постојећих објеката до 50%,
 - надоградња постојећих објеката до макс П+1,
- Изградња надземних објеката се ограничава:
 - на воћарско-виноградарске кућице и оставе за смештај воћа у воћњацима и виноградима,
 - на пољопривредне и водопривредне објекте неопходне за одрживо коришћење коридора или датог станишта (објекти сточарства на пашњацима, рибарства код рибњака и сл.), који су лоцирани и изграђени у складу са условима заштите природе,
- Изградња инфраструктуре, уз примену следећих услова:
 - трасе саобраћајница планирати најкраћим путем преко еколошких коридора или комплекса станишта од већег броја субјединица,
 - применити посебна техничко-технолошка решења која спречавају колизију и електрокуцију птица код електричних водова ниског и средњег напона;

4.4. У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта на грађевинском земљишту (грађевинско подручје насеља и грађевинско земљиште ван грађевинског подручја насеља):

- Услов за изградњу објеката је да њихове граничне вредности индикатора буке на граници идентификованих (означених) природних станишта заштићених врста са другим наменама простора не прелази 50dB (A) за дан и вече, односно 40dB (A) за ноћ, а њихово осветљавање не делује на станиште или коридор;

4.5 У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта: забрањује се:

- Примена техничких решења којима се формирају рефлектујуће површине (нпр. стакло, метал) усмерене према коридору или значајном станишту,
- Уситњавање парцела за потребе формирања грађевинског земљишта, изузев за инфраструктурне објекте примењују се следеће мере:
 - очувати проходност еколошког коридора површинских вода: забраном ограђивања појаса уз обалу или применом типова ограде које омогућују кретање ситних животиња,

- обезбедити континуитет зеленог тампон појаса између простора људских активности и коридора/станишта у ширини од 10 m код постојећих објеката, а 20 m код планираних објеката и то у складу са типом вегетације коридора/станишта. Овај појас графички приказати у планској и пројектној документацији,
 - објекте који захтевају попличавање и/или осветљење лоцирати на мин. 20 m удаљености од границе коридора/станишта;
- 4.6 У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта (пољопривредно, шумско и водно земљиште) забрањена је изградња објеката осим:
- Надземне инфраструктуре, чија траса најкраћим путем прелази преко еколошких коридора, станишта или комплекса станишта од већег броја субјединица,
 - Водопривредних објеката и њихове пратеће инфраструктуре;
- 4.7 У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта на грађевинском земљишту (насеље, радне зоне, викенд зоне, туристичко-рекреативне и сл.) услов за изградњу:
- Вештачких површина (паркинг, спортски терени и сл.) је да се на парцели формира уређена зелена површина са функцијом одржавања континуитета зеленог појаса коридора или тампон зоне станишта,
 - Саобраћајница са тврдим застором за мотониа возила (у насељима, као и приступних саобраћајница водопривредним објектима ван насеља) је примена техничких мера којима се обезбеђује безбедан прелаз за ситне животиње и смањују утицаји осветљења, буке и загађења коридора/станишта.

2.2.9. Мере заштите и уређења предела

Заштита и уређење предела је суштинска потреба за одрживи развој подручја посебне намене и треба се спроводити кроз:

- мере заштите свих заступљених типова предеоних елемената очувањем карактеристичних обележја екосистема која су проистекла из природне конфигурације;
- управљање пределом простором посебне намене поступцима којима се, из перспективе одрживог развоја, обезбеђује редовно одржавање предела, са циљем усмеравања и усклађивања промена изазваних друштвеним и економским процесима, као и процесима у животној средини и
- стварање услова за спровођење предеоне политике (општих принципа, стратегија и смерница, дефинисаних од стране надлежних органа), која омогућава предузимање одређених мера у циљу заштите, управљања и планирања предела.

Осим наведених општих и посебних услова и мера заштите природног и културног наслеђа, додатно се наводе и мере које се односе на структурирање предела и заштиту вредности предеоних елемената, а односе се на простор посебне намене:

- забрањена је изградња објеката који неповољно утичу на ваздух, воде, земљиште и шуме, изгледом, прекомерном буком или могућношћу да на други начин могу да наруше природне и остале вредности подручја, а посебно амбијенталне вредности насеља, непокретних културних добара, геоморфолошких формација и станишта биљака и животиња;
- забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност система водотока и канала;
- обавезно се морају одржавати еколошки коридори (и унутар грађевинских подручја) успостављањем континуитета зелених површина чија структура и намена подржава функције коридора;
- забрањени су радови и интервенције који могу изазвати процес водне ерозије;
- неопходно је одржавање непосредног окружења културних добара, историјских споменика и јавних чесми, обрадивог пољопривредног и шумског земљишта, водотокова и канала и земљишта уз њих, површина за рекреацију, саобраћајне инфраструктуре, и др.

2.2.10. Мере заштите и уређења непокретних културних добара

Мере заштите споменика културе и добара под претходном заштитом

За све заштићене споменике културе, као и евидентирана добра под претходном заштитом примењују се одредбе Закона о културним добрима. Власници и корисници ових објеката обавезни су да пре предузимања било каквих радова прибаве услове од Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица, на основу којих се израђује пројектна документација неопходна за радове, као и сагласност на пројектну документацију.

За споменике културе и евидентирани објекте под претходном заштитом утврђене су следеће мере заштите:

- 1) Очување оригиналног хоризонталног и вертикалног габарита, примењених материјала и конструктивног склопа.
- 2) Очување основних вредности функционалног склопа.
- 3) Очување или рестаурација изворног изгледа, стилских карактеристика, декоративних елемената и аутентичног колорита објекта.
- 4) На овим објектима се не дозвољава надоградња, али је дозвољено осавремењавање објеката у циљу бољег коришћења, што подразумева следеће интервенције, које се морају извести уз услове и под надзором надлежне установе заштите:
 - увођење савремених инсталација, под условом да се не наруше ентеријерске вредности објекта;
 - уређење поткровља могуће је само у постојећем габариту крова, са приступом из постојећег степенишног простора, али само у случају да се тиме не нарушава изворно функционално решење објекта;
 - уређење подрума могуће је остварити са приступом из постојећег степенишног простора, из неке друге просторије или из дворишта, али само у случају да се тиме не нарушавају основне вредности здања и његова стабилност (извршити претходна испитивање тла и носеће конструкције објекта).
- 5) Остали објекти на парцели не подлежу режиму главног објекта, решавају се у складу са валоризацијом, али тако да не угрозе главни објекат. Накнадно дограђени неестетски делови грађевине и неадекватни помоћни објекти са парцеле и из окружења се уклањају. Дворишни простор у свему ускладити са главним објектом. Могуће је наткривање (застакљивање) атријумских дворишних простора.
- 6) Могућа је промена намене, с тим да нове функције морају бити примерене архитектури, постојећем функционалном и конструктивном склопу објекта. Могућа је културна, едукативна, туристичка, пословна или нека слична намена у склопу пољопривреде, али без производње, у складу са условим заштите природе на подручју посебне намене.
- 7) Ажурно праћење, санација конструктивно-статичког система, кровног покривача, свих фасада, ентеријера и инсталација.

Мере заштите археолошких налазишта

За сва евидентирана археолошка налазишта на подручју посебне намене важе одредбе Закона о културним добрима, које обавезују власника/носиоца права коришћења да пре предузимања било каквих земљаних радова обезбеди посебне услове и сагласност Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица, јер се земљани радови не могу вршити без археолошког надзора, а по потреби (у зависности од значаја налазишта), морају се вршити и заштитна археолошка ископавања.

2.2.11. Мере заштите живота и здравља људи

Адекватна имплементације планских решења у области заштите животне средине, пре свега препоруке и обавеза израде студија процена утицаја пројеката на животну средину, студије утицаја на здравље људи и др. и стратешких процена планова на животну средину има важну улогу у очувању здравља људи.

Одрживо управљање животном средином је кључни фактор у сузбијању бројних болести чији су директни изазивачи фактори животне средине, пре свега антропогени утицаји и њихово синергијско дејство како са природним, како међусобних. Утицаји животне средине на здравље људи су велики, и представљају последичну реакцију, те је становништво у обухвату Просторног плана свакодневно изложено низу физичких, хемијских и биолошких агенаса, природног и антропогеног порекла.

Код нас се заштита здравља или здравствена заштита најчешће дефинише са пет нивоа мера и активности усмерених на унапређење и очување здравља, спречавање и сузбијање обољења, рано откривање болести, благовремено лечење и рехабилитацију.

Јавно здравље подстиче одговорност државе и друштва у обезбеђењу добробити за све грађане путем унапређења здравља и очувања здраве животне средине. Темељи се на промоцији здравља и примарној превенцији, а инструментализује кроз тимски и интердисциплинарни рад, мултисекторску сарадњу, као и све облике партнерства. Формулисање политике и стратегије у овој области усклађено је са препознатим функцијама јавног здравља, у складу са препорукама Светске здравствене организације.

Под појмом здравствена заштита подразумева се целокупност мера политичког, економског, правног, социокултурног, научног, социјално-медицинског, хигијенско противепидемијског и сл. Карактера, усмерених на очување и унапређење физичког, психичког и социјалног здравља сваког човека појединца и друштва, ради постизања дуговечности и потребног квалитета живота, као и обезбеђење адекватне медицинске помоћи за случај потребе. Зато здравствену заштиту дефинишемо као скуп мера превенције, лечења и вођења болести и повреда коју спроводе лекарски, сестрински и други здравствени и нездравствени професионалци и сарадници.

Израз "мере здравствене заштите" се уобичајено употребљава у опису јавних, организованих програма заштите ширих заједница и угрожених група становништва, и има призвук смишљеног, планираног и дугорочног деловања (нпр. мере у оквиру програма заштите околине, заштите радника, програма менталног здравља и сл.) .

Данас се све више употребљава и за поступке са појединцима, посебно када је у питању трајна нега:

- у оквиру терапијског плана за одређеног хроничног болесника,
- у програму рехабилитације,
- у праћењу и осигурању здравља одојчета итд.

Здравствена заштита, је организована и свеобухватна делатност друштва са основним циљем да се оствари највиши могући ниво очувања здравља грађана и породице. Здравствена заштита је све оно што једна држава или друштво (заједница) у целини, као и здравствена служба посебно, чине да заштите и побољшају здравље становништва. То могу бити разноврсне активности и мере на различитим нивоима.

Мере заштите живота и здравља људи могу се поделити у неколико кључних области дејства, према доминантном утицају у складу са законском регулативом из појединих области:

- обезбеђење безбедне и здраве околине неопходне за здравље становништва, посебно деце, кроз заштиту и очување квалитета животне средине,
- елиминисање загађења ваздуха које настаје као продукт сагоревања чврстих горива које је у вези са многим болестима,
- благовремено упозоравања и превенције од штетних ефеката дејства хемикалија које представљају потенцијални ризик за здравље људи,
- заштита здравља људи од електромагнетног зрачења,

- заштита живота и здравља људи у ванредним ситуацијама планирањем превенције и адекватним реаговањем на насталу ситуацију, чиме би се смртност и болести од последица ванредних ситуација, несрећа и избијања епидемија који су повезани са факторима ризика животне средине значајно смањили,
- заштита живота и здравља људи од последица климатских промена као глобалне опасности по здравље људи, које изазивају оштећења озонског омотача, губљење биодиверзитета и др.

Елементарне непогоде

Снаге, објекти и средства за заштиту и спасавање, као и саме мере и надлежности органа и организација заштите и спасавање регулисане су Законом о ванредним ситуацијама и пратећим подзаконским актима.

Планом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама планирају се превентивне и оперативне мере за спречавање и умањење последица елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа – удеса и катастрофа, као и снаге и средства субјеката система заштите и спасавања, њихово организовано и координирано ангажовање и деловање. План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама ради се на основу Процене угрожености. Проценом угрожености извршиће се идентификација извора (узроци) могућег угрожавања, сагледавање могућих последица, процена потреба и могућности спровођења мера и активности заштите и спасавања од елементарних непогода и других несрећа, што ће утицати на утврђивање степена концентрације физичких структура и инфраструктурних објеката на одређеном простору.

На подручју Просторног плана континуирано ће се спроводити мере заштите и одбране од елементарних непогода, које настају као последица климатских, хидролошких, орографских и сеизмичких карактеристика.

Акцидентне ситуације (удеси)

Концепција планирања и заштите простора од елементарних непогода и технолошких удеса базира се на минимизацији ризика по људско здравље и животе, природне и створене вредности, као и на санацији простора који су евидентно угрожени овим појавама. Усаглашавање националне законске регулативе са међународном, јачање институционалних капацитета за примену законских обавеза, сектора за рану најаву и одбрану, као и формирање јединствене базе о угроженим просторима, потенцијално угроженим просторима, постојећим и планираним објектима одбране, пружа основу за планирање намене простора и његовог савременог концепта развоја у складу са природним условима и ограничењима. Надлежности, обавезе, мере и начини деловања, проглашавања и управљања у ванредним ситуацијама дефинисане су Законом о ванредним ситуацијама. Одредбе овог закона односе се на израду Плана заштите од удеса и предузимање мера за спречавање и ограничавање утицаја, успостављање адекватних одговора на ванредне ситуације које су узроковане елементарним непогодама, техничко-технолошким несрећама - удесима и катастрофама.

Према подацима Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине, у посебној намени простора не постоји ни једно севесо постројење вишег и нижег реда. Севесо оператери вишег реда у непосредном окружењу подручја посебне намене су у насељу Суботица (Чантавирски пут бб), као и један комплекс оператера нижег реда "Азотара" Суботица (ул. Биково 33).

На утврђивање концепције просторног развоја утичу постојеће делатности са присутним факторима ризика, угроженост простора природним непогодама и функционална намена простора. Планирање намене и садржаја простора и имплементација мера превенције има за циљ спречавање или смањивање вероватноће настанка удеса и могућих последица, а организују се и спроводе на основу процене ризика и последица од удеса. Ове мере се односе на:

- адекватно просторно планирање и зонирање насеља (подразумева одређивање зона заштите, удаљености опасних активности од насеља, дислокацију постојећих ризичних садржаја, планирање одговарајућих садржаја у циљу спречавања ширења последица од потенцијалних удеса, итд.);
- специфичне услове за изградњу објеката и инфраструктуре са повећаним ризиком од удеса;
- израду анализе ризика од удеса и давање мишљења и сагласности на њих;
- избор и примену технологија чијом се експлоатацијом мање загађује животна средина и обезбеђује већи степен заштите од потенцијалног загађења;
- благовремено отклањање свих уочених техничко-технолошких недостатака;
- утврђивање траса транспорта опасних материја изван насељених места.

Постројења у којем се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних (у даљем тексту: севесо постројење), регулисана су Законом о заштити животне средине и другим подзаконским актима, на основу чега се одређује обавеза израде Политике превенције удеса, Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса, прописује се листа опасних материја и њихове количине и критеријуми за одређивање врсте документа које израђује оператер севесо постројења, односно комплекса у коме се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна једна или више опасних материја. Локална самоуправа је у обавези да, на основу Плана заштите од удеса оператера, који се налазе на територији те локалне самоуправе, изради План заштите од удеса локалне самоуправе (екстерни План заштите од удеса), чији је садржај и методологија израде уређена Законом о ванредним ситуацијама. Повредиви објекти јесу они који се налазе на 1000 метара од граница севесо постројења.

Заштита простора од ванредних ситуација врши се у складу са одредбама Националне стратегије заштите и спасавања у ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС", број 86/11), Закона о ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС", бр. 111/09, 92/11 и 93/12), Уредбе о садржају и начину израде планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама ("Службеном гласнику РС", бр. 8/11), Правилника о начину израде и садржају плана заштите од удеса ("Службеном гласнику РС", бр. 82/12), Правилника о садржини политике превенције удеса и садржини и методологији израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса ("Службеном гласнику РС", бр. 41/10) и др.

Ради заштите од земљотреса, обавезно је строго поштовање прописаних услова који се односе на индекс изграђености парцеле, густину насељености, систем изградње објеката и др. Такође, мере заштите од земљотреса су правилан избор локације за градњу објеката, примена одговарајућег грађевинског материјала, начин изградње, спратност објеката и др. Код изградње нових објеката потребна је примена важећих законских прописа за пројектовање и градњу објеката на сеизмичким подручјима.

Ради заштите од пожара, поред урбанистичких, потребно је примењивати и грађевинско-техничке мере заштите од пожара у складу са прописима о изградњи објеката, прописима и мерама заштите од пожара код електроенергетских и гасних инсталација и објеката, прилагођавање природних водотокова и уређење сталних црпилишта воде за потребе гашења пожара.

Заштита пољопривредног земљишта од пожара врши се применом мера заштите које прописују општине, у складу са Законом о пољопривредном земљишту. Заштита шума обухвата спровођење мера за њихово уређење и очување, као и за спречавање појаве пожара као што су: обнова шума уношењем аутохтоних врста дрвећа (лишћара), санација и ревитализација угрожених и деградираних делова, израда карте шума по степену угрожености од пожара, планирање мера за борбу против потенцијалних изазивача пожара, планирање мера биолошко-техничке заштите шума, изградња шумских путева и заштитних просека у складу са програмом предузећа која газдују овим природним добрима, одређивање локација на природним водотоцима за уређење сталних црпилишта воде за потребе гашења пожара (дефинише се у Плановима заштите од пожара које израђују предузећа која газдују овим природним добрима).

На подручју Просторног плана, у оквиру посебне намене налази се 3 (три) противградне станице, са којих се током сезоне одбране од града испаљују противградне ракете. У пречнику од 100 m од противградних станица није дозвољена градња нових објеката без сагласности Републичког хидрометеоролошког завода Србије.

2.2.12. Уређење простора од интереса за одбану земље

Коришћење и уређење простора од интереса за одбрану земље урађено је у складу са условима добијеним од Министарства одбране Републике Србије, који су уграђени у овај Просторни план. У обухвату Просторног плана, осим перспективних војних објеката, налазе се и објекти Војске Србије који су део Мастер плана. Мастер план обухвата списак непокретности које нису неопходне за функционисање Војске Србије, а који се стављају у функцију прибављања неопходних средстава за спровођење реформе система одбране и побољшање материјалног положаја Војске Србије. У Просторном плану је за ове непокретности дефинисана одређена намена – визиторски центар и еко камп. Спровођење намене дефинисане Просторним планом и изградња објеката могу се реализовати тек након регулисања својинских односа у складу са одредбама Закона о средствима у својини Републике Србије ("Сл. Гласник РС" бр. 53/95, 3/96, 54/96 и 32/97), а у поступку пред Републичком дирекцијом за имовину Републике Србије. За комплексе који се налазе у Мастер плану је дефинисано да приоритет у поступку преноса права јавне својине над непокретностима има јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе и други корисници средстава у својини Републике Србије.

Циљ усаглашавања просторног развоја са потребама одбране је стварање услова за деловање цивилне заштите становништва и заштиту материјалних и природних ресурса у случају ратних дејстава. Применом законске регулативе за планирање и уређење простора од интереса за одбрану земље, стварају се просторни услови за функционисање цивилне заштите становништва.

У случају непосредне ратне опасности и у рату, све мере цивилне заштите (заштита људи и материјалних добара, померање становништва, збрињавање становништва и др.), спроводиће се у складу са Законом о ванредним ситуацијама и прописима који регулишу ову област. У складу са Законом о ванредним ситуацијама ради заштите од елементарних непогода и других несрећа, органи локалне самоуправе, привредна друштва и друга правна лица, у оквиру својих права и дужности, дужна су да обезбеде да се становништво, односно запослени, склоне у склоништа и друге објекте погодне за заштиту. Склањање људи, материјалних и културних добара обухвата планирање и коришћење постојећих склоништа, других заштитних објеката, прилагођавање нових и постојећих комуналних објеката и подземних саобраћајница, као и објеката погодних за заштиту и склањање, њихово одржавање и коришћење за заштиту људи од природних и других несрећа. Приликом коришћења склоништа за мирнодопске потребе, не могу се вршити адаптације или реконструкције које би утицале или би могле утицати на исправност склоништа, нити се склоништа могу користити у сврхе које би погоршале њихове хигијенске и техничке услове.

Ближе прописе о начину одржавања склоништа и прилагођавања комуналних, саобраћајних и других подземних објеката за склањање становништва, доноси министар. Као други заштитни објекти користе се подрумске просторије и друге подземне просторије у стамбеним и другим зградама, прилагођене за склањање људи и материјалних добара. Приликом изградње стамбених објеката са подрумима, над подрумским просторијама гради се ојачана плоча која може да издржи урушавање објекта.

IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР И УЧЕСНИЦИ ПЛАНА

Имајући у виду захтеве заштите и одрживог развоја, а сходно националном законодавству, доброј пракси и поштовању европских препорука, предложен је оквир примене Просторног плана као подручја на ком су поред заштите природе и еколошких коридора препоручени одрживи развој водопривреде, туризма, пољопривреде и осталих компатибилних активности.

Кључни учесници у остваривању Просторног плана су, у складу са својим надлежностима и делокругом рада органи и институције на националном, регионалном и локалном нивоу, уз поштовање међународних обавеза.

Кључни учесници на *републичком нивоу* управљања су министарства са одговарајућим дирекцијама и управама надлежним за послове заштите природе, заштите животне средине, културе, туризма, урбанизма и просторног планирања, инфраструктуре, енергетике, економије и регионалног развоја, финансија, пољопривреде, шумарства, водопривреде, као и агенција надлежна за просторно планирање; јавна предузећа надлежна за послове водног и путног-друмског саобраћаја, водопривреде, шумарства, електропривреде и телекомуникација. У остваривању Просторног плана одговарајуће учешће узеће и министарства надлежна за послове привреде, економске сарадње са иностранством, здравља, социјалне политике, просвете, омладине и спорта и др.

Кључни учесници на *покрајинском/регионалном нивоу* управљања су Влада Војводине, покрајински секретаријати, ЈВП "Воде Војводине", ЈП "Војводинашуме", Покрајински завод за заштиту природе, Покрајински завод за заштиту споменика културе, Регионалне привредне коморе и развојне агенције.

На *локалном нивоу* управљања у остваривању Просторног плана одговарајуће учешће узеће и локалне самоуправе у обухвату, месне заједнице, општинска јавна комунална предузећа, општинске дирекције за урбанизам и грађевинско земљиште и друге дирекције, агенције, установе и туристичке организације и пољопривредно-туристичких задруга с подручја Просторног плана.

2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ И СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Сва планска документа чије је доношење у надлежности јединице локалне самоуправе, а чији делови представљају подручје посебне намене у оквиру Просторног плана, морају се усагласити у посебној намени са овим Просторним планом. При усаглашавању планских докумената чије је доношење у надлежности јединице локалне самоуправе, не може се мењати подручје посебне намене. До усаглашавања ових планских докумената, за подручје посебне намене се примењују правила уређења и грађења из овог Просторног плана.

За подручје обухвата Просторног плана које је ван подручја посебне намене, примењују се важећи просторни и урбанистички планови чије је доношење у надлежности јединице локалне самоуправе.

При изради урбанистичких планова за насељена места која су у обухвату Просторног плана:

- Ограничити ширење грађевинских подручја насеља у окружењу подручја посебне намене, а границе насеља усагласити са границама заштићених подручја, режимима њихове заштите и заштитним зонама, поштујући важеће уредбе о заштити;
- За делове насеља која су на простору заштићених подручја и њихових заштитних зона, применити мере заштите из важећих уредби о заштити и мере заштите надлежне институције за заштиту природе;
- Кроз израду генералног урбанистичког плана за насеља Суботица-Палић, спровести измену границе дела грађевинског подручја насеља Суботица (ГП Суботица-Палић до 2020., "Службени лист општине Суботица", бр. 16, 17 и 26 /06), како би се смањило утицај на ПИО "Суботичка пешчара", режим III степена заштите.

2.2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ПРОСТОРА

Овим Просторним планом за подручје посебне намене простора се прописује обавезна израда плана детаљне регулације, тамо где је неопходно дефинисати грађевинско земљиште, односно тамо где је неопходно разграничити јавно од осталог грађевинског земљишта. При изради планова детаљне регулације планиране садржаје усагласити са мерама заштите, које су прописане важећим уредбама и условима надлежне институције за заштиту природе.

2.2.1. Едукативно-спортско-рекреативни и туристички локалитети

У подручју посебне намене планирани су следећи едукативно-спортско-рекреативни и туристички локалитети:

- Излетиште на локалитету "Тресетно језеро" (планирани садржаји су: камп, ресторан, санитарни чвор, дрвени молови за прилаз води и пецање - спортски риболов, вртни мобилијар, зелене површине према језеру, паркинг простор и приступни пут...);
- Туристичко-спортско-рекреативни локалитет на Келебијском језеру (планирани садржаји су: спортски терени, ресторан, санитарни чвор, плажа, дрвени молови за прилаз води и пецање - спортски риболов, партерно уређење, вртни мобилијар, зелене површине према насељу Келебија, паркинг простор и приступни пут, стаза за јахање...);
- Визиторски центар "Палић-Лудаш" (планирани су: садржаји везани за едукацију, паркинг простор и приступни пут, као и дефинисање коришћења простора у функцији заштите природе...);
- Локалитет културног туризма "Буцак" (планирани садржаји су: објекат за информациони центар и изложбени простор, уређење простора око археолошког налазишта, паркинг простор и приступни пут, партерно уређење, зелене површине...);
- Локалитет за спорт и рекреацију у насељу Шупљак (планирани садржаји су: спортски терени, еко камп, паркинг простор, плажа, дрвени молови за прилаз води, партерно уређење, вртни мобилијар...);
- Локалитет "Переш" за спорт и рекреацију у близини насеља Носа (планирани су: спортско-рекреативни терени, санитарни чвор, партерно уређење, приступни пут и бициклистичка стаза, зелене површине према СРП "Лудашко језеро" и заштитно зеленило, као и дефинисање - разграничење и уређење постојећег комплекса Фабрике амбалаже);

За наведене локалитете обавезна је израда плана детаљне регулације, уз прибављање услова надлежних институција и предузећа у чијој је надлежности њихово издавање, као и поштовање смерница дефинисаних овим Просторним планом:

- Могу се градити садржаји у функцији спорта, рекреације и различитих видова туризма, као што су: излетнички, спортско-рекреативни, едукативни, културно-манifestациони, ловни, риболовни, еколошки и етно туризам;

- Дозвољена је изградња најразноврснијих објеката, као што су: излетишта, стрелишта, јахалишта, голф терени, купалишта, језера за спортски риболов, школе у природи, уметничке колоније, летење позорнице, као и кампови, хостели, ресторани и слични садржаји;
- Комплекс мора бити опремљен неопходном саобраћајном, водном, енергетском и електронском комуникационом инфраструктуром, а архитектонска обрада планираних објеката може се третирати слободно, са циљем да се уклопе у околни пејзаж;
- Режији коришћења морају да буду такви да осигурају земљиште од појаве ерозивних и др. негативних процеса и поремећаја, а уз услове и сагласности надлежних предузећа и установа за заштиту;
- Све површине намењене јавном коришћењу морају бити изграђене у складу са потребама хендикепираних лица и лица са посебним потребама;
- Основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.

2.2.2. Нови радни комплекси

У предеоној целини остала посебна намена је могућа изградња нових радних комплекса, уз стриктно поштовање мера заштите на стаништима заштићених и строго заштићених врста и еколошким коридорима са заштитним зонама.

За формирање новог радног комплекса, при чему се мења намена земљишта из пољопривредног у грађевинско, је обавезна израда плана детаљне регулације уз прибављање услова надлежних институција и јавних предузећа у чијој је надлежности њихово издавање, као и поштовање смерница дефинисаних овим Просторним планом:

- У склопу радног комплекса могућа је изградња најразличитијих производних и пословних садржаја, али превасходно објеката, односно делатности које у погледу простора, саобраћаја, инфраструктурне опремљености или радног процеса, не угрожавају стање животне средине;
- Сваки радни комплекс мора имати довољно простора за потребе одвијања производног процеса, одговарајућу комуналну инфраструктуру и мора задовољити противпожарне услове и услове заштите животне средине;
- Радни комплекси морају имати: приступни пут са тврдом подлогом до јавног пута и бити снабдевени инфраструктуром и инсталацијама неопходним за производни процес; загађене отпадне воде морају се претходно пречистити пре испуштања у природне реципијенте; неорганички отпад мора се одвозити на одговарајуће депоније, а органички на даљу прераду;
- У оквиру радног комплекса могу се градити: пословни објекти, производни, складишни, економски, услужни, објекти инфраструктуре и слично;
- Основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са одређеним технолошким процесом и законском регулативом, која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.

2.2.3. Саобраћајна инфраструктура

ПДР-е за планирани пут регионалног значаја, планиране општинске и приступне путеве

Планиране капацитете државног пута – пута регионалног значаја као и планираних општинских путева потребно је осим у складу са основним Законом о планирању и изградњи, израдити и у складу са Законом и Прописима који ближе регулишу проблематику пројектовања и изградње саобраћајница.

Осим резервације простора за коридоре предметних саобраћајних капацитета, основне смернице за пројектовање и изградњу обилазница државних путева директно су везане за обезбеђивање одговарајућих геометријских и елемената пута и путних објеката, као и за одговарајућа решења одводњавања, заштите животне средине и односа према комуналној и осталој инфраструктури (зоне укрштања и решења истих). Уколико није обезбеђен одговарајући простор/парцеле за реализацију приступних путева до локалитета, потребна је израда урбанистичког плана.

Трасе саобраћајница треба планирати оптималним путем преко еколошких коридора или комплекса станишта од већег броја субјединица у појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта, изузев у грађевинском подручју насеља.

Такође потребно је прибавити посебне услове заштите природе за примену одговарајућих техничких решења којима се обезбеђује безбедно кретање животиња уз еколошки коридор за израду техничке документације приликом:

- изградње саобраћајница које се укрштају са еколошким коридорима и
- изградње мостова.

Табела 20. ПДР за гранични друмски прелаз Бачки Виногради

име	изграђеност	тип	путни правац
Бачки Виногради (Р.Србија) /Ashothalom (Р.Мађарска)	делимично изграђен ¹⁰	друмски/путни	ДП IIа реда бр.101

Гранични прелаз су намењен искључиво путничком саобраћају, па је сходно томе потребно инфраструктурно и капацитивно опремање за путничке саобраћајне токове који се очекују.

У оквиру комплекса граничног прелаза сви планирани садржаји треба да су усклађени са потребама активних корисника (МУП, Управа Царине). Уз садржаје активних корисника МУП-а, УЦ-а предвидети и минимално неопходне пратеће садржаје: АМС-а (ауто-мото савез), банка, пошта, шпедиција. У простору комплекса предвидети и потребан број јавних тоалета за потребе путника, као и одговарајући санитарно – хигијенски објекат (дезобаријера).

За правилну поставку диспозиције садржаја неопходно је установити функционално-технолошке и хигијенско-техничке услове за рад и боравак свих запослених и ускладити их са важећим стандардима примењујући савремена техничка решења, одговарајуће капацитете и функционалну унутрашњу организацију просторија у објектима са службеним, пратећим, техничким и осталим садржајима, притом уводећи потребне инсталације, визуелну контролу комплекса, међусобне везе радних места у објектима итд. За поставку комплекса граничног прелаза с обзиром на потребне инфраструктурне и остале садржаје потребно је обезбедити простор оквирне површине од око 2 - 3 ha.

2.2.4. Водопривредна инфраструктура

ПДР за водозахват

За планирано извориште, реализација ће се вршити на основу плана детаљне регулације, уз поштовање следећих смерница:

- У складу са условима и правилима надлежних институција и јавних предузећа, дефинисати обухват Плана и физичке карактеристике простора за изградњу у погледу габарита и опремљености потребном саобраћајном и комуналном инфраструктуром;

¹⁰ Овај гранични прелаз је отворен 16.05.2013 год. као део IPA пројекат SER i HUN, са минималним садржајима и ограниченим режимом функционисања, као алтернатива ГП-а Хоргош и Келебија. За комплетно опремање потребно је израдити одговарајући ПДР-е и пратећу техничку документацију.

- Основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати конкретни садржаји.

У оквиру планираног извориште за снабдевање водом за пиће и за санитарно-хигијенске потребе, одредити зоне санитарне заштите дефинисане Законом о водама и Правилником о начину одређивања и одржавања санитарне заштите изворишта за водоснабдевање.

Смернице за израду планова детаљне регулације за канале

За нове мелиоративне канале, реализација ће се вршити на основу плана детаљне регулације, уз поштовање следећих смерница:

- У складу са условима и правилима надлежних институција и јавних предузећа, дефинисати обухват плана и физичке карактеристике простора за изградњу, у погледу габарита и опремљености потребном инфраструктуром;
- Основни урбанистички показатељи и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује.

2.2.5. Електроенергетска инфраструктура

ПДР за преносне водове (400 kV и 110kV)

- Далековод пројектовати и градити на основу Правилника о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона 1 kV до 400 kV ("Службени лист СФРЈ", бр. 65/88 и "Службени лист СРЈ", бр. 18/92);
- Далековод се може градити на пољопривредном, шумском и водном земљишту у складу са Законом о енергетици;
- Око надземних водова 400 kV и 110 kV обезбедити заштитне коридоре за несметано функционисање електроенергетског објекта, а такође безбедно функционисање осталих објеката;
- На местима укрштања далековода са осталом инфраструктуром морају се поштовати услови надлежних предузећа имаоца инфраструктуре и технички прописи.

Соларне електране

За соларне електране, као засебни комплекси, ванграђевинског подручја насеља, реализација ће се вршити на основу плана детаљне регулације, уз поштовање следећих смерница:

- Могу се градити садржаји у функцији енергетског производног објекта-соларне електране: соларни колектори, трансформаторско и разводно постројење, пословни објекат, високонапонски надземни и средњенапонски подземни водови;
- Комплекс опремити инфраструктуром коју захтева ова врста енергетског објекта;
- Основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.

Ветроелектране

За ветроелектране ван грађевинског подручја насеља реализација ће се вршити на основу плана детаљне регулације, уз поштовање следећих смерница:

- Парк ветрогенератора се може градити ван насеља и мин. 500 m од станишта/коридора, на пољопривредном земљишту уз сагласност надлежног министарства за пољопривреду, на основу плана детаљне регулације;
- Могу се градити садржаји у функцији енергетског производног објекта-ветрогенератора: стубови за ветрогенераторе, трансформаторско и разводно постројење, пословни објекат, високонапонски надземни и средњенапонски подземни водови;

- Комплекс по потреби опремити инфраструктуром коју захтева ова врста енергетског објекта;
- Основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.
- Стуб на који се поставља ветроелектрана, градити као слободностојећи у складу са законским условима и прописима који важе за изградњу таквих објеката;
- Парк ветроелектрана се може градити на пољопривредном земљишту уз добијање сагласности надлежног Министарства за пољопривреду, трговину, шумарство и водопривреду;

Енергетски производни објекти (биомаса, биогаз, комунални отпад, геотермална енергија и др.)

За енергетске производне објекте обновљивих извора енергије (биомаса, биогаз, комунални отпад, геотермална енергија и др.), као засебни комплекси ванграђевинског подручја насеља, реализација ће се вршити на основу плана детаљне регулације, уз поштовање следећих смерница:

- Могу се градити садржаји у функцији енергетског производног објекта: објекат који производи енергију (топлотну, електричну), пословни објекат, високонапонски надземни и средњенапонски подземни водови, трансформаторско и разводно постројење;
- Комплекс по потреби опремити неопходном инфраструктуром, а архитектонска обрада планираних објеката у комплексу трафостанице 400/X kV или 110/x kV и инфраструктурне мреже по условима за ову врсту објеката из овог Просторног плана;
- Основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.

Траснсформаторска постројења 400/x kV и 110/x kV

- Могу се градити садржаји у функцији енергетског објекта: пословни објекат, високонапонски и средњенапонски водови, трансформаторско и разводно постројење и др;
- Комплекс по потреби опремити неопходном инфраструктуром;
- Основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.

Табела 21. Спровођење Просторног плана у оквиру посебне намене простора^{11 12}

ПРЕД. ЦЕЛИНЕ	ПОСЕБНА НАМЕНА ПРОСТОРА	ОСНОВНА И ПОСЕБНА НАМЕНА ПРОСТОРА	СПРОВОЂЕЊЕ У ПОСЕБНОЈ НАМЕНИ				
			ДИРЕКТНА ПРИМЕНА	УРБАНИСТИЧКИ ПРОЈЕКАТ	ПЛАН ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ	СПРОВОЂЕЊЕ ППО КАЊИЖА И ППГ СУБОТИЦА УЗ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	
ЗАШТИТНА ПОДРУЧЈА	ПИО"СУБОТИЧКА ПЕШЧАРА"	Пољопривредно, шумско, водно –Лок. "Мајдан"	•				
		Грађ. Локал. "Старо стрелиште"		•			
		Грађ. Локал. "Тресетно језеро" и водозахват			•		
		Грађ. Инфраструктурни комплекси	•				
	СРП"ЛУДАШКО ЈЕЗЕРО"	Пољопривредно, водно	•				
		Пољоп., водно-заштитни појасеви зеленила			•		
		Грађев. - Визиторски "Палић-Лудах"			•		
		- Локалитет "Буџак" - Центар "Шупљака" - Локалитет "Переш"					
	СРП"СЕЛЕВЕЊСКЕ ПУСТАРЕ"	Пољопривредно, шумско, водно	•				
		Шумско-Лок. "Шумарска кућа"	•				
ЗАШТИТНЕ ЗОНЕ ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА	ПИО"СУБОТИЧКА ПЕШЧАРА"	Пољопривредно, шумско, водно	•				
		Водно и грађ. - Лок."Келебиско језеро"			•		
		Грађ. - зона ретког становања и викенд зоне	•				
		Грађевинско - инфраструктурни комплекси	•				
	СРП"ЛУДАШКО ЈЕЗЕРО"	Пољопривредно, шумско, водно	•				
		Грађевинско - инфраструктурни комплекси	•				
		СРП"СЕЛЕВЕЊСКЕ ПУСТАРЕ"	Пољопривредно, шумско, водно	•			
			Грађев. - Лок."Агропрестиж" - Лок. "Темпломпарт" - Лок. "Хоргошка чарда"		•		
ОСТАЛА ПОСЕБНА НАМЕНА	ЗОНА УТИЦАЈА НА ЗАШТИЋЕНА ПОДРУЧЈА	Пољопривредно, шумско, водно	•				
		Грађ. - Лок."Пећарошко језеро" - трансфер станица - Фарма "Габрић"		•			
		-гранични прелаз Бачки Виногради -нови радни комплекси			•		
		-салашарска насеља, -радне зоне и појединачни комплекси	•				
		Грађ.подр.насеља Б.Виногради и М. Пијаце				•	

11 - Осим на подручјима посебне намене где ће се спроводити други ПППН;

- Осим постојеће и планиране саобраћајне и остале линијске инфраструктуре на територији локалних самоуправа, која ће се реконструисати/градити на основу просторних планова ј. л.с. (поглавље Просторног плана IV/1./1.4.);

12 - Остала инфраструктура за прикључење објеката на инфраструктуру на локалитетима на подручју посебне намене, постојећи енергетски објекти и комплекси, као и енергетски објекти у оквиру других садржаја, ће се реконструисати/градити на основу услова из овог Просторног плана (поглавље Просторног плана IV/1./1.4./1.4.1.-1-4.5.);

- У случају потребе дефинисања регулације за претходне садржаје, као и за планиране енергетске и инфраструктурне комплексе који ће се градити као засебна целина, обавезна је израда плана детаљне регулације на основу смерница из овог Просторног плана (поглавље Просторног плана V/2./2.2./2.2.3.-2.2.5.);

3. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину је урађен у складу са одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС" бр. 135/04 и 88/10), а за потребе израде предметног Просторног плана.

Чланом 5. Закона о стратешкој процени, „стратешка процена врши се за планове, програме, основе и стратегије (у даљем тексту: планови и програми) у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, електронских комуникација, туризма, очувања природних станишта и дивље флоре и фауне, којима се успоставља оквир за одобравање будућих развојних пројеката одређених прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину.“

За наведене планове и програме којима је предвиђено коришћење мањих површина на локалном нивоу или у случају мањих измена планова и програма које не захтевају прописани поступак усвајања, као и за планове и програме који нису наведени у претходном пасусу, одлуку о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана и програма ако, према критеријумима прописаним овим законом, утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

„Министар надлежан за послове заштите животне средине, ближе утврђује листе планова и програма за које је обавезна стратешка процена утицаја на животну средину и листе планова и програма за које се може захтевати стратешка процена утицаја на животну средину.“

Чланом 7. Закона дефинисано је да се „Стратешка процена утицаја на животну средину ради на основу нивоа, врсте, циљева и садржаја плана или програма.

Ако је план или програм саставни део одређене хијерархијске структуре, стратешка процена утицаја на животну средину, ради се у складу са смерницама стратешке процене утицаја на животну средину плана или програма вишег хијерархијског нивоа.“

За планове нижег реда, у складу са чланом 9. Закона о стратешкој процени утицаја „Одлуку о изради стратешке процене доноси орган надлежан за припрему плана и програма по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за послове заштите животне средине и других заинтересованих органа и организација.“

4. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Чланом 3. Закона о процени утицаја на животну средину дефинисано је да су "Предмет процене утицаја пројекти који се планирају и изводе, промене технологије, реконструкције, проширење капацитета, престанак рада и уклањање пројеката који могу имати значајан утицај на животну средину.

Предмет процене утицаја су и пројекти који су реализовани без израде студије о процени утицаја, а немају одобрење за изградњу или се користе без употребне дозволе (у даљем тексту: процена утицаја затеченог стања).

Процена утицаја врши се за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водопривреде, управљања отпадом и комуналних делатности, као и за пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра.“

У складу са наведеним Законом и одредбама Уредбе о утврђивању Листе пројеката, за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката, за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр.114/08) инвеститори су дужни да се обрате, пре подношења захтева за издавање одобрења за изградњу објеката са Листе II, надлежном органу. Надлежни орган ће одлучити о потреби израде студије о Процени утицаја на животну средину, односно донети Решење о потреби изради или ослобађању од израде студије.

Поступак процене утицаја треба спровести по фазама у поступку процене утицаја, како је то прописано поменутиим Законом. Начелни садржај студије о Процени утицаја на животну средину прописан је чланом 17. поменутог Закона, а егзактан обим и садржај студије се одређује одговарајућим решењем од стране надлежног органа.

V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Успостављање система мониторинга један је од приоритетних задатака како би се све предложене мере заштите животне средине у Просторном плану могле успешно имплементирати у планском периоду.

Чланом 17. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10), програм праћења стања животне средине у току спровођења Просторног плана садржи нарочито:

1. опис циљева плана и програма;
2. индикаторе за праћење стања животне средине;
3. права и обавезе надлежних органа; и
4. поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја;
5. друге елементе у зависности од врсте и обима плана.

Законом о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04, 36/09 и 72/09) дефинисано је да Република односно јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обезбеђује континуалну контролу и праћење стања животне средине, у складу са овим и посебним законима.

Према члану 69. наведеног Закона, циљеви Програма праћења стања животне средине су:

- Обезбеђење мониторинга;
- Дефинисање садржине и начина вршења мониторинга;
- Одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга;
- Дефинисање мониторинга загађивача;
- Успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача, и
- Увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају извештаја о стању животне средине.

1. ОПИС ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Полазећи од посебне намене и специфичности подручја Просторним планом су дефинисани циљеви који су током израде Стратешке процене разматрани и анализирани у односу на дефиниране Индикаторе и циљеве саме стратешке процене.

Циљеви Просторног плана су:

- Заштита и одрживо коришћење свих природних вредности кроз заштиту предела, заштићених подручја и природних ресурса;
- Заштита, рационално коришћење и унапређење стања пољопривредног и шумског земљишта, вода и популације флоре и фауне;
- Дефинисање начина коришћења грађевинског подручја у границама посебне намене у складу са условима заштите природе;
- Постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и са потребама дугорочног социјалног и економског развоја;
- Обезбеђење просторних услова за реализацију концепта трајно одрживог (уравнотеженог) развоја подручја, као дела интегралног управљања у оквиру целокупног система заштите животне средине;
- Обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања.

2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Мониторинг стања животне средине се врши систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине, које обухвата праћење природних фактора, односно промене стања и карактеристика животне средине.

Имајући у виду дефинисане посебне циљеве, врши се избор одговарајућих индикатора у изради стратешке процене, на основу којих се врши оцењивање планских решења, са становишта могућих негативних утицаја на животну средину, и предлог минимизације или елиминација и утврђивање неповољних утицаја.

Предлог индикатора за праћење стања животне (који се односе на ваздух, воду, земљиште, буку и биодиверзитет) предлаже се на основу дефинисаних циљева стратешке процене:

1. Број дана са прекорачењем ГВЕ за суспендоване честице, SO_x, NO_x
2. Саобраћајно опретећење на аутопуту и државним путевима I реда
3. Годишње количине исцрпљене подземне и површинске воде, апсолутно и као део од укупне обновљиве количине воде (m³, %)
4. Потрошња воде по секторима (домаћинства, индустрија, пољопривреда)- % од укупно исцрпљене воде
5. % домаћинства прикључен на водовод и канализацију
6. % отпадних вода које се пречишћавају
7. Присуство фекалних бактерија у води за пиће (%)¹³
8. БПК₅ у водотоцима (mg/l кисеоника потрошеног у 5 дана, на константној температури од 20°C)
9. Промена намене земљишта (%)
10. ha (%) санираних и рекултивисаних подручја
11. Квалитет пољопривредног и непољопривредног земљишта
12. употреба минералних ђубрива (kg/ha)
13. Употреба пестицида (t активне материје пестицида на 10km² пољопривредног земљишта)
14. Површине под природним пределима
15. Удео шумског земљишта у укупном земљишту (%)
16. % заштићених природних добара на територији АПВ у односу на укупну површину
17. Површине под изабраним значајним екосистемима (km² или ha) одабраних врста екосистема

¹³ Према упутствима СЗО за квалитет воде за пиће

18. Учешће броја угрожених врста у укупном броју врста (%)
19. Број идентификованих и регистрованих објеката геонаслеђа
20. Стварање отпада (t/становнику)
21. Стварање опасног отпада (t /јединици БДП)
22. Количина отпада који се подвргава третману (%)
23. Удео потрошње електричне енергије, гаса и ОИЕ у енергетске сврхе
24. Потрошња енергије по глави становника (GJ/становнику или toe (тона еквивалентне нафте) по становникудај му
25. Рационална експлоатација минералних сировина (т/год или %))
26. Учешће обновљивих извора енергије у укупној потрошњи енергије (%)
27. Интензитет туризма.

3. ЗАКОНСКИ ОКВИР

Програм праћења стања животне средине обухваћен је следећим правним актима:

- Законом о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др.закон у 43/11-УС);
- Законом о заштити ваздуха ("Службени гласник РС", бр. 36/09);
- Закон о шумама ("Службени гласник РС" бр. 30/10 и 93/12);
- Закон о шумама ("Службени гласник РС" бр. 46/91, 83/92, 53/93-др.закон, 54/93, 60/93-исправка, 67/93-др. закон, 48/94-др.закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредби чл. 9. до 20.);
- Законом о пољопривредни и руралном развоју ("Службени гласник РС", бр. 41/09 и 10/13-др. закон);
- Закон о пољопривредном земљишту ("Службени гласник РС", бр. 62/06, 65/08-др. закон и 41/09);
- Законом о потврђивању Оквирне конвенције Уједињених нација о промени климе ("Службени лист СРЈ-Међународни уговори", бр. 2/97);
- Закон о министарствима ("Службени гласник РС", бр. 44/14);
- Законом о потврђивању Кјото протокола уз Оквирну конвенцију Уједињених нација о промени климе ("Службени гласник РС-Међународни уговори", бр. 88/07);
- Законом о ратификацији Конвенције о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима ("Службени лист СФРЈ-Међународни уговори", бр. 11/86);
- Законом о заштити од буке у животној средини ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10);
- Законом о потврђивању Базелске Конвенције и прекограничном кретању опасних отпада и њиховом одлагању ("Службени лист СРЈ - Међународни уговори", бр. 2/99);
- Законом о заштити природе ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10 и 91/10-испр);
- Законом о водама ("Службени гласник РС", бр. 30/10 и 93/12);
- Закон о водама ("Службени гласник РС",бр.46/91,53/93,53/93-др.закон,67/93-др. Закон,48/94-др.закон,54/96,101/05-др.закон,престао да важи осим одредаба чл.81 до 96.);
- Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 88/11);
- Законом о амбалажи и амбалажном отпаду ("Службени гласник РС", бр. 36/09);
- Законом о управљању отпадом ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10);
- Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха ("Службени гласник РС", бр. 11/10, 75/10, 63/13);
- Уредбом о утврђивању критеријума за одређивање статуса угрожене животне средине и приоритета за санацију и ремедијацију ("Службени гласник РС", бр. 22/10);
- Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух ("Службени гласник РС", бр. 71/10 и 6/11-испр);
- Уредбом о методологији за прикупљање података за Национални инвентар емисије гасова са ефектом стаклене баште ("Службени гласник РС", бр. 81/10);
- Уредбом о класификацији вода ("Службени гласник СРС", бр. 5/68);

- Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних hazardних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање ("Службени гласник РС", бр. 24/14);
- Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини ("Службени гласник РС", бр. 75/10);
- Уредбом о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма ("Службени гласник РС", бр. 88/10);
- Уредба о производима који после употребе постају посебни токови отпада, обрасцу дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњег извештаја, начину и роковима достављања годишњег извештаја, обвезницима плаћања накнаде, критеријумима за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде ("Службени гласник РС", бр. 54/10, 86/11, 15/12 и 3/14);
- Правилником о хигијенској исправности воде за пиће ("Службени лист СРЈ", бр. 42/98 и 44/99);
- Правилником о заштити строго заштићених и заштићених дивљих биљака, животиња и гљива ("Службени гласник РС", бр. 5/10 и 47/11);
- Правилником о граничним вредностима емисије, начину и роковима мерења и евидентирања података ("Службени гласник РС", бр. 30/97 и 35/97-исправка);
- Правилником о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду, са упутством за његово попуњавање ("Службени гласник РС", бр. 95/10);
- Правилником о опасним материјама у водама ("Службени гласник РС", бр. 31/82);
- Правилником о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода ("Службени гласник РС", бр. 47/83 и 13/84-исправка);
- Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада ("Службени гласник РС", бр. 56/10);
- Правилником о врстама амбалаже са дугим веком трајања ("Службени гласник РС", бр. 70/09);
- Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања ("Службени гласник РС", бр. 23/94);
- Правилником о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке ("Службени гласник РС", бр. 72/10);
- Правилником о методологији за одређивање акустичких зона ("Службени гласник РС", бр. 72/10);
- Правилником о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања као и методологија за врсте, начине и рокове прикупљања података ("Службени гласник РС", бр. 91/10 и 10/13);
- Правилником о садржини и методама израде стратешких карата буке и начину њиховог приказивања јавности ("Службени гласник РС", бр. 80/10);
- Правилником о методологији за израду акционих планова ("Службени гласник РС", бр. 72/10);
- Правилником о садржају планова квалитета ваздуха ("Службени гласник РС", бр. 21/10);
- Директива 2001/80/ЕС о ограничењу емисија одређених загађујућих материја у ваздуху из великих ложишта; (Direktive of the European Parliament and of the Council of 23 oktober on the limitation of emissions of certain pollutants into the air from large combustion plants);
- Директива 2001/81/ЕС о националним квотама емисија за одређене загађујуће материје у атмосфери; (Direktive of the European Parliament and of the Council of 23 oktober on national emission ceilings for certain atmospheric pollutants);
- Директива која се односи на пречишћавање комуналних отпадних вода (Urban Waste Water Treatment Direktive 91/271 EEC);
- oktober on national emission ceilings for certain atmospheric pollutants);
- Директива која се односи на заштиту од загађивања узрокованог нитратима из пољопривредних извора (Nitrate Direktive 91/676 EEC);
- Директива о интегралном спречавању и контроли загађивања 96/61/EEC, 2008/1/EEC;

- ЕУ Директива о птицама (92/43/EEC Direktive 2009/147/ES on birds);
- ЕУ Директива о стаништима (Council Direktive 92/43/EEC on habitats);
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 001 - Exceedance of acidifying substances;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 002 - Emissions of ozone precursors;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 004 - Exceedance of air quality limit values in urban areas;
- Европска Агенција за животну средину - EEA ARE 005;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 007 - Threatened and protected species;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 008 - Designated areas;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 009 - Species diversity;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 010;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 011;
- Европска Агенција за животну средину - EEA Indicator CSI 014 - Land take;
- Европска Агенција за заштиту животне средине (EEA) - Indicator CSI 015 - Progress in management of contaminated sites;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 016 - Municipal waste generation;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 020 - Nutrients in freshwater;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 022 - Bathing water quality;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 024 - Urban waste water treatment;
- UNECE - Indicator E21 - Land uptake;
- Конвенција о сарадњи за заштиту и одрживо коришћење реке Дунав ("Службени лист СЦГ-Међународни уговори", бр. 4/03);
- Конвенција о биолошкој разноврсности ("Службени лист СРЈ-Међународни уговори", бр. 11/01);
- Конвенција о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта (Бернска конвенција) - ("Службени гласник РС-Међународни уговори", бр. 102/07);
- Environmental Indicators and Indikator - based assessment Reports;
- Economic Commission for Europe, UN, 2007 - UNECE C16 - Polluted (non-treated) wastewaters;
- Међународна асоцијација за очување природе IUCN 2004;
- Министарска конференција о шумама;
- Национални програм заштите животне средине ("Службени гласник РС", бр. 12/10);
- Техничко Упутство за прикупљање података за ерозију земљишта и података о органском угљенику у земљишту за Европу кроз EIONET мрежу (Technical guidelines for the collection of soil erosion and soil organic carbon data for Europe through EIONET, 2010 European Commission Directorate General JRC);
- Европска комисија - European Commission - Directorate General JRC - Indikator - Soil organic carbon data;
- Европски регистар испуштања и преноса загађујућих материја (E-PRTR) 166/2006/EEC;
- Waste Framework Directive (2006/12/EC).

4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Када су питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине, иста произилазе из Закона о заштити животне средине.

Обезбеђење мониторинга

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене законом обезбеђују континуалну контролу и праћење стања животне средине (у даљем тексту: мониторинг), у складу са овим и посебним законима.

Мониторинг је саставни део јединственог информационог система животне средине. Влада доноси програме мониторинга на основу посебних закона. Аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији, који мора бити у складу са програмима вишег реда.

Садржина и начин вршења мониторинга

Мониторинг се врши систематским праћењем вредности индикатора, односно праћењем негативних утицаја на животну средину, стања животне средине, мера и активности које се предузимају у циљу смањења негативних утицаја и подизања нивоа квалитета животне средине.

Влада утврђује критеријуме за одређивање броја и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података, на основу посебних закона.

Овлашћена организација

Мониторинг може да обавља и овлашћена организација ако испуњава услове у погледу кадрова, опреме, простора, акредитације за мерење датог параметра и СРПС стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података, у складу са законом.

Мониторинг загађивача

Оператер постројења, односно комплекса који представља извор емисија и загађивања животне средине дужан је да, у складу са законом, преко надлежног органа, овлашћене организације или самостално, уколико испуњава услове прописане законом, обавља мониторинг, односно да:

- 1) прати индикаторе емисија, односно индикаторе утицаја својих активности на животну средину, индикаторе ефикасности примењених мера превенције настанка или смањења нивоа загађења;
- 2) обезбеђује метеоролошка мерења за велике индустријске комплексе или објекте од посебног интереса за Републику Србију, аутономну покрајину или јединицу локалне самоуправе.

Загађивач је дужан да изради план обављања мониторинга, да води редовну евиденцију о мониторингу и да доставља извештаје, у складу са овим законом.

Влада утврђује врсте активности и друге појаве које су предмет мониторинга, методологију рада, индикаторе, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података, на основу посебних закона.

Загађивач планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга, као и за друга мерења и праћење утицаја своје активности на животну средину.

Достављање података

Државни органи, односно организације, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке добијене мониторингом достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин.

5. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

У случају појаве неочекиваних негативних утицаја, у смислу ванредних ситуација и могућих удеса на севесо постројењима у обухвату Плана, неопходно је поступати у складу са важећом законском регулативом: Закон о заштити животне средине, Закон о ванредним ситуацијама, Закон о потврђивању Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса ("Службени гласник РС-Међународни уговори", бр. 42/09), Закон о потврђивању Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту ("Службени гласник Р- Међународни уговори", бр. 102/07), Конвенција о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима ("Службени гласник СФРЈ-Међународни уговори", бр. 11/86) и др.

VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ

Општи методолошки приступ изради стратешке процене утицаја на животну средину

Анализа методолошких приступа је корисна како би се могла направити потребна компаративна анализа примењене методологије, коришћене за потребе овог Извештаја са методолошким основама, које су прокламоване у склопу опште законске регулативе која регулише ову проблематику, пре свега Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину. Основни циљ се састоји пре свега у покушају да се општа методологија прилагоди специфичностима анализираног Просторног плана.

Стратешка процена утицаја на животну средину, у релативном смислу представља дисциплину новијег датума, резултат је развоја процена утицаја на животну средину, које интегришу еколошке, друштвено-економске и кумулативне утицаје, тако што:

- Укључује одрживост на самом извору еколошких проблема у планској фази, тако да се санација последица редукује;
- Омогућује да се утврди потреба и оправданост са аспекта заштите животне средине, пре свега, иницијатива и инвестиционих подухвата;
- Обрађује питања од ширег значаја; и
- Утврђује контекст и поставља смернице за хијерархијски оквир даљих процена утицаја планова, односно пројеката на животну средину.

Фазе израде Стратешке процене утицаја на животну средину су:

- Одлучивање о изради стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одлуке о изради стратешке процене утицаја на животну средину као саставног дела одлуке о изради планског документа;
- Одређивање садржаја стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одговарајућег програмског основа за израду стратешке процене утицаја на животну средину (тзв. "scoring report") у оквиру програма за израду плана;
- Израда Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину – саставни део планског документа.

Општи методолошки поступак, који се користи приликом израде стратешке процене и припреме Извештаја о стратешкој процени, састоји се из неколико општих фаза, и то:

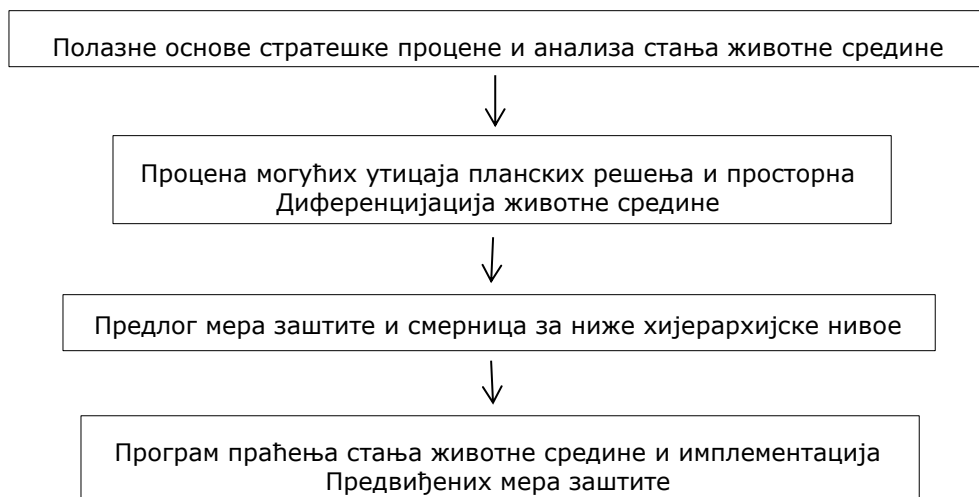

Методолошки основ за израду Стратешке процене утицаја, у ужем смислу, представљају методе научног истраживања (анализа и синтеза, компаративни метод, индукција и дедукција, статистички метод, картографски метод и др.), односно примењене методе праћења стања објекта, односно појава и процеса у простору, од извора загађења, притисака, стања и одговора (планског решења).

Истовремено са применом метода научног истраживања, коришћена су страна и домаћа искуства и упутства за примену "Стратешке директиве", пре свега искуства из Европске Уније. Посебно су значајне методе из "Практичног упутства за примену ЕУ Директиве 2001/42/ЕС на урбанистичке и просторне планове".

Анализирајући поступак израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, може се закључити да се он састоји, условно говорећи, из четири фазе:

- Полазне основе, анализа и оцена стања (намене простора у обухвату Плана и елемената животне средине);
- Процена могућих утицаја на животну средину;
- Мере заштите животне средине, и
- Програм праћења стања животне средине.

Не улазећи у детаљније елаборирање појединих фаза, потребно је нагласити да свака фаза има своје специфичности и никако се не сме запоставити у поступку интегралног планирања животне средине.

Полазне основе стратешке процене обухватају дефинисање предмета, као и просторног обухвата студије, циљева и метода рада, правног, планског и документационог основа.

Анализа и оцена стања је аналитичка фаза, која се ради на основу резултата мерења елемената животне средине на терену односно стручних, научних и других литературних података о стању животне средине на датом подручју.

Након анализе и оцене стања, другу фазу представља процена могућих утицаја, које одређене активности и објекти могу имати на животну средину. Процена могућих утицаја на животну средину се врши на основу квантификације појединих елемената животне средине, научних сазнања и процене угрожености повредивих ресурса у околини планираних садржаја и процене еколошког ризика. Према критеријумима и оцени постојећег стања животне средине, а имајући у виду природне услове и изграђене структуре на подручју за које се план доноси, издвајају се најзначајнији утицаји на животну средину, који могу неповољно утицати на непосредно окружење.

У трећој фази, имајући у виду све напред наведено, прописују се одговарајуће мере заштите животне средине у циљу смањења негативних утицаја и унапређења животне средине. У овој фази дефинишу се смернице за ниже хијерархијске нивое планирања животне средине, односно израда Стратешке процене утицаја и Процена утицаја пројеката на животну средину.

На крају, следи фаза у којој се дефинише програм праћења стања животне средине у току спровођења Плана, које обухватају предлог индикатора за праћење стања животне средине и по потреби успостављање нових мерних тачака. Такође, веома је важно пратити и ефикасност спровођења прописаних мера заштите, односно да ли дефинисане мере заштите дају одговарајуће резултате.

Примењени метод рада се заснива на континуираном поступку усаглашавања процеса планирања са процесом идентификације проблема, предлога решења за спречавање и ублажавање, односно предлога мера заштите животне средине у свим фазама израде и спровођења планског документа.

Примењени метод рада

Стратешка процена предметног Просторног плана ради се са циљем обезбеђивања заштите животне средине и одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме, израде и доношења Плана, а на основу донете Одлуке о изради Стратешке процене.

Главни задатак Стратешке процене је да олакша благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на нивоу стратешког доношења одлука о плановима и програмима уважавајући принципе одрживог развоја. Интегрисањем поступка стратешке процене утицаја у процес припреме, израде и доношења Плана омогућава се ефикаснија инструментализација стратешке процене утицаја на животну средину у просторном и урбанистичком планирању.

Садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, дефинисан је Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени Гласник РС", бр.135/04 и 88/10) и Одлуком о изради стратешке процене.

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину планског документа представља завршни документ стратешке процене и саставни је део планског документа. Садржина Извештаја дефинисана је у складу са одредбама члана 12. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину и има следећа поглавља:

1. Полазне основе стратешке процене
2. Општи и посебни циљеви стратешке процене и избор индикатора
3. Процена могућих утицаја плана на животну средину
4. Смернице за израду стратешких процена на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину
5. Програм праћења стања (мониторинг) животне средине у току спровођења Плана
6. Приказ коришћене методологије у изради Стратешке процене и тешкоће у изради Стратешке процене
7. Приказ начина одлучивања
8. Закључна разматрања до којих се дошло током израде Извештаја
9. Литература.

2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Током израде Стратешке процене услед специфичности Плана и карактеристика постојећег стања животне средине на планском подручју, садржај предметног Извештаја је у одређеној мери модификован, прилагођен основним карактеристикама Просторног плана и обухвата процењивање стратешки значајних утицаја за развој подручја обухваћеног Просторним планом.

VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Методологија израде Просторног плана урађена је у сарадњи експерата појединаца из одређених области кључних за предметно подручје, стручних организација и стручног тима ЈП Завода за урбанизам Војводине (слика 9). Посебно значајна сарадња имајући у виду да је предмет израде Просторног плана посебна намена специјалног резервата природе, успостављена је са Покрајинским заводом за заштиту природе.

Слика 9. Синтезни тим Просторног плана

Као прва фаза Просторног плана, Концепт плана, урађен од стране ЈП Завода за урбанизам Војводине усвојен је 2014. године.

Комисија за стручну контролу и контролу усклађености Просторног плана, донела је *Извештај о извршеној стручној контроли Концепта плана* којим је донет позитиван закључак о упућивању Просторног плана у даљи поступак прописан Законом, а који се односи на приступање фази израде Нацрта плана.

У процесу одлучивања током израде Концепта и Нацрта плана била је укључена Влада АП Војводине, учешћем ресорних секретаријата, јавних предузећа и стручних органа и организација и локалне самоуправе Суботица и Кањижа, а сви су координисани од стране ЈП Завода за урбанизам Војводине (Слика 10.), кроз састанке одржане у циљу усклађивања свих захтева и активности у простору.

Слика 10. Инститucionalно окружење

Стратешка процена утицаја Просторног плана на животну средину, интегрисана је као процес у све фазе израде Просторног плана чиме је било омогућено интегрисање циљева и принципа одрживог развоја у све фазе израде Просторног плана (од почетних циљева, преко дефинисања стратешких опредељења и утврђивања планских решења), а са циљем спречавања или ограничавања негативних утицаја на животну средину, здравље људи, биодиверзитет, природна, културна и друга створена добра.

Сходно члану 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину омогућено је учешће заинтересованих органа и организација у току израде Извештаја о стратешкој процени, односно орган надлежан за припрему плана доставља на мишљење извештај о стратешкој процени органу надлежном за заштиту животне средине, заинтересованим органима и организацијама. Заинтересовани органи и организације дужни су да доставе мишљење у року од 30 дана од дана пријема захтева.

Такође, чланом 19. дефинисано је да је орган надлежан за припрему плана и програма обавезан да обезбеди учешће јавности у разматрању извештаја о стратешкој процени.

Јавни увид и јавна расправа за Извештај организује се по правилу у оквиру излагања Плана на јавни увид и одржавања јавне расправе у складу са Законом о планирању и изградњи и Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Комплексност система заштите животне средине на подручју Просторног плана разматрана је у оквиру Нацрта плана али и у склопу предметног Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Методологија примењена у процесу вршења Стратешке процене је описана у претходном поглављу и сагласна је са претпоставкама које су дефинисане Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја предметног плана на животну средину је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире дефинисане законском регулативом.

Да би се постављени циљ могао остварити, потребно је било сагледати постојеће стање животне средине и Планом предвиђене активности.

Резимирајући утицаје Просторног плана на животну средину и одрживост планских решења као и међусобне утицаје појединих планских решења, њихову координацију у простору и синергијско дејство, долази се до закључка да ће већина утицаја планских решења имати позитиван утицај на конкретан простор. Мањи негативни утицаји, које је могуће очекивати реализацијом планских решења су ограниченог интензитета и просторних размера. Да би се овакви утицаји свели у оквире који неће оптеретити капацитет простора, потребно је спроводити мере за спречавање и ограничавање негативних утицаја плана на животну средину.

У варијанти да се Просторни план не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду могу се очекивати поједини негативни ефекти у појединим секторима у односу на циљеве стратешке процене утицаја.

У варијанти да се планска решења имплементирају, могу се очекивати бројни позитивни ефекти у кључним секторима, који отклањају већину негативних тенденција у развоју предметног простора ако се Просторни план не би имплементирао.

Стратешка процена се не може дати експлицитне одговоре на прихватљивост појединих планских решења. Таква планска решења морају се разрађивати и детаљно оцењивати приликом израде планске документације нижих хијерархијских нивоа као и пројектно техничке документације. Детаљнија анализа појединачних објеката и њихових утицаја на животну средину, разматраће се у оквиру стратешких процена утицаја планске документације на нижим хијерархијским нивоима и у оквиру процена утицаја појединачних објеката на животну средину.

Анализирајући Просторни план у целини, односно подручје њиме обухваћено, као јединствено такво подручје на територији Покрајине, на основу евалуације значајних утицаја може се закључити да имплементација Планских решења не изазива могуће стратешки значајне негативне утицаје на целом планском подручју, већ само на деловима (локалитетима, трасама) планског подручја на коме се реализују одређена планска решења која су дефинисана као приоритетна за развоја целог подручја Покрајине. У случајевима где је процењено да може доћи до значајног потенцијално негативног утицаја, потребно је предузети одговарајуће мере заштите прописане овом Стратешком проценом.

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Оцена извештаја о стратешкој процени врши се на основу критеријума садржаних у Прилогу II Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник Републике Србије", број 135/04 и 88/10).

На основу оцене извештаја, орган надлежан за послове заштите животне средине даје сагласност на извештај о стратешкој процени, у складу са чл. 22. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Извештај о стратешкој процени саставни је део документационе основе плана, сходно члану 24. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Предметним Елаборатом су, на основу мултидисциплинарног начина рада, вредноване све мере и активности предвиђене Просторним планом, процењени су њихови потенцијално негативни утицаји, који се могу реализовати имплементацијом Плана, уочени су одређени деградациони пунктови на овом простору и дат је предлог адекватних мера заштите животне средине за њихову елиминацију или смањење.

Б) ГРАФИЧКИ ПРИЛОГ